

Leto XVIII. Stev. 182
 DIREKTOR »BORBE«
 VELJKO VLABOVIČ
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 DUŠAN BLAGOJEVIČ
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
 KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
 USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
 1934 • MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK, OD OSVOBODITVE DO 1. JUL. 1951 KOT DNEVNIK, NATO PA KOT TEDNIK • OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

ATENSKA KONFERENCA IN SODOBNA EUROPSKA POLITIKA

DJORDJE JERKOVIČ

Kakor so pokazali dnevni red, sklepi in konferenca zunanjih ministrov držav, podpisnik ankerskega sporazuma — konferenca je bila od 7. do 11. julija t. l. v Atenah — sta dve stvari bistveno vplivali na njuno sklicanje in na formulacijo njenih sklepov. Trojni sporazum o prijateljstvu in sodelovanju je bil sklenjen pred komaj štirimi meseci, vendar so se v tem kratkem obdobju začeli razvijati mednarodni odnosi, ki napovedujejo možnost, da bi v določenih pogojih lahko nastopila doba resnega popuščanja napetosti, doba pomiritve, v kateri bi bilo mogoče reševati in rešiti številna vprašanja, o katerih so mnogi še nedavno menili, da so rešljiva samo z vojno. Trojni sporazum je bil sklenjen v začetku letošnjega leta, v katerem so hotele tri ogrožene države v skrajno napetem položaju z združitvijo obrambnih naporov doseči čim večjo zagotovitev svoje varnosti in neodvisnosti. Kaj je bilo naravnost kakor to, da prav te države v novem položaju, ki nastaja po svetu zaradi sovjetske »mirovne ofenzive«, skupno pregledajo nove elemente in nove možnosti in da navzlic omejenosti svojih sredstev tudi same prispevajo k splošnim naporom mirolnega sveta, kakor so to delale doslej?

V tem je prvi in poglobljeni, dasi ne edini razlog za sklicanje atenske konference prav v tem trenutku. Dosedanje sodelovanje treh držav na političnem, vojaškem in kulturnem področju se je tako razvilo, da se je tudi s tega stališča pokazala potreba, da zunanji ministri na posebni konferenci pregledajo dosedanje rezultate ter določijo oblike, metode in ukrepe za nadaljnjo razširitev in za poglobitev trojnega sodelovanja v skladu s potrebami in možnostmi v okviru medsebojnih odnosov ter skupnih koristi treh prijateljskih držav. Konference v Atenah je razpolagala z rezultati ankerskega in atenskega sestanka zastopnikov treh generalnih štabov in s časovnim obdobjem, polnim političnih dogodkov, ki so omogočili in zahtevali pogostnejše posvetovalne stike ter skupno dejavnost, za kar ne zadostujejo vedno obstoječe diplomatske zveze. Skratka, atenska konferenca je bila sklicana kmalu po podpisu trojnega sporazuma kot logični rezultat notranjega razvoja dosedanjega sodelovanja treh držav in kot izraz odločnosti treh držav, da žive in delujejo popolnoma v skladu z razvojem svetovnega položaja, odločnosti, da sodelujejo tako v sedanjih pogojih kot so v dneh najhujšega pritiska z Vzhoda, saj je tudi takrat — tako kot sedaj — šlo za njihove in svetovne življenjske koristi za mir, varnost in neodvisnost na Balkanu ter po svetu.

Temeljni rezultat atenske konference je vsekakor visoka stopnja enotnosti teh držav glede na vzroke, smisel in smer razvoja sodobnega položaja na svetu ter skladno stališče, ki so ga tri države formulirale glede na sedanjost politično smer ZSSR in sploh glede na razvoj po svetu. Jezik, v katerem je konferenca izrazila soglasje, je dovolj jasen in razumljiv in ga ni treba izpopolnjevati ali razlagati. Po skupni omeni so se države odločile za umirjeno in čvrsto politiko in za to, da bodo aktivno sodelovale v splošnih naporih mirolnega sveta na najbolj konstruktiven način, na način, ki bo po najkrajši poti prinesel možnost za pravično ureditev mednarodnih vprašanj.

Katera je ta pot in kakšen je ta način, to je pokazala konferenca na kraju samem s konkretnim stališčem do sosedov, ki so jim pod sovjetskim gospodstvom. Tri države so s konference poslale njim in vsemu svetu sklep, da vztrajajo pri mirolnih imenih glede svojih sosedov, medtem ko je šla konferenca glede Albanije — ki je v načrtu »ovjetske politike in v načrtih nekaterih držav z druge strani objekt za izzivanje intrig v škodo miru in stabilnosti na Balkanu — še korak naprej s tem, da je nedvoumno izjavila, da je neodvisnost Albanije naravni pogoj za mir in varnost na Balkanu ter tudi praktična potreba.

Tri države, ki so tako jasno formulirale svoje stališče do širših svetovnih in do ožjih balkanskih odnosov, so že s tem znatno prispevale k pomiritvi v svetu in naredile korak, ki bo to pomiritev le pospešil, saj bo nedvoumno ohrabil narode pod sovjetskim nadzorstvom v njihovih naporih, da se tega nadzorstva rešijo. V nasprotju z določenimi nagnjenji k »aktivističnim« ekscesom za pospešeno »osvoboditev« teh narodov so tri države trdno odločile ostati na svojih položajih mirolnosti in nevmešanja ter do konca spoštovati pravico in svobodo vsakega naroda, da si sam določa red in ureditev v lastni hiši. Gotovo je

to edini učinkoviti in doslej najkonkretnější ukrep te vrste, kar jih je doslej napravila kaka skupina držav. Omejenost učinka njihove akcije ne more niti najmanj zmanjšati njihovega pomena, ki bi ga bilo zelo napačno podcenjevati v dosedanjih mednarodnih odnosih.

Ukrepi, ki so jih sprejeli na konferenci na nadaljnje poglobljanje in utrditev trojnega sodelovanja kažejo odločnost treh držav, dalje razvijati politiko ankerskega sporazuma — o kateri je že znano, da predstavlja nacionalno politiko vsake izmed treh držav — po potrebi tudi do tistih posledic, ki izhajajo iz značaja nacionalne politike.

Za razširitev trojnega sodelovanja tudi na gospodarsko področje, ki doslej iz praktičnih razlogov še ni bilo zajeto, so sklenili v bližnji bodočnosti sklicati trojni sestanek gospodarskih strokovnjakov, ki bodo proučili pogoje in možnosti za gospodarsko sodelovanje treh držav, tako da bodo mogle tri vlade pripraviti potrebne nadaljnje ukrepe. (Nadaljevanje na 5. strani)

Čestitka predsednika republike XIV. proletarski diviziji »Boris Kidrič«

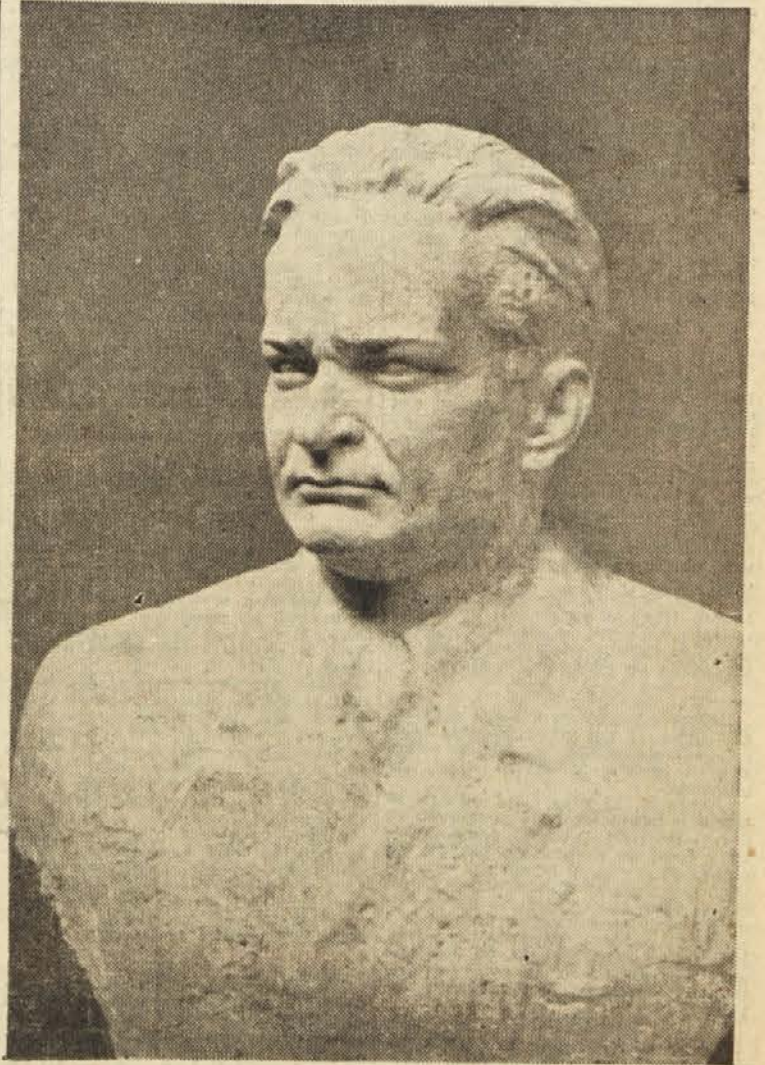
Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal vojakom, podoficirjem in oficirjem XIV. proletarske divizije »Boris Kidrič«, ki slavi 19. in 20. julija obletnico ustanovitve, naslednjo čestitko:

»Sprejel sem vaše povabilo naj se udeležim proslave ob obletnici ustanovitve vaše divizije. Na žalost sem zadržan z drugimi dolžnostmi, zato ne morem ugoditi vaši želji. Zato na ta način pošiljam vsem borcev in komandantom vaše divizije prisrčne čestitke in borbene pozdrave ob prslavi.

XIV. proletarska divizija si je pridobila v osvobodilni vojni nezbrisno slavo. Bodite zvesti nosilci junaških izročil in vojaških vrlin borcev te divizije v osvobodilni vojni.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!»

Josip Broz-Tito

Danes ob 10. uri bo v Rogaški Slatini odkrit prvi spomenik velikemu revolucionarju tovarišu Borisu Kidriču.

POLOŽAJ V KOREJI

Robertson zaupa Sing Man Riju

Washington, 18. jul. (Reuter). Posebni odposlanec predsednika ZDA Robertson, ki se je nedavno vrnil iz Koreje, kjer se je pogajal s Sing Man Rijem, je sinoči govoril po radiu o svojem poslanstvu. Poudaril je, da bo Združeno poveljstvo zapustilo politično konferenco, če se nasprotna stranka ne bo pogajala s popolnim zaupanjem. Izjavil je tudi, da verjame v Sing Man Rijevo iskrenost, ko je obljubil, da ne bo preprečil sklenitve premirja na Koreji.

Govorec o razpoloženju Južnokorejcev do premirja, je dejal, da so zoper premirje, ker se boje, da ga hoče izkoristiti nasprotnik le kot ukano in s pogajanjem doseči tisto, kar mu ni uspelo na bojišču. Dejal je tudi, da imata ZDA in Južna Koreja iste cilje, to je ustvaritev svobodne neodvisne in združene Koreje, in da razlike med njimi niso zaradi različnih ciljev marveč zaradi načinov, kako le-te doseči. Pripomnil je tudi, da se Sing Man Ri boji, da se ne bi politična konferenca, ki bo sklicana takoj po podpisu premirja, ne bi zavlekla v neskončnost in bi bila nasprotniku samo maska, s katero bi zakrival

prodiranje v Južno Korejo, na narod pa vplival s sovražno propagando.

O škodi, ki jo je pretrpela Južna Koreja, je Robertson dejal, da je bilo ubitih milijon ljudi, 2 in pol milijona je beguncev, kakih 5 milijonov prebivalcev pa je izgubilo svoje premoženje. Uničenih je kakih 600.000 hiš, vojna škoda pa znaša približno milijardo dolarjev.

Namesto treh en sam enoten zakon

Tovariš Moša Pijade o osnutku novega zakona o volitvah ljudskih poslancev

Beograd, 18. julija

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tov. Moša Pijade je imel večerj opoldne v poslopu Zveznega izvršnega sveta v Beogradu konferenco z novinarji domačega tiska, agencij in radijskih postaj, na kateri je govoril o načelih novega osnutka zakona o volitvah ljudskih poslancev v Zvezno ljudsko skupščino. Z novim osnutkom je spremenjen tradicionalni značaj volilnega zakona, ker so z njim zajeti ne le predpisi o volitvah, marveč tudi o odločitvi zveznih ljudskih poslancev ter o njihovih pravicah in dolžnostih.

Na eni prihodnjih sej bo Zvezni izvršni svet ta osnutek sprejel, potem pa ga bo postal Zvezni ljudski skupščini FLRJ. Računajo, da bosta začela zakonodajna odbora Ljudske skupščine FLRJ obravnavati ta in ostale zakone (osnutek zakona o univerzah, osnutek zakona o kazenskem postopku in druge) sredi prihodnjega meseca, skupščina pa bi se sestala prve dni septembra. Potem ko bo sprejela ta zakon, bo Ljudska skupščina na temelju ustavnega zakona razpuščena in bodo razpisane nove volitve, ki naj bi bile v prvi polovici novembra.

Osnutek zakona o pravicah in dolžnostih, izvolitvi in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev je s kratkimi pojasnili načel, na katerih temelji, izšel v obliki brošure, ki so jo začeli že danes prodajati, tako da bo osnutek zakona dostopen vsakemu našemu državljanu. Namen objave tega osnutka, v katerem so tudi pomembne novosti, je, da bi se javnost z njim seznanila in s svojimi predlogi in pripombami še bolj izpopolnila njegovo vsebino, preden bo Izvršni svet potrdil dokončno besedilo osnutka in ga poslal Ljudski skupščini FLRJ, da ga bo proučila in sprejela. Razen tega bo družbenim političnim organizacijam in posameznikom v sedanjih fazi priprav na volitve, ki so se ponekod že začele ali pa se bodo kmalu začele, pri tem pomagano, ko se bodo seznanile z načeli tega zakona, da bodo lahko organizirale razpravo o njem.

Zvezni izvršni svet je 9. februara sprejel osnutek volilnega zakona in ga poslal Ljudski skupščini FLRJ. Zakonodajna odbora sta ta osnutek obravnavala malone teden dni ter ga z nekaterimi dopolnitvami in spremembami sprejela. Potrebno je bilo samo še, da bi ga izglasovali na seji Ljudske skupščine, ki je bila napovedana za 25. februar, pa je bilo potem sklenjeno, da bodo volitve konec leta. Zato je bilo odgledano tudi glasovanje o volilnem zakonu, da bi medtem njegovo besedilo še bolj izpopolnili. Med obravnavo v zakonodajnih odborih je bilo izrečenih mnogo pripomb k zakonskemu osnutku, čeprav je bilo besedilo osnutka že sprejeto. Poslanci z njim niso bili zadovoljni in so ostali rezervirani. Tudi po umiku tega zakona je Zvezni izvršni svet dobil iz republik več pripomb.

Glavne pripombe k prvotnemu osnutku volilnega zakona so se nanašale na način volitev po-

slancev svetov proizvajalcev, in na način kandidiranja poslancev v Zvezni svet. V novem osnutku so vse te pripombe upoštevane.

Razen tega je nastalo vprašanje, kako sestaviti posebni zakon o odpoklicu zveznih ljudskih poslancev ter zakon o pravicah in dolžnostih poslancev. Prej smo mislili, da bi glasovanje o teh dveh zakonih prepuščili bodoči skupščini. Takoj pa je nastalo vprašanje, kako se bodo vršile volitve, ne da bi imeli volivci povsem jasno sliko o tem, kakšen bode poslanec in kaj pričakujejo od poslanca bodoče skupščine, kakšne so njegove pravice in dolžnosti. Ker je bilo še dovolj časa, smo sklenili, naj ta skupščina, ki je bila sicer plodna v izdajanju zakonov, izglasuje še enotni zakon, ki bi obsegal predpise o pravicah in dolžnostih zveznih ljudskih poslancev kakor tudi določbe o njihovi izvolitvi in odpoklicu. In tako smo namesto treh posebnih zakonov sestavili enoten zakon,

ki obsega vse, kar se nanaša na volitve. S tem je zakon zelo mnogo pridobil, ker se taista snov ne cepi v tri dele.

Zagotovitev svobodne opredelitve volivcev, ne samo pri glasovanju, temveč tudi pri kandidiranju poslancev.

Vsaka ustava te ali one dežele obsega osnovna načela o skupščini, o volitvah ljudskih poslancev itd. in vendar potem lahko ustave trajajo desetletja brez sprememb ali z dodatnimi spremembami, se volilni zakoni lahko spreminjajo. V buržoaznih demokratičnih sistemih gre pri sestavljanju volilnega zakona o njegovi spremembi navadno za to, da se zagotovi zmaga kakoli koalicijski strank ali samo eni stranki, ki je na krmilu.

Naš volilni sistem, kakršen je bil v prejšnjem osnutku in kakršen je v sedanjem načrtu, je pravo nasprotje buržoaznih volilnih sistemov. Cilj, za katerim težiti ta osnutek je, da se zagotovi volivcem svoboda, da se lahko svobodno opredele, ne samo v trenutku, ko spuščajo volilno krogljico v volilno skrinjico, marveč tudi ko postavljajo kandidate, to pomeni, da uporabljamo demokratično načelo dosledno do konca. Tako bo v našem volilnem sistemu zagotovljena popolna svobodna volja volivcev ter odstranjen sleherni pokroviteljstvo in izsiljevanje kandidatov od strani.

V Subotici so pred dnevi na mestni konferenci socialistične zveze kandidirali ljudske poslance v republiško in zveznoljudsko skupščino. Tov. Pijade je med pogovorom z novinarji poudaril, da takšno kandidiranje nasprotuje in se upira duhu zakonskega osnutka, ki je bil pred zakonodajna odbora, še bolj pa sedanemu osnutku. Niti prvi predlog ni bil za takšno kandidiranje poslancev od zgoraj, marveč smo hoteli zagotoviti, da se kandidiranje vrši od spodaj, med volivci in množicami. In zato smo v novem osnutku način kandidiranja spremenili. Skupine državljanov bodo kakor je bilo prej predvideno, imele pravico kandidiranja toda družbe in organizacije ne bodo več nastopale kot predlagatelji poslanskih kandidatov. Na njihovo mesto bodo stopili zbori volivcev. To je prva novost v novem zakonskem osnutku.

Tov. Pijade je poudaril, da je

kandidiranje na zborih volivcev najbolj demokratičen način kandidiranja. To se je pokazalo na volitvah v okrajne in mestne ljudske odbore. Tako bodo volivci v polnem obsegu glasovali ne samo pri glasovanju marveč pri postavljanju kandidatov.

POSLEDNE VOLITVE POSLANCEV V SVET PROIZVAJALCEV

Druga sprememba prejšnjega osnutka volilnega zakona je tudi sad mnogih pripomb in predlogov, ki so jih sprožili glede načina volitev poslancev v svete proizvajalcev. Prejšnji osnutek zakona je določal neposredni način volitev poslancev v svete proizvajalcev. Takšen sistem je privedel do tega, da so ponekod v sedmih, osmih ali celo enajstih administrativnih okrajih volili v svet proizvajalcev enega poslanca.

Z novim zakonskim osnutkom je uveden posredni način volitev poslancev v svet proizvajalcev, to se pravi, poslance v svet proizvajalcev v eni volilni enoti volijo prek volilnih teles, ki se formirajo posebej za vsako proizvodno skupino, proizvajalci, zaposleni v proizvodnji, prometu in trgovini sorazmerno z udeležbo v celotnem družbenem proizvodstvu FLRJ. Volilna telesa sestavljajo v industrijski in kmetijski skupini člani sveta proizvajalcev ljudskih odborov, okrajnih in mestnih področja volilnega okraja, izvoljeni v ustrezni proizvodni skupini. Celotno število delegatov v obrtni skupini volijo v volilno telo republiške sindikalne organizacije. Vsak član volilnega telesa v industrijski in kmetijski skupini ima tolikšno število glasov, kolikor sorazmerno predstavljajo proizvajalcev v okraju oziroma mestu.

Izhodišče takšnega voljenja je domneva, da so člani sveta proizvajalcev v mestu in okraju voljeni neposredno po proizvajalcih. Po dosedanem zakonu o ljudskih odborih pa svetovni proizvajalcev niso volili neposredno, marveč tudi posredno prek volilnih teles. Zato bomo morali pred volitvami v Zvezno ljudsko skupščino spreminiti tudi splošni zakon o ljudskih odborih, da bomo zagotovili neposredno volitev članov sveta proizvajalcev v okraju in mestu in izvolili nove odbornike na neposredni na-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Iz osnutka zakona o pravicah in dolžnostih, izvojitvi in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev

I. Pravice in dolžnosti ljudskih poslancev

Cl. 1.

Ljudski poslanci, izvoljeni v Zvezno letno skupščino, so politični predstavniki delovnega ljudstva Federativne ljudske republike Jugoslavije in delovnega ljudstva oziroma proizvajalcev okraja in mesta, v katerem so bili izvoljeni oziroma delovnega ljudstva ljudske republike, avtonomne pokrajine ali avtonomne oblasti.

Cl. 2.

Da bi ustvarili pogoje za izpolnjevanje vloge Zvezne ljudske skupščine, ki je določena z ustavnim zakonom o temeljnih družbenih in političnih ureditvah Federativne ljudske republike Jugoslavije in z zveznimi organi oblasti, imajo ljudski poslanci po ustavnem zakonu s tem zakonom določene pravice in dolžnosti.

Glede imunitetnih pravic poslancev in njihovih pravic do nagrade za izpolnjevanje poslanske dolžnosti veljajo določbe Ustavnega zakona in poslovnik.

V Zvezni ljudski skupščini.

Cl. 2.

Ljudski poslanec ima pravico predlagati domu, katerega član je, oziroma zvezni ljudski skupščini obravnavanje in sprejemanje zakonov in drugih aktov ter odlokov o pristojnosti doma oziroma skupščine.

Vsak poslanec ima pravico nasloviti na izvršni svet vprašanja, kakor tudi predlagati domu oziroma skupščini, naj začne zastavljeno vprašanje obravnavati. Poslanec ima pravico dobiti na zastavljeno vprašanje odgovor.

Vsak poslanec ima pravico od državnih tajnikov in drugih voditeljev zveznih upravnih organov zahtevati pojasnila, kakor tudi pravico, da na zahtevano pojasnila dobi odgovor.

Cl. 4.

Člani odborov in komisij oziroma skupščine imajo pravico predlagati sprejemanje odlokov in sklepov odborov in komisij v okviru njihovega področja.

Poslanci, ki niso člani odbora in komisij imajo pravico sodelovati v delu odborov in komisij doma, katerega člani so, toda brez pravice do odločanja. Poslanci imajo pravico, da pred odborom in komisijo doma, kateri člani so oziroma zborom in komisijami skupščine sprožijo vprašanja s področja odbora oziroma komisije, kakor tudi da zahtevajo, da komisija za tolmačenje zakonov pripravi ustrezne predloge o tolačenju zakonov.

Cl. 5.

oziroma mestu v okrajnem oziroma mestnem svetu.

Cl. 13.

Član sveta proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine si pridobi pravico odbornika v okrajnem oziroma mestnem svetu proizvajalcev oziroma v svetih proizvajalcev vsakega ljudskega odbora okrajev ali mest, ki so na področju volilnega okraja, v katerem je bil izvoljen.

Član sveta proizvajalcev ima v okrajnem oziroma mestnem svetu proizvajalcev iste pravice in dolžnosti, ki jih ima član Zveznega sveta v okrajnem oziroma mestnem svetu.

Član sveta proizvajalcev lahko te pravice in dolžnosti izpolnjuje tudi v okrajnem volilnem telesu, ki ga je izvolilo.

Član sveta proizvajalcev lahko tudi sam skliče okrajno volilno telo, da mu poroča o svojem delu, o delu sveta proizvajalcev ali skupščine. Vsakih pet članov okrajnega volilnega telesa lahko skliče volilno telo, da posluša poročilo ljudskega poslanca kakor tudi, da potrdi predlog ali mnenje, ki ga mora poslanec pojasniti svetu proizvajalcev oziroma skupščini.

Stroški, ki nastanejo s sestankom volilnega telesa, sklicanega po odst. 4 in 5 tega člena, gredo v breme proračuna Zvezne ljudske skupščine, če se je s sklicanjem sestanka strinjal predsednik Zvezne ljudske skupščine.

V okraju in mestu

Cl. 14.

Zvezni ljudski poslanec imajo pravico in dolžnost, da v okraju in mestu spremljajo uresničevanje samoupravljanja delovnega ljudstva ter svobode in pravic državljanov, izpolnjevanje zveznih zakonov ter drugih odlokov in ukrepov zveznih organov oblasti, spoštovanje zakonov in zakonitosti, splošno politično stanje, kakor tudi da spremljajo druga vprašanja, ki so važna za gospodarski, kulturni in socialni razvoj okraja oziroma mesta.

Člani zveznega sveta, ki jih je izvolil republiški oziroma pokrajinski ali oblastni svet, izpolnjujejo te pravice in dolžnosti v okraju oziroma mestu, v katerem so bili izvoljeni za poslance v ljudsko skupščino republike oziroma avtonomne pokrajine ali za odbornike v ljudski odbor avtonomne oblasti. Člani sveta proizvajalcev spremljajo v okraju in mestu zlasti uresničevanje samoupravljanja proizvajalcev ter njihovih socialnih in gospodarskih pravic, izpolnjevanje obveznosti gospodarskih organizacij do družbene skupnosti, kakor tudi delo samoupravnih ustanov na področju gospodarskega in socialnega zavarovanja.

Cl. 15.

V izpolnjevanju svojih pravic in dolžnosti v okraju oziroma mestu so ljudski poslanci dolžni o svojih ugotovitvah ob-

nost, da ljudskemu odboru občine oziroma mestu predlagajo občasno sklicanje zborov volivcev in da na teh zborih poročajo o svojem delu, o delu Zveznega sveta in skupščine, kakor tudi da poslušajo mnenja in predloge zborov volivcev in posameznih državljanov. Ljudski odbor je dolžan na predlog poslanca sklicati zbor volivcev.

Petina volivcev emote, za katero je sklican zbor volivcev, ima pravico zahtevati od ljudskega poslanca, da se udeležuje zborov volivcev in da poroča o svojem delu in da posluša mnenja in predloge volivcev.

Člani svetov proizvajalcev imajo pravico in dolžnost, da pooblaščenemu organu gospodarske organizacije predlagajo občasno sklicanje zborov proizvajalcev po gospodarskih organizacijah svoje proizvodne skupine na področju volilnega okraja, v katerem so bili izvoljeni, in da na teh zborih poročajo o svojem delu, delu sveta proizvajalcev in sveta skupščine, kakor tudi, da poslušajo predloge in mnenja zborov proizvajalcev. Pooblaščen organ gospodarske organizacije je dolžan na predlog ljudskega poslanca sklicati zbor volivcev.

Vsakih 50 proizvajalcev lahko zahteva od ljudskega poslanca, da se udeleži zborov volivcev, da mu poroča o delu, oziroma da posluša mnenja in predloge zbora proizvajalcev.

Če ljudski poslanec ustreznemu svetu okrajnega oziroma mestnega ljudskega odbora ni poročal, lahko to stori pred zborom volivcev oziroma pred zborom proizvajalcev.

Cl. 17.

Vsak poslanec je dolžan določiti stalno mesto v volilnem okraju, kjer mu lahko volivci ob določenem času izročajo svoje predloge in mnenja.

Cl. 18.

Člani Zveznega sveta so pooblašteni zahtevati od vseh državnih organov, ustanov in gospodarskih organizacij na področju volilnega okraja oziroma mesta, v katerem so bili izvoljeni, podatke o njihovem delu in poslovanju, kakor tudi pregledati njihove knjige in druge dokumente, razen podatkov, knjig in dokumentov, za katerih čuvanje in sporočanje veljajo posebni predpisi Zveznega izvršnega sveta oziroma po njem pooblaščenih organov.

Člani Zveznega sveta se lahko udeležujejo sej sveta in drugih upravnih teles ljudskih odborov in drugih samoupravnih ustanov. Člani Zveznega sveta imajo pravico na teh sestankih pojasnjevati svoje mnenje o vprašanjih, ki so na dnevnem redu, ne morejo pa sodelovati pri odločanju.

Da bi dobili podatke in ugotovili stanje v teh organih, ustanovah in organizacijah, lahko ljudski poslanci predlagajo Zveznemu svetu oziroma okrajnemu ali mestnemu svetu razpis ankete in v takšni anketi tudi sami sodelujejo.

Člani Zveznega sveta, ki jih je izvolil republiški oziroma pokrajinski ali

okrajni, ki se ukvarjajo z gospodarskimi posli, kakor jih imajo člani Zveznega sveta do državnih organov, ustanov in gospodarskih organizacij na področju volilnega okraja.

Člani sveta proizvajalcev se lahko udeležujejo sestankov delovnih kolektivov, kakor tudi sej delavskih svetov, gospodarskih organizacij in zborov kmetijskih združenj in imajo pravico na teh sestankih pojasnjevati svoje mnenje o vprašanjih, ki so na dnevnem redu, ne morejo pa sodelovati pri odločanju.

Cl. 20.

Člani sveta proizvajalcev imajo iste pravice in dolžnosti do gospodarskih organizacij, gospodarskih ustanov, ustanov socialnega zavarovanja in upravnih organov, ki se ukvarjajo z gospodarskimi posli, kakor člani Zveznega sveta do državnih organov, ustanov in gospodarskih organizacij na področju volilnega okraja.

Člani sveta proizvajalcev se lahko udeležujejo sestankov delovnih kolektivov kakor tudi sej delavskih svetov, gospodarskih organizacij in zborov kmetijskih združenj in imajo pravico na teh sestankih pojasnjevati svoje mnenje o vprašanjih, ki so na dnevnem redu, ne morejo pa sodelovati pri odločanju.

Cl. 21.

Ljudski poslanci izpolnjujejo pravice in dolžnosti v okraju in mestu v skladu z določbami ustave in zakonov.

Ljudski poslanci osebno ne morejo izvrševati nobenih aktov oblasti, ne izdajati kakršnih koli odlokov. Svoje predloge in pripombe, ki se nanašajo na delo državnih organov in ustanov ter gospodarskih organizacij, lahko navajajo samo na sejah ustreznih predstavnih teles ter njihovih odborov in komisij.

Če poslanec prekorači s tem zakonom določene pravice, če opravlja nedovoljene intervencije v korist posameznikov, lahko zainteresirani organ, ustanova, organizacija ali uslužbenec nastopi proti takšnemu delu poslanca in s poročiti svoj ugovor domu Zvezne ljudske skupščine, kateremu poslanec pripada.

2. ODPOKLIC

Cl. 36.

Volivci imajo pravico odpoklicati ljudskega poslanca, če ne uživa več njihovega zaupanja.

Cl. 37.

Ljudskega poslanca, ki so ga v Zvezni svet izvolili državljani v okraju oziroma mestu, lahko odpokličejo volivci volilnega okraja, v katerem je bil izvoljen.

Ljudskega poslanca, ki ga je v Zvezni svet izvolil republiški oziroma pokrajinski ali oblastni svet, lahko odpokličijo volivci sveta, ki ga je izvolil.

Ljudskega poslanca, izvoljenega tudi v svet proizvajalcev, lahko odpokličijo volilno telo, ki voli poslance, v ustrezni

NAMESTO TREH EN SAM ZAKON

(Nadaljevanje s 1. strani)

čin. Spremembe zakona o volitvah novih odbornikov okrajnih in mestnih svetov proizvajalcev bodo morale biti končane do volitev v Zvezno ljudsko skupščino, da bodo lahko poslance v svete proizvajalcev volili novi odborniki.

VOLITVE NAMESTNIKOV LJUDSKIH POSLANCEV NISO PREDVIDENE

Novi zakonski osnutek ne predvideva volitev namestnikov ljudskih poslancev. V sedanjem volilnem sistemu smo imeli namestnike ljudskih poslancev, ki so prišli na poslansko mesto, brž ko je poslanec odstopil, umrl ali prenehal biti poslanec. Zdjaj je predvideno, da brž ko ljudski poslanec preneha to biti, na njegovo mesto ne pride namestnik, marveč bodo v tistem okraju ponovne volitve. Za to novost smo se odločili iz mnogih upravičenih razlogov. Namestnik ljudskega poslanca je bil doslej v nezavidljivem položaju. Če je na primer po treh letih namestnik prišel na poslancevo mesto, ni znano, kakšno je bilo razpoloženje volivcev do njega. Morda bi volivci bolj želeli izbrati koga drugega.

Mnogi ugovarjajo ukinitvi namestnikov ljudskih poslancev. Mnogo je tudi upravičenih razlogov, da bi ustanovo namestnika ljudskega poslanca obdržali. To je za zdaj predlog, in ni znano, na kakšno stališče se bo v tem vprašanju postavil Zvezni izvršni svet, ko bo iz sedanjega načrta napravil zakonski osnutek in na kakšno stališče se bosta postavila zakonodajna odbora.

Na koncu pogovora z novinarji je tovariš Moša Pijade rekel, da je s takšnimi spremembami v prvotnem osnutku zakona o volitvah ljudskih poslancev demokratizem tega zakona poglobljen in izpolnjen. In s te politične strani glede upostavitve svobodne volje volivcev zakonskemu osnutku ne bo mogoče ugovarjati. »Mislil, da bo takšen zakon najbolj demokratičen zakon, ki popolnoma ustreza potrebam in duhu dežele, ki gradi socialistično demokracijo,« je končal tovariš Moša Pijade.

LIK LJUDSKEGA POSLANCA

V načrtu tega zakona več prvih členov govori o pravicah in dolžnostih ljudskih poslancev v ljudski skupščini, v okraju, mestu, v predstavniškem telesu ljudske republike, avtonomne po-

poslancev v okraju in mestu morajo biti v skladu z zakonom. Ljudski poslanec ne bo mogel izdajati nobenih odločb, lahko pa bo predlagal, izrekal pripombe k delu državnih organov, lahko bo navajal svoje predloge in pripombe na sejah bodi ljudske skupščine, bodi ljudskih odborov, lahko bo zahteval ankete in v njih sodeloval (ne bo pa jih mogel sam razpisovati). Osnutek predvideva predpise, s katerimi bo poslanec onemogočeno prekoračiti tiste pravice, ki so jih z zakonom dobili. Če bi poslanec prekoračil te pravice, opravljal nedovoljene intervencije v korist posameznikov, lahko zainteresirani organ, ustanova, organizacija ali uslužbenec nastopi proti takšnemu delu poslanca in svoj ugovor pošlje domu Zvezne ljudske skupščine, kateremu poslanec pripada.

VOLIVCI IMAJO PRAVICO ODPOKLICATI LJUDSKEGA POSLANCA

Po tem zakonskem osnutku je predviden tudi postopek za odpoklic ljudskih poslancev. Predpisi so takšni, da ni možnosti, da bi majhne skupine volivcev poslance odpoklicale ali sikanirale. Zakon pa v polnem obsegu zagotavlja volivcem pravico, da izmenjajo poslanca, ki so ga izvolili.

Na koncu pogovora z novinarji je tovariš Moša Pijade rekel, da je s takšnimi spremembami v prvotnem osnutku zakona o volitvah ljudskih poslancev demokratizem tega zakona poglobljen in izpolnjen. In s te politične strani glede upostavitve svobodne volje volivcev zakonskemu osnutku ne bo mogoče ugovarjati. »Mislil, da bo takšen zakon najbolj demokratičen zakon, ki popolnoma ustreza potrebam in duhu dežele, ki gradi socialistično demokracijo,« je končal tovariš Moša Pijade.

DUBROVNIK — BISER JADRANSKE OBALE

Pogovor o turizmu v Dubrovniku

Prosil me je, naj se podpišem. Tako, zdaj pa začinimo ta »diskretni« dvogovor južne obale z izpovedbo o neki žalitvi.

»Pišejo, da živimo od tujega dela, smo na proračunu. Pravijo, da smo zaradi sredozemskega podnebja »počasni in leni«.

Drži, za nas je mnogo to, tudi kar dobivamo od države. Toda za nas! Mi lahko živimo brez hotelov na obali in brez mivke na njej.

Dubrovnik ima mnogo turističnih skrb. Letos so mu to breme nekoliko olajšali. Ulice so razsvetljene, tudi vodovod je iz-

datnejši. Ostali pa so tudi kanali iz dobe republike. In vendar je vse to še premalo. Dubrovnik raste. Od vseh strani prihajajo tujci v ta prelepi kotiček Jadrana.

Za dograditev in obnovo gostinskih poslopij, kulturnih in komunalnih, jim manjkajo še tri milijarde. Od kod dobiti denar?

Nekaj bodo dali sami, čeprav je Dubrovnik le turistično mesto. V njem skoraj ni tovarne, ne pšeničnega polja. Tu »žive« ljudje od naravnih čarov. Meščanske hiše sprejemajo poleti nad 2000 gostov ali skoraj dvakrat več kakor vsi hoteli na rivieri.

Človeku se pripeti, da gre peš na Lapad, ali v Gružo, na Pile. Promet je »Ahiлова peta«.

slabši je, kakor je bil pred vojno. Poglejmo le nekaj primerjav. V sezoni 1938 je bilo do 15 avtobusov, 120 taksijev, 21 izletniških čolnov in 15 jadrnic.

Prebram prospekt bodočega Dubrovnika: novi hoteli in vile, parki s tropičnim rastlinstvom ter vrtovi cipres in rožmarina ob hišah. Udobna vožnja na otoke, vse moderno v naročju starega mesta.

»Čudite se? Mi pa verjamejo. Pri nas je turizem blago kakor so v Zelezniku orodni stroji. Tam vlivajo železo, naši problemi pa so vrtovi in naravne lepote.

Zadnje moje vprašanje se mu je morda zdelo prozaično ali pa ni znal nanj odgovoriti. Molčal

je. Tako intervju ni bil končan. Dopolniti ga hočem sam — s samogovorom.

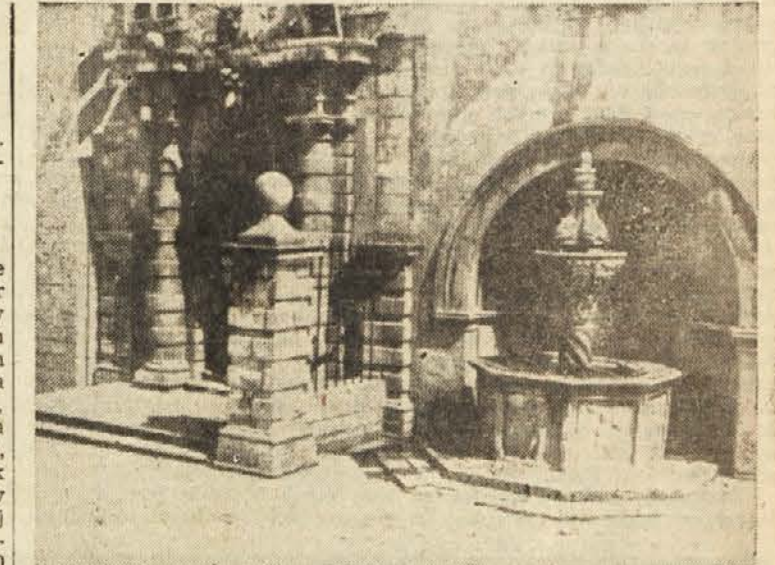
Proza o žepu domačega turista

Tukajšnje cene zasenčijo vtise o lepoti morja. Nikar se nikamor ne napotite brez tisočakov v žepu za vsak dan (in sindikalnih kuponov).

Ne vem. Vem samo, da je na trgu čisto drugače (poglejmo spet številke, ki so edine natančne (paradižnik 15—20, krompir tudi toliko itd.

Bolje pa je, da sami ne pojasnjujemo več te življenjske »proze«. Sesti na ladjo s »praznim želodcem«, voziti se po dubrovniškem morju pod vročim sredozemskim soncem in poljubiti dekle ni prav nič mikavno.

Zakaj pa potemtakem ne podaljšajo sezone? Naj traja do novembra. Saj pravijo, da je Jadranska jesen lepša od julija. In netočne so vesti agencij (ker so samo »komercialne«) da je Dubrovnik že sedaj poln. V njem je že dovolj prostora.

Mala Onofrijeva

V senci dubrovniških starin

»Sob je dovolj.« nam je rekel postrežček, »na trgu je vse drago, pa imamo malo gostov.«

Katel Dva sem ti privedel! Bila je preprosta kamnina hiša s sobami pod streho, kjer žive preprosti ljudje — ribiči, perice in pristaniški delavci.

Kaj človeku v Dubrovniku najbolj ugaja? Angleži pravijo, da je najlepše voziti se po morju z ladjico. Dubrovničani so na svoje ladjice ponosni.

menke. Lepo je tudi v mestnem pristanišču. Tja radi zahajajo predvsem stari ljudje. Pravijo, da je v Dubrovniku 2000 upokojenčev.

Slikoviti in mikavna pa je tudi dubrovniška okolica. Posebno radi hodijo letoviščarji v Konavle. Ondotna dekleta slove po lepoti in narodni noši.

Izprehajal sem se ob Kneževem dvorcu in stari katedrali. Tisti hip me je prešinila želja, da bi bile vse to samo neprijetne sanje. In glej! Na visokem podstavku stoji Gundulić-sin, pesnik Dubrovnika.

Dragan Marković

Vila »Scherezada«

Ob svitu nove renesanse

Kot spomenik visoke duhovne in gnotne kulture navdaja Dubrovnik našega človeka s ponosom in občudovanjem. Blesk in bogstvo pozne renesančne kulture in drugi slogi ga navdušijo.

Zdi se, kakor da je minulost s svojim sijajem in velično zasenčila sodobnost. Ne bi se čudili, če bi ljudje podlegli duhu le-te tako, da bi pozabili na sedanost.

Ostalo bo nedvomno naše največje in najlepše turistično središče. Na to kaže njegov razvoj prav tako, kakor se Zenica in nje podobna mesta umerjajo v graditev industrije.

Morda bi bilo napačno imenovati Dubrovnik turistično središče v tistem smislu, kakor tiste naše kraje, ki so postali privlačni zlasti zaradi podnebja in naravnih lepot.

redu le teh prevladujejo dramska dela dubrovniških pisateljev in koncerti klasične glasbe. Hkrati postajajo poletne igre gibalo močnejšega kulturnega razvoja Dubrovnikarja.

Dubrovnik zaradi svojega položaja, preteklosti in lepote privlači naše ljudi bolj ko katerikoli drugo mesto na Jadranu.

Seveda je Dubrovčan užaljen, če mu očitajo, da živi od dotacij, ali pa če razlagajo njegovo individualno življenje z zaprtostjo in težnjo po osamitvi.

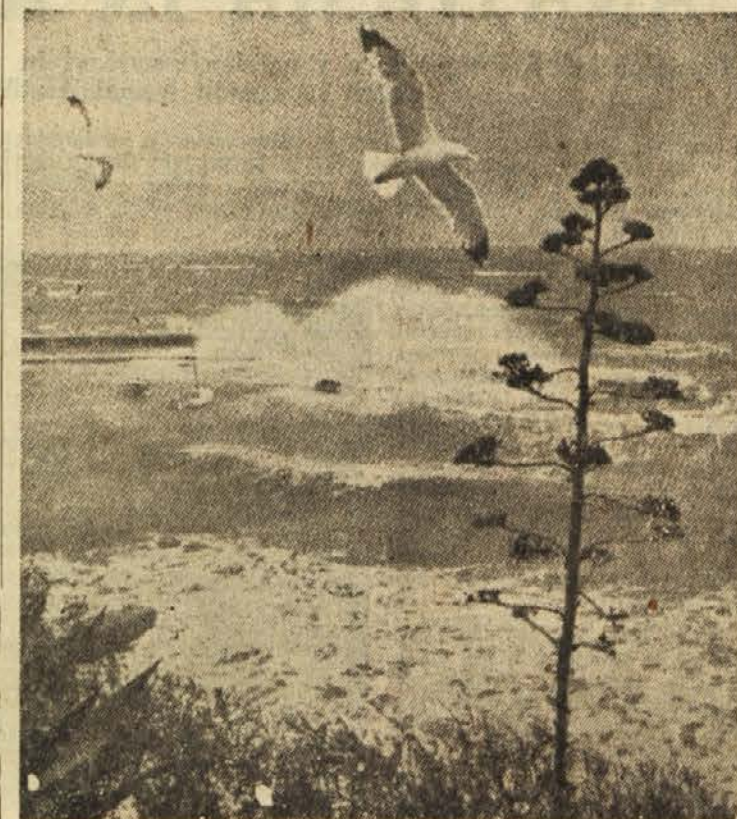
Nekateri izmed njih so seveda tudi

odsev novih pogojev in zaostalih nazorov, proti katerim se morajo nositi družbenega napredka boriti.

Prvi vtisj seveda lahko varajo, zlasti če niso globlje doživljeni. Vsekakor pa niso prepričljiva trditve tistih, da je Dubrovnik zapostavljen in da tako sodijo tudi Dubrovčani.

Pridite — pa se boste prepričali!

Milo Popović

Nikola Vučenilović: Jugo

POLETNI PRAZNIK UMETNOSTI

VTISI IZ DUBROVNIŠKEGA GLEDALIŠČA

Tu, pred Sponzo in majhnim Onofrijevim vodnjakom, že dva večera navdušeno gledamo Držičev komediji »Novela od Stanca« in »Tireno«.

Dr. Marko Fotez (kot gost) je znal postaviti na oder zanimivo, bogato in privlačno predstavo ter dokaj prepričljivo razbiti nezaupanje v možnost in smotnostj odrske uprizoritve »Tireno«.

In res, ko gre ob oderu dubrovniški knez a senatorji plemiči, plem. kinjmi, trubači in spremstvom, ko zapoje himno Dubrovnikarja, ko napo-

vedo začetek »Tireno«, komedije a pestrostjo pesmi in drugih lepih stvari, ki jo je napisal v dubrovniškem jeziku slavni pevec Marin Držić, in ko se s ceremonialnimi fanfarami začne prestava, ta kamnita arhitektura vsa oživi in spregovori.

Priznati moramo, da se je dramatičarja Marka Foteza posrečilo in tako, kakor je zasnovana, omogočila, da je dvojni Držić (iz »Novela od Stanca« in iz »Tireno«) ta večer živo in skladno zapel. Treba je poudariti režiserjevo inventivno uprizoritev Stanca v tem realističnomitološkem okviru.

Bogdan Bogdanović je pokazal predvsem izreden čut za uredničenje

režiserjeve zamisli te vloge, znal je vnesti v njo in odbrati pravo mero v izražanju naivnosti ali odrin.

A Tirana Irene Kolesar! Največja med vili pastorale iz te nadarjene igralko uglajenih, nežnih in ljubkih kretenj je govorila z blagovječnim glasom, v katerem smo v mitološkem prividu čutili vso lepoto človeških strasti in ljubezni.

Globoko v srce segajoča glasba Krešimir Baranovića, slikovite pesne točke učenk Baletne šole in impozantni zbor so pripomogli, da je bila uprizoritev v nekaterih trenutkih naravnost fantastična.

Po naravnih in zgodovinskih lepota, Dubrovnik že zdavnaj slovi daleč naokrog. Novo slavo pa mu bo prinesel praznik umetnosti — poletne igre.

Cedo Klisic

Žoga v mestnem pristanišču

Imeli smo nočno tekmo na vodi med dubrovniškimi »Jugom« in splitskim »Jadrantom«.

Zenske so plavalci najvišarnejše pozdravljali. Popolnoma zaslužen. Po izgubljeni štafeti moški (4x200), ki so Splitčani prinesli za celo stezo prej, je bil »Jug« v celotnem plasmannu šibkejši.

Pri nas staja plavanje in waterpolo športna strast mladine. Za nogomet se ne ogreva tako zelo. Žoga je v mestnem pristanišču z velikim turnirskim bazenom unehoma, na-

vsezgodaj in ponoči pod svetilkami. Znanj plavalni klub »Jug« pripravlja zdaj v okviru dubrovniškega festivala, več srečanj s tujimi waterpolisti.

Pa tudi nogometa ne omalovažujemo. Tudi nogomet ima precej pristašev. V nedeljo, 5. julija se je začel na Lapadu turnir, na katerem sodelujejo »Lokomotiva«, »Zagreb«, »Sarajevo« in »Dubrovnik«.

V nedeljo se bo začela pred mestnim pristaniščem »Jadrana regata«. To zanimivo tekmovanje športnih ladij domačega in mednarodnega razreda organizira društvo »Drevo«. Ljudje so sklenili že mnogo stav in vse čaka, kakšen bo izid tekme.

Srečanja in obiski v Izraelu

Postala je že navada, da kadar neka delegacija ali posameznik potuje v tujino, napiše nekaj za javnost o svojih vtisih. To ima seveda svoje dobre in slabe strani. Dobro je to, da se širši krog bralecev podrobno seznanja s svetom, v katerem živimo, s katerim se srečujemo in sodelujemo, da se seznanja z drugimi težavami in uspehi. Slaba stran pa je v tem, da zlasti krajši obiski, pa četudi so obiskovalci posamezniki, zlasti kadar se človek mudi v njej samo deset dni, ni niti najmanj lahka stvar.

Zanimanje našega človeka za Izrael je lahko raznovrstno. To

bri organizaciji dela in o skromni, diskretni, vendar pa lepi arhitekturi novih poselij. Podoba je, da so letos gradbena dela nekoliko manjša kot prejšnja leta, zato pa so namakalna dela tem večja.

Problem stanovanj in problem vode, oziroma namakanja in osvajanju pustinje sta tesno povezana, saj je za izraelsko gospodarstvo poglaviti problem - voda.

Vsej deželji je nadvse potrebna voda. »Obljubljeno deželo« so v stoletjih povsem ogulile suše, požari, koje, tako da dandanes ni niti najmanj podobna sveto-pisemski objubljeni deželi. Napeti odnosi s arabskimi deželami zavirajo skupno planiranje namakalnih del. Predvsem gre za vodo iz Jordana in Sarmu. Ko smo si ogledali dela na j... smo dobili popolno podobo prve stopnje del in obrise nadaljnjih

Toda za popolno izvedbo teh del bodo potrebovali milijardo dolarjev.

Voda in namakanje je poglaviten problem ne le za Izrael, marveč tudi za ves Srednji vzhod. Zategadelj se nisem niti najmanj čudil s kakšnim zanosom ni je nek izraelski strokovnjak pripovedoval ob sprejemu v našem poslaništvu o poslednjih naporih, ki jih zastavljajo razvite države, da bi s čiščenjem morske vode dobile nov neizčrpen vir za namakanje.

Pa tudi kar so doslej storili v Izraelu glede namakanja v pritrčakovanju, da bo Jordan združen s pustinja Negev, oziroma da bodo strokovnjaki končali svoje poskuse z morsko vodo, je vse kakor zares velikanski napor. Izraela si ne moremo predstavljati brez vodnega stola in brez naprav za umeten dež. To pa je

zemljišču zgradi nov kibuc. V kibucih je vse premoženje skupno. Ljudje se hranijo v skupni jedilnici in denarja ne izplačujejo članom komune, razen kadar gre do na oddih. Otroke že sedmi dan po rojstvu pošljejo v otroške domove, kjer spijo in se hranijo. Otroški domovi so razdeljeni po starosti otrok. Vendar pa v zvezi vsem uspehom večina kmetovalcev ne sprejema kibuc kot obliko napredka kmetijstva.

Za kibuc se še »mošave«, ki jih je po številu prav toliko kot kibucov, - več kot 200, vendar so le-te gospodarsko šibkejšje, saj imajo samo 40 do 50 tisoč ha zemlje. V »mošavah« je kakih 60 tisoč prebivalcev. To so kooperativne vasi, ki imajo skupna gospodarska poslopja, strojni park, obdelava zemlje pa je individualna.

Poseben tip »mošave« je »mošava čitufi«, ki jih je več kot 20 in so organizirane približno kot naše kmečke delovne zadruge.

Velja pripomniti, da zemlja v Izraelu pripada »narodnem skladi« in da so jo odstopili »kibucom« in »mošavam« in posameznim kmetom za dobo 99 let. Prodaja kmetijskih pridelkov in preskrbo vasi opravlja posebna kooperativna mreža »knuvas«, ki določa tudi cene kmetijskih pridelkov.

Kibuci in mošave so nastali v procesu boja za ustanovitev izraelske države. Najpogostejše jih najdemo ob pomembnejših strateških postojankah in dolgo časa so živeli polvojaško življenje. V boju za ustanovitev Izraela z vsemi njegovimi značilnostmi in posebnostmi se je individualni kmet le s težavo obrdjal. Zaradi tega so tudi oblike združevanja v izraelskem kmetijstvu posledica razmer na eni strani, in težnja za izgraditev socialističnih odnosov na drugi strani.

Predsednik izraelske vlade Ben Gurion nam je v razgovoru pripočel, naj bi tudi v Jugoslaviji jeli ustanovljati komune predvsem s pomočjo mladine. Zelo težko bi bilo posnemati izkušnje kogarkoli, za nas pa bi bilo nadvse zanimivo, če bi skupina naše vaske zadržne mladine prebila določen čas pri delu v »kibucih« in »mošavah«. Razen organizacije komun in zadrug bi se utegnile marsikaj naučiti glede uporabe agrotehničnih ukrepov in organizacije oblik žetve in živinorej.

Značilno je, da je določeno število ministrov, poslancev v parlamentu in voditeljev stranke MAPAJ zraslo v kibucih in mošavah in da so še zmeraj člani teh delovnih skupnosti.

Sedaj, ko se Izrael kot država utrjuje, nastaja vrsta novih momentov in je veliko vprašanje, po katerih potih bo šel nadaljnji razvoj kmetijstva. Zelo značilno je, da »kibuc« je imajo v industrijskih podjetjih najeto delovno silo in si dobijejo podjetji seveda prisvajajo »kibuc«. V »kibucih« je kakih 100 manjših podjetij z več kot 2500 delavci. Eden izmed najstarejših kibucev - Atikin ob Galjijskem jezeru ima podjetje za izdelavo furnirja z 200 najetimi delavci.

V Izraelu se bo brzkone kmalu začel boj o vprašanju, na kakšnih načelih naj bi se v prihodnje razvijalo gospodarsko življenje. Ob sestavi koalicijske vlade so si socialisti razdelili oblast s »stranko splošnih cionistov«, ki zlasti vztrajajo na tem, naj bi imela prednost »prosta« podoba posameznikov in naj bi odpravili državno nadzorstvo v gospodarstvu.

Veljko Vlahović

AVTARKIJA ALI GOSPODARSKI RAZVOJ

Nekaj delegatov razvitih industrijskih dežel je nedavno na zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta v Ženevi izrazilo bojazn, da se v okviru Ekonomske komisije za Latinsko Ameriko polagoma razvijajo avtarkične težnje. V razpravi na zasedanju, posvečeni vprašanju gospodarskega razvoja industrijsko nerazvitih dežel, je trčilo skupaj dvoje, povsem nasprotnih stališč. Stališče industrijsko razvitih dežel je najodločneje zastopal delegat Francije, ki je rekel, da je lahko kmetijstvo dinamični činitelj gospodarskega razvoja samó s pogojem, če ga usmerimo na povečanje kmetijskih pridelkov. Drugače povedano, to pomeni, naj bi šel gospodarski razvoj nerazvitih dežel v smeri naraščanja kmetijskih pridelkov za izvoz. V bistvu sta enako stališče zagovarjala tudi delegata Belgije in Švedske, ki sta trdila, da je težnja po zamenjavi uvoza z domačo proizvodnjo v bistvu avtarkična težnja, ki je mednarodnemu sodelovanju sama po sebi škodljiva.

Proti takšnemu gledanju na gospodarski razvoj so v razpravi nastopili delegati Indije, izvršni tajnik Ekonomske komisije za Latinsko Ameriko in seveda tudi Jugoslavije, zlasti zato, ker naša dežela uveljavlja odločno politiko gospodarskega razvoja in prav tako odločno politiko mednarodnega sodelovanja.

Podatki Ekonomske komisije OZN za Latinsko Ameriko kažejo, da z naraščanjem nacionalnega dohodka v industrijsko razvitih deželah, naraščanje povpraševanja po uvozu pojema, medtem ko v nerazvitih naglo narašča. Po statističnih podatkih naraste na vsak odstotek povečanja nacionalnega dohodka v ZDA povpraševanje po uvozu (ki se nanaša na surovine), samo za 0,66%. V Evropi je naraščanje povpraševanja po uvozu še manjše, vtem ko v Latinski Ameriki vsak odstotek povečanja nacionalnega dohodka povzroči povečanje povpraševanja po uvozu za 1,8% (gre pa v glavnem za uvoz industrijskega blaga). Drugače povedano, tempo uvoznega povpraševanja narašča v nerazviti Latinski Ameriki trikrat hitreje, kakor v industrijsko najbolj razviti deželi sveta, ZDA. Težko je torej govoriti o avtarkični težnji v industriji nerazvitih dežel, lahko pa se vprašamo: ali ni takšnih elementov v razvoju nekaterih industrijskih dežel?

izvodnje izdelkov, ki so jih prej uvažale. S tem, da se osvojbo uvoza v nekaterih gospodarskih panogah, koncentrirajo nerazvite dežele svoje povpraševanje na uvoz blaga, ki je za njihov gospodarski razvoj odločilnega pomena.

Takšna težnja nima v sebi nič avtarkičnega. Nerazvite dežele so na eni strani v to prisiljene, na drugi pa si brez takšne politike gospodarskega razvoja ne moremo misliti. Politika gospodarskega razvoja mora namreč privedi do vsestranskega razvoja narodnega gospodarstva, ne pa do njegove koncentracije na nekaj izvoznih panog.

Minulost industrijsko razvitih dežel kaže, da se je njihova gospodarska struktura prav tako radikalno spreminjala tudi v 19. stoletju, ko so preživljale industrijsko revolucijo. Pred sto leti je imela Severna Amerika približno enako gospodarsko strukturo, kakršno ima zdaj Latinska Amerika, v kateri je 60% prebivalcev zaposlenih v kmetijstvu, v panogi, ki donša samo 20% nacionalnega dohodka. Sev. Amerika pa ima zdaj v kmetijstvu zaposlenih samo 11% prebivalcev.

Spremembe v notranji gospodarski strukturi industrijsko razvitih dežel torej niso povzročile nazadovanje njihovega uvoza, tako da gospodarski razvoj ni privedel do avtarkične, marveč nasprotno do čedalje bolj intenzivne mednarodne trgovine. Uvoz Velike Britanije je znašal l. 1775, ko se je v tej deželi začela industrijska revolucija, za 13 milijonov funtsterlingov in je šele leta 1929 dosegel 919 milijonov funtov (računamo v enotni vrednosti), kar pomeni, da se je povečal približno sedemdesetkrat. V ZDA je znašal uvoz leta 1850, leta 1929 175 milijonov dolarjev, leta 1929 pa se je dvignil na 4399 milijonov, kar pomeni, da se je povečal petindvajsetkrat. Uvoz Francije je od leta 1851 do prve svetovne vojne narasel od 3 na 100 milijard frankov. V primeru Nemčije vidimo, da se je izvoz od leta 1880 do leta 1913 povečal štirikratno, na Japonskem pa od leta 1873 do 1937 dvainštridesetkrat. Gospodarski razvoj - torej industrializacija in modernizacija kmetijstva ne privede avtomatično do avtarkične, marveč nasprotno, pospešuje mednarodno gospodarsko sodelovanje.

Drugo pa je vprašanje značajna uvoza, ki ga zahtevajo dežele v gospodarskem razvoju. Kakor se spreminja njihova notranja gospodarska struktura, tako se ustrezno spreminja tudi struktura njihovega uvoza. Gospodarska zgodovina starih industrijskih dežel kaže, da je gospodarski razvoj povečal povpraševanje po industrijskih surovinah in industrijskem blagu. Od leta 1850 do 1930 se je nacionalni dohodek ZDA povečal dvaindvajsetkratno, število prebivalstva pa samo 4,5-kratno, industrijska proizvodnja 43-kratno, uvoz industrijskih izdelkov 6-kratno, izvoz polizdelkov 21-kratno, surovina pa 54-kratno. V Kanadi je industrijska proizvodnja od leta 1900 do 1929 narasla osemkratno, prav toliko pa tudi uvoz industrijskih izdelkov. Gospodarski stiki Velike Britanije so naraščali mnogo hitreje z deželami, ki so bile v stanju gospodarskega razvoja, kakor z deželami v zastopju. Gospodarski razvoj torej ne privede do zmanjšanja uvoza, temveč do njegovega povečanja. Toda vtem, ko je šlo

(Nadaljevanje na 5. strani)

Jugoslovanska delegacija s predsednikom Izraelske vlade Ben Gurionom

je mlada država, ena najmlajših na zemeljski polobli, to je država, katere notranjo strukturo prežemajo zanimive oblike, zlasti gospodarski ustroj. V Izrael se je izselilo 5000 bivših jugoslovanskih državljanov židovskega poka. Umljivo je, da se naš človek upravičeno zanima, kako so se vživeli v nove razmere in naši bivši državljani. To je dežela v katero so se doselili ljudje iz več kot 60 držav, ki so prinesli s seboj različne navade in običaje, različni način življenja in mišljenja. Nazadnje pa je za nas zanimivo, da je vodilna stranka v Izraelu socialistična stranka (MAPAJ). Za delegacijo Socialistične zveze delovnega ljudstva (Jugoslavije, kakršna je bila naša delegacija, pa je zlasti zanimivo to, kako gledajo izraelski socialisti na sedanji mednarodni položaj, na probleme delavskega gibanja in na sodelovanje med različnimi socialističnimi silami, zlasti na oblike sodelovanja med našo Socialistično zvezo in izraelskimi socialisti.

Ko sem prvokrat stopil na izraelski tla, mi je bila ta dežela povsem neznana. Prebral sem večji del člankov, ki so bili pri nas objavljene o Izraelu. Imel sem priložnost proučevati med dvema zasedanjema OZN izraelsko vprašanje, ali bolje rečeno zunanje-politično problematiko Izraela. V OZN sem se seznanil z izraelskimi delegati in izraelskim zunanjim ministrom Mošo Saretom. In vendar sem se vnovič prepričal, da je ena stvar brati in slišati o neki deželi in njenih problemih, druga stvar pa videti na svoje oči ljudi, deželo in stvarnost v njej.

Stirimotorno letalo je prispelo z zamudo iz Rima v Izrael. Potniki so večidel potovali s tem letalom že iz New Yorka. To so bili predvsem ameriški židi, ki obiskujejo čez poletje svoje rojake, oziroma gredo na obisk v »sveto deželo«.

Mirne potnike ni zanimal ne Peloponez, ne Rodos, nad katerim je letelo letalo. Vzemerjeni so postali šele takrat, ko so na obzorju opazili obris izraelske obale... V letalu vstopajo izraelski uslužbenci in pozdravljajo potnike v starem židovskem jeziku, ki je postal sodobni jezik dandanašnjega Izraela. Prvikrat zaslišimo besedo - pozdrav »šalom«, ki ga bomo med svojim obiskom najpogostejše slišali. Ta pozdrav se ti ne zdi običajen pozdrav: toda v Izraelu zveni mnogo bolj odkrito, kakor da bi povezoval in približeval ljudi.

še vedno malo spričo možnosti in potreb te dežele.

IZRAELSKA VAS

Napredke kmetijstva zavira ne le pomanjkanje vode, marveč tudi nespostojanje kmečkega stanu. V Izrael se so preselili večji del meščani. Izrael je dandanes dežela, ki je na vrhu seznama držav z največjim številom mestnega prebivalstva. Ko me je neki izraelski tovariš vprašal, naj mu povem, kakšna je razlika med našimi in njihovimi kmetijskimi problemi, sem mu v šali odgovoril, da je izraelski kmetovalec zelo malo kmet, medtem ko so naši še preveč kmetje.

Napori, da bi napredovala sodobna vas in sodobno kmetijstvo, so v resnici velikanski. Pri tem moramo pripomniti, kar je pri nas malo znano, da se odnosi na vasi razvijajo izdatneje na novem temelju, katerega elementi so v bistvu socialistični. Ali se bodo ti odnosi usmerjali tudi h krepitvi ali slabitvi socialističnih odnosov, je odvisno od mnogih činitelj.

Velik del vasi sloni na komunah (kibucih) ali kooperativah vseh (mošave).

Komun je 215 s 65 tisoč prebivalci, ki obdelujejo 105 tisoč ha zemlje. V Izraelu jih imenujejo kibuci. Prvi kibuc je star več kot 40 let. Tu je zrasla že tretja generacija. Izraelci se ponašajo z dejstvom, da kibuska mladina ne zapušča kibuc, pač pa ostane oziroma se loči in na novem

strokovnjak Schmidt, so menili, da v tej puščavski zemlji ne bo mogoče upostaviti plodnega in senčnega področja, posajenega z nešteti vrstami drevesi.

Komaj je bila končana vojna proti tujim interventom, ko je bila država še obubožana, že so uporabili mnogo denarja za zgraditev glavnega mesta Ankare. Kemal je sklenil uresničiti svojo zamisel po vsej sili; z lastnim ter z denarjem svoje družine je kupil mnogo nerodovitne zemlje. Na teh 10.000 ha se je začel leta 1925 težavni in žilavi boj proti naravi, proti stoletni nezaupljivosti. Tu, v tej puščavi je začel Mustafa Kemal snovati veliko kmetijsko posestvo in pogozdovati pustinjo.

Ko je sredi leta 1937, leto dni pred svojo smrtjo, poklonil svoje posestvo turškemu narodu, je raslo na teh 10.000 ha puščavske zemlje že nad poldruhi milijon raznih dreves. Med njimi kakih 5000 sadnih, tu so že bili mnogi vinogradi, ki dajejo zdaj na leto 200.000 litrov dobrega vina. Tu so bile tudi velike živinorejske

farme, veleposestvo je imelo mlekarino, ki je predelovala na dan 500 ton mleka, veliko pivovarno, sadne drevesnice, pašnike, žitna polja itd. Vse to je bilo v Anatoliji, kjer se okrog Ankare temperatura poleti dvigne do 37 stopinj v senci (ponoči pa pade na

5 do 6 stopinj), vtem ko prinese ostra zima in hladni vetrovi do minus 35 stopinj mraza. V tem delu Anatolije imajo na leto komaj tri centimetre padavin.

Po Kemalovem zgledu so začeli v srednji Anatoliji bolj smele in odločno obdelovati zemljo. V teh nerodovitnih krajih zdaj vsako leto zraste iz tal novi sadovnjak, vsako leto posade kake 3 milijone sadnih dreves, upostavljajo nove vinograde, ustanavljajo farme itd.

Ko je začel Atatürk graditi novo Ankaro, je imela stara samo 25.000 prebivalcev. Pod stisnjenimi siromašnimi hiščami stare Ankare so se takrat razprostirala velika sprehajališča modernega mesta glavne Turčije, ki ima zdaj kakih 375.000 prebivalcev. Kemal ni dovolil, da bi v Ankari dajali državni denar za graditev nepotrebnih stvari. Glavno mesto Turčije nima nobene dramije. Celo Husrefegova džamija v Sarajevu je večja od katere koli v Ankari. Minareti džamii se ne dvigajo nad Kemalovo Ankaro, med modernimi poslopi ob širkih cestah jih celo težko opaziš.

Za dediščino deželi, ki to je neskončno ljubil, je zaustil med drugim tudi zelene ptoiane, senčnate gozdove in lepa sprehajališča na svojem veleposestvu, lepo in moderno Ankaro in povsem novo Anatolijo.

Zdravko Pečar

Umetni ribnik v ankarskem »Parku mladosti«

ZEMLJA JE ŽEJNA

Prvi obisk v Izraelu napravi vtis, da ta dežela zastavlja velike napore za graditev stanovanj. Ta vtis se vse bolj utrjuje med obiskom mest in vasi. To dejstvo učinkuje pozitivno. Veliko število popolnoma novih vasi, povsem novih mestnih četrti, zgrajenih v kratkem časovnem obdobju, govori o naporih ljudi, o solidni mehanizaciji gradbeništva, o do-

(Od stalnega dopisnika »Borba«)

Ankara, julija

Kadarkoli sodobna Turčija kdaj zadene na kako težavo, se ljudje te dežele čisto spomnijo Kemala Atatürka, moža in državnika, ki mu ni bilo nič nemogoče ali nepremagljivo. Kazalo je, da fesov z glav starih Turkov in feredž z obrazov njihovih mladih žena ne bo mogoče odstraniti, kazalo je, da bo težko spremeniti teokratsko državo v laično, odpraviti arabsko pisavo in vpeljati latinico, iz srednjeveške napraviti moderno državo dvajsetega stoletja. In vendar se je Atatürk z železno voljo v razmerah, ki so zahtevale upostavitve moderne države, to posrečilo.

Atatürk ni premagoval samo sovražnikov na fronti, marveč tudi revolucionarne nazore v lastnem taboru in zaostalost v glavah ljudi. Sklenil je premagati tudi naravo kršne Anatolije. Iz hvaležnosti do prebivalstva, ki je revolucionarje podpiralo pa tudi da bi se končno razčistili pojmi v glavah intelektualcev o tem, kje je pravzaprav mesto Turčije. Je Kemal sredi Anatolije, v azijski državi zgradil moderno evropsko mesto. Da pa bi dal glavnemu mestu pljuča, je sklenil napraviti okrog Ankare za njene bodoče prebivalce velik zelen pas. Domači strokovnjaki, pa tudi kmetijski svetovalec, nemški

PISMO IZ TURCIJE

ANATOLIJA IN ANKARA

Napredno kmetijsko posestvo v nekdanji puščavi in moderno mesto, ki ju je uredil in zgradil Kemal Atatürk

Zadnja poročila

Zločini albanskih infornburojevcev

na naši meji naj bi zastrli bedo in teror v njihovi lastni deželi

Beograd, 18. jul. (Tanjug). Spričo umora Dragoljuba Jovanovića in Blagoje Maksimovića, ki se je zgodil komaj 20 dni po umoru graničarja Boška Žilovića, so iz kosmetskih vasi in mest poslali Zveznemu izvršnemu svetu in državnemu tajništvu za zunanje zadeve mnogo pisem in brzojavk, v katerih protestirajo proti zločinom albanskih infornburojevcev.

Izzivanja organov albanske obveščevalne službe so v zadnjih mesecih vse pogostejša. V januarju so bili 4 incidenti, v februarju 7 in v maju 8. V aprilu se je njihovo število povečalo na 13, v maju na 16. Od začetka leta jih je bilo skupno 58. Največ incidentov je bilo tedaj, ko so albanski obmejni organi poskušali prethotapiti v našo državo diverzante in vojne. Tedaj albanski oddelki redno streljajo na naše graničarje. Večji incident se je zgodil 12. julija ob 1. ponoči, ko so albanski obmejni organi poskušali prethotapiti v našo državo dva diverzanta pri vasi Murine na Prokletijah. Na naše graničarje so oddali skoraj 1000 streliv.

Ujeti albanski diverzanti in naši državljani, ki so bili zadnje čase v Albaniji, pričajo, da organizirajo tam diverzantske tečaje v emigrantskih taborišču v Berat. Tam je tudi šola, v kateri učijo diverzante in emigrante propagando v Jugoslaviji. V to šolo hodi tudi nekaj ljudi, ki so med vojno sodelovali z okupatorjem.

Z incidenti in diverzijami hočejo oslabilo moralo jugoslovanškega obrambnega prebivalstva in ustvariti ozračje negotovosti, vse to pa dejansko le zaradi naraščajočega nezadovoljstva v svoji državi in zaradi vedno pogostejših prebegov albanskih državljanov v Jugoslavijo.

Pomoč zaostalom državam takoj

in ne šele po razorožitvi in popuščenju mednarodne napetosti

Zeneva, 18. jul. (Tanjug). — Gospodarsko-socialni svet OZN je tudi danes razpravljal o skladu za dolgoročno in nizko obrestna posojila gospodarsko zaostalim državam. V ponedeljek bo gospodarski odbor sveta obravnaval obe resoluciji o skladu.

Jugoslovanška resolucija priporoča generalni skupščini, naj nemudoma ustanovi sklad. Delegacije vseh nerazvijenih držav v svetu jo doslej načelno podpirajo. Resolucija ZDA pa vsebuje deklaracijo, s katero bi članice OZN izrazile svojo pripravljenost zahtevati, naj njihove države dodele del svojih presežkov skladu OZN, čim bo v mednarodnem nadzorstu nad razorožitvijo dosežen dejanski napredek.

Tako se izražata dve znani nasprotni tezi: 1. da se je treba

De Gasperi snuje nove intrige?

Rim, 18. jul. (Ansa). Ministrski predsednik De Gasperi je danes pripravil program, s katerim bo predstavil svojo vlado v tork rinskemu parlamentu. Osnovne točke vladnega programa je ministrski svet že odobril. V notranji politiki bo vlada izvajala program javnih del in socialne zaštite. V zunanje-političnem delu svoje deklaracije pa se bo De Gasperi dotaknil tudi odnosa z Jugoslavijo in bo zavzel stališče do vojaške pomoči zahodnih velesil Jugoslaviji.

PROSLAVA DNEVA VSTAJE

V LJUBLJANSKI TOBAČNI TOVARNI

Snoči so imeli prebivalci tereno Rožna dolina in Tobačna tovarna ter člani društva Svobode in kolektiva skupno proslavo Dneva vstaje. Zbrali so se v dvorani Tobačne tovarne, kjer je nekaj pravi toplih in priskrbljenih besed o pomembni obletnici spregovoril član republiškega Izvršnega sveta Josip Vidmar.

Med drugim je dejal, da smo že pred nekaj leti kot naš največji praznik slavili 27. april. Vendar je prav, da smo to spremenili in da je naša najvažnejša obletnica 22. julij, ki se je ves narod odločil, da z orožjem in za ceno življenja brani svobodo. Spomnil je prisotne, kaj bi bilo, če se jugoslovanški narodi ne bi uprli. Po vojni bi pričakali stare režime in krivice ter postali pleu Sovjetske zveze in Anglije, ki sta se pogodili, da bosta Jugoslavijo razdelili v svoji interesi področja. Misel naših podvigor, zmag in

Sodijo, da je zdaj v zapornih taboriščih okrog 100.000 Albancev. Ponokod, n. pr. v Koljgečaju in Skadru, so se kmetje uprli odkupnim organom. Zato je bilo v teh krajih pred nedavnim mnogo ljudi aretiranih. Samo v juniju so v Koljgečaju zaprli okrog 20 družin, 7 meščanov in kmetov pa so ustrelili. Iz Kuksa je pribežalo doslej v Jugoslavijo 20 intelektualcev, v zaporih in taboriščih pa je tam okrog 3000 ljudi. Čeprav so kazni za tiste, ki jih ujamejo na begu, in za njihove družine zelo hude, se pobegi nadaljujejo. Letos je iz Albanije pribežalo v Jugoslavijo 116 ljudi.

Čistka v Azerbejdžanu

Moskva, 18. jul. (AFP). Radio Moskva poroča, da so predsednika vlade in prvega tajnika CK KP Azerbejdžana Mihajla Bagirova odstavili zaradi hudih kršitev dolžnosti.

Sklep o odstavitvi Bagirova so sprejeli na skupnem plenarnem sestanku CK KP Azerbejdžana in partijskega komiteja za mesto Baku. Bagirova obtožujejo, da je samovoljno ravnal v partijskih zadevah, da je članom partije sodrekal pravico kritike in samokritike in da jim je vsiljeval smer akcije.

Organizacija zahodno-nemške vojske dogovorjena pri zadnjih pogajanjih nemške misije v Washingtonu

Bonn, 18. jul. (AFP). Pri pogajanjih med delegacijo zahodno-nemškega obrambnega ministrstva in ameriško vlado je bilo doseženih nekaj dejanskih rezultatov. Ameriški generalštab sodi, da je zahodnoevropska obrambna skupnost edina možna oblika za

Eleonora Rooseveltova pri predsedniku republike

Brioni, 18. jul. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je nocoj s soprogo priredil na Brionih svečano večerjo v čast ge. Eleonori Roosevelt. Večerje sta se udeležila podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković s soprogo, člani Zveznega izvršnega sveta in Izvršni svetov republik, ki so na Brionih, ter spremstvo ge. Roosevelt.

PROSTO POTOVANJE

DIPLOMATOV PO FLRJ IN SZ

Beograd, 18. jul. (Tanjug). — Sovjetska vlada je obvestila vlado FLRJ, da je jugoslovanским in ostalim diplomatom v SZ dovoljeno gibanje po vsem ozemlju SZ razen po prepovedanih conah. Državno tajništvo za zunanje zadeve FLRJ je danes z noto obvestilo sovjetsko veleposlaništvo v Beogradu, da je jugoslovanška vlada dovolila sovjetskim diplomatom v Jugoslaviji svobodno gibanje po vsej državi razen po obmejnih krajih.

Delegacija JLA poje v Washington

Beograd, 18. jul. (Tanjug). Prihodni mesec odputuje v Washington posebna delegacija JLA. S pristojnimi organi bo tam razpravljala o vprašanju vojaške pomoči za Jugoslavijo.

ponovno oborožitev Nemčije. Napor za ustanovitev te skupnosti se bodo še nadaljevali.

Obe vladi sta prepričani, da je edina rešnična ovira za ratifikacijo pogodbe o obrambni skupnosti Francija, ki mora opustiti svoje desedajne stališče.

Vojaški načrti ameriškega generalštaba temelje na načelu "defenzivne ofenzive". Zahodne Evrope vključno Zahodne Nemčije. Zato mora Zahodna Nemčija organizirati 12 divizij, kot to določa pogodba o obrambni skupnosti. Oprema te vojske je že zagotovljena. Nemčija dobi tudi 300 reaktivskih letal.

V ameriških vojaških šolah se bodo izpopolnjevale skupine zahodnonemških vojaških instruktorjev. Oficirji in podoficirji nemških kontigentov se bodo šolali v ameriških centrih v Nemčiji.

Severni se morajo takoj odločiti

za ali proti premirju v Koreji

Seul, 18. jul. (AFP). Združeno poveljstvo pričakuje, da bo severna delegacija na jutrišnjem sestanku v Pan Mun Jomu odgovorila na noto Združenega poveljstva, ki so ji jo izročili pred dnevi in ki jo tukaj označujejo kot ultimatum. Delegacija Združenega poveljstva si je prizadevala, da bi čim prej dosegla sporazum o premirju. Spričo stalnega odlašanja nasprotno delegacije se je zdaj postavila na odločneje stališče. Severni skušajo očitno izkoristiti nesoglasje med Združenim poveljstvom in Sing Man Rijem ter sedanji položaj na fronti.

Radio Peking je včeraj in danes zadrževal, da hoče Združeno poveljstvo preprečiti sklenitev premirja. Severna delegacija je na današnjem sestanku v Pan Mun Jomu, ki je trajal komaj eno minuto zahtevala, naj se pogajanja znova odlože do jutri.

Seul, 18. jul. (United Press). Danes se je sestala južnokorejska

vlada. Listi poročajo, da so imeli razgovore o sestavi južnokorejske vojske, ki bi štela milijon ljudi. Povečanje vojske naj bi omogočilo »ponovno osvoboditev izgubljene ozemlja« in omogočilo odvrnitev vsakega morebitnega novega napadalca.

BOJI V KOREJI

Seul, 18. jul. (UP). V centru srednjega bojišča se je južnokorejska ofenziva tudi danes uspešno nadaljevala in so na črti v dolžini 30 km prodri nadaljnjih 5 kilometrov globoko v severno ozemlje. Na več krajih so naleteli na trdovraten odpor. Protiofenziva Severnih, ki so jo sprožili v pretekli noči in je trajala 3 ure, je bila odbita.

Južno topništvo in letalstvo sta napadla kitajska ojačenja, ki so bila na poti na fronti. Ameriška letala so bombardirala oddelek 6000 Kitajcev na fronti.

V spopadih z letali tipa Mig-15 so ameriški reakcijski lovci sestrelili 2 sovražni letali.

Francoski padalci

ZAPUSTILI LANGSONG

Saigon, 18. jul. (Reuters). Poveljstvo francoskih sil v Indokini je danes sporočilo, da je bil napad francoskih padalcev na Langsong uspešno zaključen. Na tej bazi Ho Si Minhovi sil 24 km od kitajske meje so uničili 1000 brzostrelk, 1000 ton streliva in razstreliv, mnogo tankov in avtomobilov ter razdejali vse okoliške mostove.

Po končani operaciji so padalci zapustili Langsong in sedaj skozi sovražnikovo ozemlje pridirajo k francoskim postojankam, ki so okrog 100 km oddaljene od Langsonga.

Umikajoč se padalcem, ki se jim je pridružilo tudi 200 langsonških civilistov, so poslali nasproti močan oddelek vojske. Zdaj so oddaljeni eni od drugih le še 15 km in se bodo verjetno to noč združili.

Indija in „portugalska“ Goa

(Poseben dopis za »Borbo«)

POLITIKA OHRANITVE POSESTI

New Delhi, julija.

Potnik, ki se je z nami vkrcal v Genovi, je zelo rad govoril z Jugoslovani. Pater Eugenio je mnogo vpraševal in delal bolesten obraz, ko je govoril o »verskem preganjanju« v Jugoslaviji ter pripovedoval o svojem kraju Goa, portugalski posesti na obali Indije, nedaleč od Bombaya. Po poreklu je bil Indijec in njegovi predniki so se izneverili svoji veri, ko jim je podkralj Portugalske zagrozil s smrtjo in jih v to prisilil. V gladki italijanščini je govoril o razvoju kulture in svobodi v deželi Goa, o razcvetu portugalskih prekmorskih posesti in o teoloških seminarjih, katerih najboljši slušatelji gredo v Rim, da izpopolnijo svoje znanje. »Kultura in civilizacija« je dejal, »se iz Goe nenehoma širita po vsem podkontinentu.«

Kmalu potem ko sva se poslovila, je vprašanje Goe znova prišlo na torišče indijske politike in ne samo indijske. V Indiji menijo, da je kolonializem nenehna grožnja azijskim in afriškim narodom. Argumenti, ki jih v tej zvezi omenjajo tu, nič kaj ne spominjajo na hvalnico očeta Eugenia, prvega državljana Goe, ki smo ga srečali.

POSESTI SO USTANOVILI KATOLISKE REDOVNIKI

Tri posesti v Indiji, nad katerimi se vira portugalska zastava Goa, Diju in Daman, niso samo ostanki kolonialnega imperija, marveč tudi stalna grožnja, v hrbet namerjena pištola, kakor pravijo tu. Tuja oporišča v Indiji so upostavili »v trgovce preoblečeni duhovniki, ki so pozneje postali gospodarji s puškami in bajoneti«. Njihovo orožje, puške in bajoneti, je v glavnem izginilo. Toda trgovci in duhovniki so ostali in njihove koristi se zdaj ne razlikujejo od koristi ljudi, ki so predstavljali Nazarence iz Portugalske, ko so pred več sto leti prispeli sem. Sultan Tipoo, vladar Južne Indije v 18. stoletju in zgodovinar, opisuje te dogodke v svojih spominih takole:

»Portugalski Nazarenci so prišli pred tri sto leti v neko tovarno blizu izliva neke reke pri Goi. Tu so ustanovili naselje in si prilastili zemljo, na kateri so prepovedali tako muslimanske

storili, pa so nasilno krstili.« Drugi zgodovinar Francis Buchanan je v svojih zapiskih s potovanja po Indiji takole pisal: »Prebivalci mnogih mest Tuluve so Kankani. Le-ti pripovedujejo, da so po preganjanju v njihovem rojstnem kraju Goi zbežali. Kdor je ostal tam, je moral sprejeti krščanstvo.«

Tako je nastala trdnjava katolicizma v Indiji, ki je močno orožje še zdaj, ko bi topovi in diplomacija nekoč močne Portugalske komaj mogli škodovati Indiji.

Za zgodovino Goe in ostalih kolonij je značilna vrsta krvavih uporov. Leta 1852, 1871, 1895, 1901

V takšnih razmerah prebivalci Goe težko izražajo svojo voljo in mnenje. V duhu pripadnosti k Portugalski vzgajajo rodo ve na verski podlagi, iz učbenikov pa so izločili vse, kar govori o Indiji ter stihih med njo in Goo. Politika ohranitve tujega ozemlja pa se ne omejuje na raznarodovanja in teror. Portugalska v svoji propagandi in pripravljanju diplomatskih ukrepov često govori o »nevtралnosti Indije«, ki »ni vredna, da bi kontrolirala tako važno strateško pristanišče in pomorsko oporišče kakor je Goa«. Komaj nekaj let je tega, ko je takratni tajnik za zunanje zadeve Indije R. V. Rad-

Naselje pri Bombayu

in 1912 so upore krvavo zadušili. Hinduse nasilno krstili in izgnali, na njihovi zemlji pa naselili tujce. Poročilo indijskega ministrstva za zunanje zadeve o ukinitvi predstavništva v Lizboni je te dni govorilo o »šedalde večjem omejevanju političnih svobod in očitnem prizadevanju, da se zatre volja ljudstva po priključitvi k Indiji. Cenzura tiska, prepoved zborovanja, aretacije, izgoni, zapiranje političnih funkcionarjev in ropanje indijskih državljanov, ki hodijo v Goo po opravkih, vse to je povzročilo veliko napetost.«

V Indijo prihajajo dan za dnem vesti o nasilju oblasti v

Indijski tisk zahteva, naj bo odpokliče predstavništva iz Lizbone prvi korak k nadaljnjim ukrepom za priključitev portugalskih posesti v Indiji. To izraža tudi pričnoča karikaturna, objavljena v »Hindustan Timesu«.

molitve, kakor tudi hinduske malle. Kmalu so pognali vse, ki niso bili pripravljani sprejeti njihove vere. Od Hindusov je neki dekret zahteval naj v treh dneh sprejmejo krščanstvo ali pa zapuste svojo zemljo. Nekateri so zapustili domove in posestva ter se izselili, tiste, ki tega niso

Go, o krvavih ubojih po ječah in ljudeh, ki brez sledu izginejo. Vodja gibanja za osvoboditev Goe, dr. Shirodkar je pred štirimi leti izginil — aretirale so ga portugalske oblasti. Pozneje so ga v Lizboni trčili, da so ga izročili Indiji, kar pa so v New Delhiju odločno zanikali.

PLAVANJE

SLOVENSKI MLADINSKI REKORD NA 1500 m

V plavalnem troboju Branki: Ilirija: Zelezničar so bili snoči doseženi naslednji rezultati:
200 m v metuljku: Branki: Kanzler (Branki) 3:05, Lukman (Zelezničar) 3:11,6. Turk (Z) 3:11,8.
100 m prosto ženske: Pelan (Ilir.) 1:21,7. Bar (Z) 1:25,4. Zupanič (I) 1:27.
100 m prosto moški: Hafner (I) 1:01,7. Kos (Z) 1:09,6. Rupnik (I) 1:09,7.
200 m prosto ženske: Centih (Br.) 3:29,9. Kunc (Z) 3:30,7. Sever (B) 3:42,4.
1500 m prosto moški: Pirč (I) 21:33. (nov mladinski rekord Slovenije).
Vergel (Z) 24:10. Jančić (B) 25:06,8.
4 × 100 m prosto ženske: Ilirija (Jamniki, Zupanič, Košak, Pelan) 5,5. Zelezničar (Juvančić, Gabrovšek, Gaspari, Bar) 6:00,8. Branki (Vaahnik, Majer, Tomazič, Cerar) 6:47,7.

TENIS

JAGEC TRETIČ PRAV FLRJ
V finalu starejših mladincev je Jagec z izvirno igro premagal Nešiča in osvojil državno prvenstvo. V polfinalu članov posamezno je Milojković premagal Panajotovića 4:6, 6:1, 6:0, 6:1. — Polfinale članov v dvojci: Petrovič, Legenstein: Ristič, Nikolić 6:3, 6:4, 6:4. Ružić, Jagec: 3:29,9. Kunc (Z) 3:30,7. Sever (B) 3:42,4. — Polfinale mešanih parov: Crnadak, Petrovič: Židovec, Krtić 6:4, 6:2. — Polfinale mladincev v dvojci: Lovrec, Rajher: brata Todorovič 6:1, 7:5.

Za DAVISOV POKAL

Kodanj, 18. jul. (Tanjug). V regionalnih igrah za Daviso pokal je Daneč Nielsen premagal Belgijca Brisena z rezultatom 6:1, 7:5, 3:6, 3:6. Danska vodi z 1:0.

molitve, kakor tudi hinduske malle. Kmalu so pognali vse, ki niso bili pripravljani sprejeti njihove vere. Od Hindusov je neki dekret zahteval naj v treh dneh sprejmejo krščanstvo ali pa zapuste svojo zemljo. Nekateri so zapustili domove in posestva ter se izselili, tiste, ki tega niso

Go, o krvavih ubojih po ječah in ljudeh, ki brez sledu izginejo. Vodja gibanja za osvoboditev Goe, dr. Shirodkar je pred štirimi leti izginil — aretirale so ga portugalske oblasti. Pozneje so ga v Lizboni trčili, da so ga izročili Indiji, kar pa so v New Delhiju odločno zanikali.

KOSARKA

VISOKA ZMAGA ASK

V III. kolu četrtfinala za državno prvenstvo v kosarici sta se snoči na igrišču pod Cekinim gradom pred 1000 gledalci srečali moštvi ASK in Zelezničarja. ASK je zmagal z nepričakovanim rezultatom 71:47 (40:25). Igra je bila lepa le v prvih minutah kasneje pa je ASK zadovoljen z visoko razliko popustil in na koncu postavil na igrišče svoje drugo petorko. Sodita sta Pečinič in Zupanič.

ATLETIKA

DVA REKORDA NA 100 m

V atletskem dvoboju Sloboda (Varaždin): Zelezničar (Maribor) je Maca Knezova s časom 12,4 na 100 m dosegla nov slovenski rekord. Mladinka Bajželj (Zelezničar) je z 12,5 dosegla nov državni mladinski rekord.

STRELJANJE

PRVENSTVO LJUBLJANE

Ljubljanski streli so tekmovali na Titovi tarči in dosegli: 1. SD Rankovič 97,4. 2. SD ASD 96,7. 3. SD St. Zagar 93,6 krogov.
Posamezniki z vojaško puško na 300 m: 1. Planinc 222, 2. Coko 210, 3. Mihorko 208 krogov.

Ladislav Bruner

Politični in upravni razvoj Ljubljane mora ustrezati razvoju socialističnih odnosov

Govor sekretarja Mestnega komiteja ZKS tovariša Vladimirja Krivica na seji MLO Ljubljana

Na važni seji Mestnega ljudskega odbora Ljubljana je pri razpravi o delu MLO spregovoril tudi sekretar Mestnega komiteja ZKS in ljudski odbornik tovariš Vlado Krivic, ki je med drugim dejal:

O problemih, ki so danes v razpravi, je že precej časa razpravljala tudi odbor SZDL, zbori volivcev, pa tudi nedavna mestna konferenca SZDL. Na tej konferenci je bil celotni problem, o katerem danes razpravljamo, analiziran tudi s politične strani. Danes je naša naloga, da kot mestni ljudski odborniki, kot prizadeti samoupravni organ, napravimo čimkonkretno analizo in sprejmemo takšne ukrepe, ki bodo dovoljno jamstvo, da bo odnos MLO bolj pravičen in obnovljen ugled in zaupanje v predstavništvo komune našega mesta. Zadolžiti moramo predvsem demokratičnemu čutu naših občanov, našim socialističnim principom ter ustvariti vse pogoje za nadaljnjo krepitev socialistične zavesti delovnih ljudi v našem mestu.

Dosedanje vodstvo MLO je pokazalo pri izvrševanju svojih številnih in nehalnih nalog veliko mero samoiniciative in požrtvovalnosti. Še pred mesecem dni je bilo slišati pohvalo dela sedanjega vodstva mestnega ljudskega odbora. Prav to dejstvo nas je gotovo zapeljalo, da nismo resno in pravočasno analizirali slabosti, kritik in opozoril glede demokratičnosti, zakonitosti in solidnosti spoštovanja MLO.

S tem nočem reči, da so bile vse kritike, ki so bile iznešene na raznih javnih mestih, pa tudi v zasebnih razgovorih, upravičene. Toda tudi teh neupravičenih kritik, ki jih je bilo mnogo, ne moremo pojasnjevati predvsem z neko sovražno akcijo, marveč je bil vzrok teh kritik predvsem nezadostno politično pripravljenost ter nezadostna javna in demokratična diskusija in tolmačenje smisla in ciljev, ki jih zasledujejo posamezne uredbne, ukrepni in odloki. Zato cele vrste državnih in mestnih gospodarskih ukrepov ljudje niso razumeli, ker so nasledili sovražnim komentarjem, pa celo zatratni propagandi in klevetanju. Mi smo se premalo zavedali občutljivosti gospodarskih vprašanj in njihove težine v času posledic suše, zlasti v spomladanskih mesecih, suše, ki je težko prizadela naše gospodarstvo in zahtevala izrednih naporov, političnih in gospodarskih ter izrednih ukrepov, da se prepreči nadaljnja škoda in padec življenjske ravni, kar so izkoriščali in še izkoriščajo kmečki in drugi spekulant. Nismo se v zadostni meri zavedali, da je pri taki situaciji, pri premagovanju takih gospodarskih težav, najmanjši pojav nesolidnega gospodarjenja, razsipištva ali celo kriminala, zelo občutljivi ne samo gospodarsko, marveč tudi politično vprašanje. Točno rečeno, nismo se dovolj zavedali smisla naše gospodarske graditve in tega, da je ona temelj nadaljnjega razvijanja socialističnih odnosov. Gospodarstvo mora biti materialni temelj za graditev novih socialističnih odnosov, socialistične demokracije, novega socialističnega človeka, socialistične kulture in socialistične morale.

V tej dobi prehoda na novi gospodarski sistem smo imeli priliko opazovati, da so zlasti naši gospodarski ljudje gledali na gospodarska vprašanja s stališča neposrednih rezultatov, veliko manj pa s stališča socialističnih odnosov in s stališča, kakršne bodo politične posledice teh gospodarskih ukrepov. Lahko rečemo, da se je marsikje pojavila stara kapitalistična miselnost in to bodisi v pridobivanju gospodarskih sredstev, bodisi v gospodarski graditvi itd. Če bi ostali pri takem gledanju, potem bi lahko rekli, da je danes v Ameriki socializem. Jasno je, da je naša graditev daleč od takega pojmovanja socialistične graditve in da je taka miselnost, ki vidi v rentabilnosti za vsako ceno razvijanje socializma, zašla popolnoma na gledanje kapitalističnih držav.

Tako gledanje poudarjam predvsem zaradi tega, ker so ta gledanja osnova za to, da smo prišli do takega razraza kriminala, pojavov spekulacije in nezakonitosti ter nespoštovanja lastnih zakonov ter primerov kriminala, kot to dokazuje ravno primer Stefana v gospodarskem aparatu MLO.

Zatem je gov. Krivic govoril o dejavnosti MLO pri urejanju Ljubljane, prešel na začetne pojave »sverca« in nadaljeval:

Krivda vodstva MLO je v tem, da ni znalo teh stvari pravočasno likvidirati, da ni znalo izvajati pravilne kontrole, da bi se na tako poslovanje ne vezala cela vrsta drugih stvari, ki so na koncu pripeljale v kriminal.

Zdi se mi, da sta dve stvari zameglili kritičen pogled na delo MLO, ne samo naših ljudi, nego tudi vodstev političnih organizacij. Prvič smo vsi videli samo uspehe dela MLO, nišmo pa videli, na kakšen način je prišlo do teh uspehov. Bili smo zadovoljni, da je stvar krenila naprej, domnevajoč, da bomo s tem zadovoljili tudi prebivalstvo. In Ljubljana je res bila zadovoljna. Druga stvar, ki je sledila, pa je bila poplava pavšalne kritike. Ta kritika je bila destokrat iznešena na tak način, da so jo funkcionarji MLO dostokrat upravičeno zavračali, ker se ni dotikala bistvenih vprašanj dela MLO. Nismo pa znali iz tega nezadovoljstva, ki se je v zadnjem času pojavljalo, izluščiti tega, kar je bilo pozitivno. Naša naloga pa bi bila in mora biti v bodoče, da bomo znali izluščiti to, kar je koristno, da tako naše slabosti popravimo in da se bomo ob vsaki kritiki vprašali, ali smo dovolj kritični do svojega lastnega dela ali ne. Napraviti moramo vselej temeljito analizo dela. To je brez dvoma velika dolžnost in odgovornost naših političnih organizacij ZKS, SZDL, sindikatov in zlasti vodstev teh organizacij.

Jasno je, da v tej fazi socialističnega razvoja ni naloga političnih organizacij, da se neposredno vmešavajo ali kontrolirajo delo posameznih oblastvenih organov, vendar pa je naloga teh političnih organizacij, da kritično spremljajo ter s pripombami in pravočasno kritiko pomagajo odpravljati slabosti in tudi kontrolirajo, na kakšen način delajo sami oblastveni organi.

Če danes iz vseh teh kritik, ki so bile izrečene na račun MLO, izločimo tisto, kar je bilo upravičeno, potem ugotovimo tu predvsem dve slabosti. Prva je malomaren odnos do čunvanja ljudske imovine. Odgovornost za to neubudnost, za nezadostno skrb in odgovoren odnos do čunvanja ljudske imovine se potencira zlasti pri vodstvu takega organa, kot je MLO, ki bi moral stati na čelu borbe za čunvanje ljudske imovine in dati zgled drugim pri upravljanju in skrbnem trošenju sredstev. Zato so stvari, ki so se dogodile v mestnem ljudskem odboru, toliko težje značaja in prav zato so postale tudi politično vprašanje.

RAZVIJANJE DEMOKRATIČNIH ODNOSOV IN SPOŠTOVANJE ZAKONITOSTI

Druga stvar je nezadostno spoštovanje in razvijanje demokratičnih odnosov in zakonitosti. Mislim, da je prav to vprašanje bistveno za slabosti našega mestnega ljudskega odbora. Družbeni razvoj, razvoj delavskih svetov in celotnega našega demokratičnega življenja je šel svojo pot naprej, metode dela v mestnem ljudskem odboru pa so ostale stare. Včasih so šle celo nazaj od tega, kar se je že doseglo. To je tudi osnovni vzrok poleg že prej navedenega, da smo prišli v tako težak položaj, politični in gospodarski in da moramo na ta način razpravljati o teh stvareh.

Nadaljnja stvar, ki jo je že tovariš predsednik omenil, je predvsem nezadostna kontrola nad trošenjem sredstev, kontrola celotnega mestnega ljudskega odbora in vseh ostalih organov ljudskega upravljanja. Nadaljnja stvar, ki se je ugotovilo, je, da vlada v samem aparatu MLO nedopustna anarhija v nekaterih oddelkih, ki

Politične organizacije v boju proti nedemokratičnosti

Ljubljana, 19. julija. Včeraj popoldne je bila v Ljubljani kratka konferenca članov ple-numa SZDL, članov Mestnega komiteja ZK in zastopnikov mestnih sindikalnih organizacij.

Tov. Krivic je za uvod na kratko obrazložil, kako naj množične organizacije, zlasti terenske organizacije SZDL usmerijo odločno politično akcijo, v zvezi z razpravljanim o MLO, da ne bo reakcija tega primera izkoriščala v svoje namene. Politični aktiv je poklican, da usmerja in da pobudo za konstruktivno kritiko, da bo zaplet celotne zadeve dokaz, kako se naša ljudska oblast bori proti vsem nepravilnostim in vsaki nedemokratičnosti.

Med razpravo so tovariši podrobno razpravljali o teh načelnih stvareh, obsodili klevetanje ter se odločili za pravilna stališča o tej zadevi. Med razpravo so tudi zvedeli, da so bila poročila s seje MLO nepravilna in toliko, v kolikor so navajala, da je bila v mestni hranilnici izven mestnega proračuna vsota 800 milijonov dinarjev. Tov. Jaka Avšič je številko res navajal v poročilu, vendar pomotoma misleč na 80 milijonov. To zadnjo vsoto je potrdil tudi tov. Lev Kovačič, direktor Mestne hranilnice, ki je dejal, da Mestna hranilnica vloge 800 milijonov doslej sploh še ni imela in da je pravilna številka 80 milijonov. Ta denar je bil vložen pod imeni raznih podjetij, podpisnik pa je bil tov. Kresc. Pred kratkim je MLO vsoto dvignil ter jo knjižil na kreditni fond MLO. Nekateri tovariši so omejili, da so številke popravljali še med razpravo, drugi pa so upravičeno kritizirali, ker ni nihče navzočih na seji MLO odločno

Slovenski pomorščaki so dobili lastno organizacijo

Po daljših pripravah je bil ustanovljen prvi dni letošnjega julija v Ljubljani »Klub pomorščakov Ljudske republike Slovenije« kotčasni sestavni del sindikata slovenskih prometnih delavcev. Na ustanovnem zboru so ustanovitelji govorili, zakaj so ustanovili to organizacijo, ki bo povezala vse slovenske pomorščake v enotno društveno in stanovsko izklesano celoto. Novi klub se je že povezal s strokovno sindikalno organizacijo pomorcev na Reki, svoje bodoče udejevanje pa bo naslonil tudi na tesno sodelovanje z Jadranskim pomorskim inštitutom, s strokovnim pomorskim glasilom »Pomorstvo« in z Direkcijo obalne plovbe.

Nafta na Zagrebški gori

Nedavno je brigada Mihajla Sintiča v selu Glavnici na področju Zagrebške gore naletela na nafto. Domnevajo, da jo bodo našli tudi v drugih delih Zagrebške gore.

Kolektiv rudnika Kreke letovišcu za vojne sirote

Kolektiv rudnika Kreka je daroval letovišcu za vojne sirote v Kiseljaku pri Tuzli 40 ton lignita. V letovišču, ki ga je organiziral okrajni ljudski odbor v Tuzli, bo letovalo okrog 300 vojnih sirot.

Decentralizacija ljubljanskega SAP

Pretekli mesec smo kratko poročali o številnih sestankih in diskusijah, ki so jih imeli nekateri zainteresirani okrajni ljudski odbori na Dolenjskem in Gorenjskem glede na predvideno reorganizacijo ljubljanskega javnega avtobusnega podjetja »Slovenija-Avtopromet« (SAP). Za to reorganizacijo je dal odločilno pobudo sekretariat za gospodarstvo pri Izvršnem svetu LRS in so po njegovih navodilih in smernicah zadevo resno vzeli v pretes predstavniki okrajnih ljudskih odborov, kakor tudi navedenega podjetja.

Ti razgovori so dobili sedaj konkretno obliko. Po sklepu novo formiranega gospodarskega odbora pri Izvršnem svetu LRS je podjetje »SAP-Ljubljana« v dneih 10., 11. in 13. julija t. l. praktično izročilo doleževo številu svojih avtobusov zainteresiranim okrajnim ljudskim odborom, in sicer OLO v Krškem, OLO v Novem mestu in OLO v Kočevju. Na sporedu prihodnjega tedna pa je še oddaja krajevnih poslovalnic podjetja »SAP« na Bledu in Kranju. S tem je podjetje »SAP-Ljubljana« v celoti izvršilo načrtano mu decentralizacijo svojega obrata in je oddalo navedenim OLO vse one svoje dosedanje avtobusne proge, ki se iztekajo na sedeže teh okrajev in, seveda tudi potekaže iz njih.

V svojem delokrogu, ki je bil doslej razmežen zelo gosto in na široko, pa bo podjetje »SAP-Ljubljana« obdržalo še vedno 20 avtobusnih prog, in sicer vse one glavne avtobusne proge, ki vežejo glavno mesto Ljubljano s sedeži okrajev ter z našim morjem, s Primorsko in Gorjsko. Našteti OLO so prevzete avtobuse stvarno že vključili v svoja javna prevozniška podjetja.

Sedež po različnih glasovih in znaki, je predvidena in bo verjetno v doglednem času tudi praktično izvršena enaka reorganizacija tudi pri vseh treh sorodnih javnih avtobusnih podjetjih v Celju, Mariboru in Novi Gorici.

Decentralizacija javnega avtobusnega prometa na bivšem Kranjskem je torej danes izvršeno dejstvo. Zato naša potujoča javnost upravičeno pričakuje, da bodo ti ukrepi prinesli v javni potniški avtobusni promet res vse one izboljšave, kakršne so bile napovedane in objubljene in zaradi katerih edino je bila vsa decentralizacija tudi izvedena. Prav tej javnosti je dobro poznano, s kakšnimi napori, voljo in požrtvovalnostjo je doseganje podjetje »SAP-Ljubljana« ustvarjalo in vzdrževalo svoj avtobusni park, z njim pa seveda tudi svoj široko razpredeni potniški cestni promet. Da vselej in povsod ni moglo potekati vse vedno v sto odstotnem redu in zadovoljstvu, je razumljivo, saj kdor dela, ta lahko tudi kdaj greši, dasi ne namerno. Vendar je bilo potujoče občinstvo doslej z razvojem in obratovanjem javnega potniškega prometa v glavnem zadovoljno in pričakuje, da ga bodo OLO vsestransko še dvignili. To bodo pa mogli doseči le s povečanjem svojih vozniških parkov, s primernimi investicijami in z nabavo novih, sodobnih avtobusov.

V teh vročih poletnih dneh se vsakdo rad osveži v udobnem kopalšču, kakršno je kopaljšče na Mariborskem otoku, ki ga vidimo na sliki

V teh vročih poletnih dneh se vsakdo rad osveži v udobnem kopalšču, kakršno je kopaljšče na Mariborskem otoku, ki ga vidimo na sliki

STARA GNEZDA POMORŠČAKOV

Kučiče, julija

Mornarji z ladje, ki vozi ob obali, pozdravljajo rojstne vasi z ladijsko sireno, ko odpluje ladja na daljno pot. Vse vasi kar ožive. Pri oknih stojijo žene, ki jim mahajo s pestrimi rutami v slovo. Otroci jim mahajo s čepicami, starejši ljudje jih pozdravljajo iz vinogradov.

Rodovi smelih pomorščakov

Ko pa ladje plujejo skozi Korčulanski preliv mimo vasi Kučiče, se sirene večkrat oglasijo. Tako mnogi pomorski oficirji pozdravljajo enega svojih učiteljev starega »morskega volka« Vika Simukoviča, ki je vzgojil mnoge rodove pomorščakov. Kapitan Vico je služil v mornarici 39 let in 131 dni. Celih 26 let je bil komandant ladje. Tudi njegov ded Vico in oče Petar sta bila pomorska kapitana. Tudi njegov sin Aleksander je mornar. Komandant neke naše vojne ladje. Iz te družine dobiva naša mornarica pomorske kapitane že v četrtem rodu.

Ko mi je kapitan Vico (čepic) prav sem ga v novinarski naglici zbudil (zgodaj) zelo ljubeznivo in vestno povedal, katere družine iz vasi Kučiče so vzgajale »morske volkove«, ni mogel izpustiti skoraj nobene. Kučiče, sosedna Orebič in Viganj ter ostali kraji na Pelješcu so sama stara gnezda dobrih pomorščakov. V Orebiču je živela družina — oče in pet sinov — šest kapitanov —

Kapitan Vico je obujal spomine in mi naštel vse po vrsti. Omenil je Stjepana Buntjeljca, ki je še zelo mlad izgubil ob angleški obali »ladjo in sebes«. Niko Buntjeljca s tremi sinovi — tremi kapitani, pa očeta in sina Liborija... A ta sin Jakov se je izgubil z ladjo in devetnajstim člani posadke nekje pri Marseilu. Naštel je vse, do zadnjega.

»Zemlja me je vlekla na morje«

Njega kapitana Vika, pa starš niso hoteli pustiti v pomorsko službo prav zato, ker se je »mno-go ladij izgubilo«, bil pa je sin edinec, toda Vico pravi: »Na morje me je vlekla zemlja.« Po končani osnovni šoli, dveh razredih realke in enem razredu gimnazije, je Vico šel k mornarici, čeprav so mu starši branili. Šel je v poklic, ki zahteva samo smeje ljudi.

»Nekoč so pisali o meni«, pripoveduje Vico, »da nisem končal nobene šole, ker takrat šol še ni bilo. To pa ne drži. Šole so bile tudi takrat. Toda šel sem med preproste mornarje.«

Tako je ta pomorščak živel življenje od preprostega mornarja do kapitana. Prva štiri leta je bil mornar na jadrnicah, potlej pa je v Trstu napravil izpit za poročnika. Kmalu bo pol stoletja tega, ko ga je napravil, namreč leta 1904 skupaj z mladimi pomorščaki, ki so bili končali navtično šolo.

»Barba« Vico se je ustavljal v vseh pristaniščih sveta. Indija, Avstralija, Amerika, Severna in Južna Afrika, da o Evropi sploh ne govorimo. Vse mu je znano. Med prvo svetovno vojno se

je mudil v Indiji, kamor se je zatekel, ko je vojna izbruhnila. Razen angleščine, italijanščine in španščine se je »barba« Vico naučil tudi malajščine. Povedal mi je nekaj besed v tem jeziku. Na primer beseda »oči« ima poseben pomen. Malajščina ima za to besedo izraz »mata«. Policaju pa pravijo »mata mata«, kar pomeni »dvoje oči«. »Ari« pomeni v malajščini ena, za sonce pa imajo malajci izraz »mata ari«. (eno oko).

Stari »morski volk« je torej živel izredno zanimivo, pa tudi zelo težavno življenje. Njegovi spomini so še zelo živi, čeprav je star že nad sedemdeset let. Kapitan Vico Simuković piše zdaj spomine. Napisal jih je s čitljivo pisavo že nad 600 strani. Nekaj zelo lepih odlomkov mi je prebral in kratke izvlečke sem si zabeležil.

Izveček iz zanimivega dnevnika

»... Suh krov — mirno spimo na ladji Pihlja rahel veter, valove pričakujemo. Rob ladje pa je samo meter visoko nad morskno gladino.

Vsi pričakujemo gostejše oblake. Atlantik letnega časa ne pozna. Avgust pravijo, je mesec,

Mehanizacija rudnika azbesta

Letos bo dobil rudnik azbesta v Bosanskem Petrovom selu tri moderne žičnice, s katerimi bodo odvažali jelovino. Razen tega grade glavno cesto od rudnika in separacije do železniške proge Tuzla—Doboj, s čimer bodo pospešili odvoz azbestne rude.

ko vetrovi počivajo, v septembru pa prihrume cikloni. Tišina je znak viharja od zahoda. In že jama morje valovati. Barometer pada, plujemo počasi. Polnoč je. Zdanilo se je, morje že valovi. Plujemo iz Gvadalupe.

Poveljnik ladje polni vrečice s po dva litra olivnega olja. Na vrečicah so luknjice, da olje iz njih kaplja. Vrečice navežejo na dva metra dolgo vrvi in jih obešijo na tisto stran ladje, kamor butajo valovi. Dve, tri kapljice olja kanejo na penasti beli vrh vala in vsaj nekoliko zmanjšajo njegovo moč. Udarec vala ni tako strašen, kakor bi bil sicer.

Ladja se guga, nihče ne spi. Govorimo malo. Valovi so že strašni, visoki po pet in še več metrov. Skozi pomorsko »hišico« na krovu vdira voda, postelje mornarjev so na pol mokre. Kosila ni, samo suh kruh...

Noč. Besni valovi pljuskajo čez ladjo in je dvigajo, ko da jo hočejo pogoltniti. To je samo začetek mornarske kariere.

Vihar popušča. Ljudje so se že privadili. Opoldne se veter poleže. Kuhar sklene, da nam bo po dveh dneh skuhal nekaj toplega.

(Nadaljevanje na 8. strani)

IZ NAŠIH KRAJEV

ZA BORBENI PRAZNIK SLOVENSKEGA LJUDSTVA

Več ko 450 udeležencev v patroljah na Gorenjskem

Tudi Gorenjsko bodo prehodile partizanske patrolje. Vse patrolje, ki jih bo v radovljiškem okraju 17. po številu, bodo skupno prehodile nad 250 km in bodo obiskale vse kraje, kjer so se odigrali pomembni dogodki v junarški dobi našega ljudstva. Patrolje so šle na pot iz petih smeri. Skupno bo udeležencev teh patrolj nad 450.

Končni cilj vseh patrolj bo Bled, kjer bodo predale raportne

jih dobro poznajo iz NOB, ena izmed patrolj pa bo šla prek Sv. Gregorja in Karlovice v smeri proti Robu in nato na Turjak. Preživeli borci bodo obiskali vse partizanske matere, katerim so sinovi padli za osvoboditev naših narodov. Na Turjaku bo napad na patroljo, ki bo prišla iz Dobrega polja. Po prihodu vseh patrolj pa bo velik miting in ljudsko rajanje. Tudi druge množične organizacije se pripravljajo na Dan vstaje. Pionirska organizacija iz Velikih Lašč bo sodelovala pri kulturnem programu.

sovražni ofenzivi leta 1945. Vsi so neznani razen Franca Gostinčiča iz Senožeč. Posmrtno ostanke bodo prenesli v grobnico na senožeško pokopališče. Na grobu jim bodo odkrili lepo spominsko ploščo. Pogreba se bodo udeležile partizanske patrolje in godba na pihala iz Vrhovelj.

Ljubljancani — na praznik pod Krim!

Streleke družine železničarjev, taborniki rodu »Črnega mravca« in SD »Bratje Rozman« so se odločili za partizanski pohod na Krim. Že v torek 21. jul. ob 11. uri dopoldne se bodo skupine zbrale pred Domom železničarjev na Trgu OF in krenile proti Krimu. Zvečer bodo Ljubljancani videli

na vrhu Krima velik kres in ognjemet.

22. julija ob 7. uri zjutraj bodo izpred Doma železničarjev vozili kamioni in avtobusi prav do strelišča na Gornjem Igu, kjer bo dopoldne veliko strelsko tekmo vanje za zastavo Dneva vstaje. Sodelujejo strelske družine, garnizon aerodrom, taborniki, železničarji itd. Popoldne bo pravo partizansko rajanje, hrane in pijače bo dovolj po nizkih cenah.

Pokroviteljstvo nad pohodom je prevzel komendant LM polkovnik tov. Jan Lokovšek.

Prijavite se za to lepo proslavo našega velikega praznika pri strelskih družinah ali v taborniški pisarni na Njogoševi ul. 10 vključno do 19. jul. od 16. do 18. ure.

Partizanske patrolje na pohodu

knjige in zaključile pohod 21. julija 1953 ob 18. uri. Med pohodom bodo mnoge patrolje nočile v nekdanjih partizanskih zatočiščih in povsod tam pridobile tradicionalne partizanske mitinge, izvršile med potom napade na postojanke in premagovale vse ovire, kakor so jih morali nekdanji borci NOB premagovati na svojih junaških pohodih.

Na Bledu bo zaključek in miting z bogatim sporedom pevskih in glasbenih točk ter z bakljado na jezeru in kot zaključek pa bo ljudsko veselje in ples.

Na Jesenicah proslave po terenih

Letos na Jesenicah ni, kakor zatrujejo, neke centralne proslave Dneva vstaje slovenskega naroda, ampak je Zveza borcev organizirala več proslav po posameznih terenih in obisk partizanskih krajev.

Matere padlih partizanov bodo obiskali

Organizacija Zveze borcev se v občini Velike Lašče že dalj časa pripravljala na uspešno proslavo Dneva vstaje. Teža dne se bosta na Turjaku šešli partizanski patrolji iz občin Vel. Lašč. V dveh patroljah bo nad 60 borcev NOV. Patrolje bodo hodile po vaseh, ki

V Senožečah bodo slovesno prekopali posmrtno ostanke 13 borcev

Občinski odbor Zveze borcev iz Senožeč bo skupno z drugimi množičnimi organizacijami ob proslavi Dneva vstaje slovesno prekopal posmrtno ostanke 13 borcev, ki so padli v okolici Senožeč. Največ jih je padlo v oktobrski

Celje potrebuje prosvetni dom

Cepprav bo kdo dejal, da je zaenkrat še preuranjeno govoriti o gradnji doma »Svobode« v Celju, menim, da je to potrebno iz več vzrokov.

V Celju imamo res najmoderneje gledališče v Sloveniji, staro Mestno gledališče in Ljudsko univerzo, vendar je vse to premalo. Ugotoviti moramo, da se je do danes prav malo naredilo za to, da bi celjska »Svoboda« razširila prosvetno dejavnost in pomnožila svoje vrste. Njeno delo je razdrobljeno in torej ne moremo pričakovati od njenih prizadevanih članov tistih uspehov, ki bi jih sicer lahko dosegli, če bi imeli potrebne materialne osnove. Vsa prizadevanja članov

odsekov »Svobode« ne bodo v bodoče žela tistih uspehov, če se odbor ne bo resno lotil uresničitve načrta gradnje doma »Svobode« v Celju. Brez svojega doma bi celjska »Svoboda« bila to, kar je družina brez stanovanja.

Dom, ki ga nameravamo postaviti na meji med Gaberjem in središčem Celja, bi veljal blizu 200.000.000 dinarjev in bi ga gradili v naslednjih letih. Za tako vrsto gradnje so se odločili zato, ker zaenkrat nimajo denarja. Za začetek gradnje, za temelje in glavne prostore bi potrebovali približno 60 milijonov dinarjev. Lete bo mogoče kmalu zbrati in začeti graditi dom že letos poleti. Po načrtih bi naj imel dom »Svobode« kino dvorano za 600 gledalcev, gledališko dvorano z vsemi potrebnimi pritlikalnimi, manjšimi dvoranami za vaje pevskih zborov, godbe, orkestrov in dramskega odseka, šahovsko dvorano, prostore za delovne sestanke, pisarno, stanovanja in drugo. V dom naj bi se preselili tudi Okrajni sindikalni svet, s čimer bi se sprostilo 10 domov sindikatov večje število družinskih in samskih stanovanj. V bližnji okolici bi bil urejen park in prostor za večja zborovanja ali za letne kulturne in zabavne prireditve.

F. K.

POŽIGALEC IZ PREKMURJA

Konec junija se je zagovarjal pred majiborskim okrajnim sodiščem Stefan Gibčar, poljski delavec iz Vučije Gomile v Prekmurju. Obtožen je bil, da je v treh letih izvršil tri požige v domačem kraju. Se kot mladoletnik je dvakrat zažgal kopicc slame, ki so bile v neposredni bližini gospodarstvih postopij, a se požar k sreči ni razširil. V letošnjem marcu pa je z vžigalicco vžgal streho na stanovanjski hiši Geze Ferencek v Vučiji Gomili. Požar se je hitro razširil in je docela pogorelo ostrešje na poslopju. Na obravnavi je komaj dvajsetletni požigalec svoja dejanja v celoti priznal. Glede požigov slame se je zagovarjal, da je dejal izvršil v pljanosti, Ferenceku pa je zažgal zato, ker je baje Ferencek njegov družinski sovražni razpoložen. Stefan Gibčar je bil obsojen na 4 leta strogega zapora.

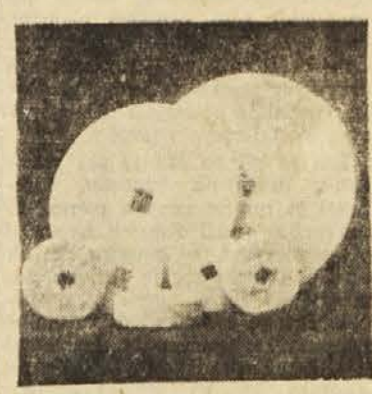
UBOJ ZENE IN OTROKA ALI SAMOMOR?

Pred okrajnim sodiščem v Mariboru je bila po dvakratni preložitvi in dvodnevni obravnavi na kraju samem, v Seliščih pri Ljutomeru, za kazensko obravnavna v kazenski zadevi zoper Jožeta Rosa iz Selišč pri Ljutomeru. Obtožen je bil, da je 30. marca 1952 leta na svojem domu v Seliščih z britviljo prerezal vrat svoji ženi Ani, da je izkruvala, hkrati pa v otroški kopalni kadi utopil svojo, pet tedno staro hčerko Anico.

Jože Ros je ves čas zanikal dejanje. Zatrjeval je, da sta mrtva žena in otrok našlišnje na svetu in da ni imel nobenega razloga za umor. Prvotno je pripovedoval, da gre za roparski umor, kasneje pa je menil

Z domačimi izdelki so prihranili devize

Ob izviri Sotle so nahajališča peščenjaka, iz katerega izdeluje

podjetje Industrija rogaških naravnih bruscev Rogatec znane ro-

gaške bruse. V izdelovanju brusilnih kamnov ne konkurira podjetju nihče, pač pa pošiljajo na trg majhne brusilne kamne, predvsem kosnjake, še druga podjetja, celo inozemska. Uvoženi so seveda zelo dragi. Podjetju je uspelo najti peščenjak, enak uvoženemu. Letošnji novi kosnjaki so bili še dragi, ker je proizvodnja še ročna. Za izdelke iz novega peščenjaka so se zanimali celo na turškem tržišču, vendar jim letos še nismo mogli ustreči. Podjetje je pa pričelo izdelovati razne brusilne kamne, ki jih uporabljajo različna podjetja, n. pr. steklarne, usnarne itd. Podjetja bodo lahko vnaprej prihranila precej deviz; sedaj morajo namreč uvažati različne naravne bruse za steklarsko in usnarjsko industrijo.

Zasluzka bi lahko bilo dovoli, treba je le podjetnih ljudi

Radovljica je priljubljeno letovišče z lepim hotelom in velikim kopališčem. Celih sedem let po vojni so v hotelu »Grajski dvor« gospodarili stanovalci vsak po svoje. Hotel je začel propadati. Radovljica ima sedaj samo dve sobi za goste v mestni gostilni. Občinski odbor je po sedmih letih oddal hotel upravniku z nalogo, naj ga popravi in uredi, kakor ve in zna. Letos februarja je upravnik uredil v hotelu novo modernu kavarno, julija pa je odprl še restavracijo in bar. Obnovljeno kopališče ob hotelu lahko sprejme do 600 kopalcev. Vendar gostje, ki se v Grajskem dvoru prijetno počutijo, nimajo kje spati. Uprava si je pomagala tako, da je sobe poiskala pri zasebnikih. V hotelskih sobah so pisarne in je odvisno le od občinskega odbora Radovljica, kdaj bodo prazne.

Misliti bo treba na razvoj turizma v Radovljici, predvsem v zimskem času. Prvo je treba poskrbeti za prenočišča; ko bo to urejeno, bo v hotelu 72 postelj. Pozimi bi lahko imeli v kopališču drsališče. Tako bi bila tudi restavracija odprta vso zimo. Prav tako bi lahko obnovili skan-

kalnico na Lancovem; vse je že pripravljeno, zgraditi je treba samo zaletišče in odskočno mizo. V zimskem času ne bi bilo napak, če bi imeli žičnico na Jelovico, saj leži sneg na severnem pobočju Jelovice do konca marca ali celo do srede aprila. Tukaj bi lahko bila mednarodna proga za smuk in slalom v dolžini 4–5 km.

Postaji Radovljica in Lesce bi bilo dobro združiti na planoti med Radovljico in Lescamo, od koder bi vodila cesta na letališče, ki bi bilo do tu oddaljeno le 1,5 km.

Številno prebivalstva je v Radovljici naraslo od 800 ljudi pred vojno na 2100 ljudi. Zato je predvsem nujno urediti vodovod. Tu di ceste in poti čakajo pridnih rok. Turistično društvo naj bi skrbelo, da bi Radovljica in okolica dobili čim prijetnejše lice. Radovljici bi lahko prinašal turizem lep zaslužek, treba je le podjetnih ljudi, ki se bodo lotili dela.

Od usepovsod

Na Jesenicah se že prijavljajo prvi prostovoljni dajalci krvi na protituberkulozno disperanziju, kljub temu, da se bo akcija začela šele v ponedeljek 20. t. m. Prepričani smo, da bodo tem prvim plemenitim prostovoljcem sledili v velikem številu še vsi drugi zdravi ljudje na Jesenicah in okoliških vaseh.

Okrajni komite LMS Krško bo v kratkem organiziral seminar za mladinske voditelje v obliki taborenja ob Krški. Na seminarju bodo prevajali partijski in okrajni mladinski voditelji. Teme bodo zelo življenjske in zanimive, dnevno pa se bo tudi razpravljalo v mladinskih problemih. Razen tega bodo udeleženci spoznali lepote taborniškega življenja. — n.

Delo Zdrženja rezervnih oficirjev podobora Bohinjska Bistrica letos še ni nič napredovalo. Vodstvo in tudi člani niso skrbeli, da bi se vojaško usposobili. Konec lanskega leta so imeli zadnje predavanja. Zljaj pa so na sestanku sklenili, da bodo začeli bolj pridno delati in so napravili načrt za delo. Predvidenih imajo šest različnih vsebin. Vaje pa bodo vodili tovariši, ki imajo šolo za rezervne oficirje.

Pri kmetu Ludviku Zorku v Lušeki vasi pri Poljanah je dopoldan vliomil v hišo neznan vliomelec. Zdi se, da je moral razmere dobro poznati, ker je prišel v stanovanje po poti, ki ni vsem znana. Ukradel je 37.000 dinarjev. Kmet Zorko je pred dnevi prodal žvečico in je s tem denarjem nameraval kupiti strošno opeko.

V krajih Zgornje Laže, Spodnje Laže in Trate, ki mejijo na poljčansko občino, so našli na krompiriških lističih koloradskega hrošča. Zato je občinski odbor v Poljčanah opozoril občino Loče, naj ukrene vse potrebno, da bi zabil koloradskega hrošča v njihovi krajih, ker je nevarnost, da bi se okužila tudi krompirišča v občini Poljčane. V poljčanski občini so doslej našli le enega hrošča in se tega po neurju. Zato domnevajo, da ga je iz sosodne občine prinesel veter.

»Svoboda« Loke-Kisovec je v nedeljo imela občni zbor. Pogovorili so se o uspehah in slabostih društvenega dela. Lahko rečem, da je bilo precej uspehov, saj je bilo kulturno življenje v tem delu Zgorja najprejše in najplodnejše. Vse se kaže, ki so vključene v Svobodo, so delale dobro. Zato si je društvo pridobilo simpatije prebivalstva. Tudi za bodoče delo so napravili obširen načrt, katerega bodo brez dvoma izpolnili. V.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu se umrli: Jože Plevnik, star 76 let, doma iz Spodnjega Kasilja pri Ljubljani, Jože Tomasič, star 66 let, doma iz vasi Hruje na Primorskem, Marija Stefančič, star 65 let, Janez Jevnik, doma od Sv. Križa na Dolenjskem, Janez Kira, star 77 let, doma iz Spodnjih Daj na Dolenjskem, Ivan Cestnik, star 51 let, Marija Anžlovkar, doma iz Zdenec vasi, fara Videm, in Friderik Plešničar, star 76 let, doma iz vasi Oglarja pri Trnovcu. V Lyonsu je umrla Franciška Dobravec, stara 21 let, doma iz Litije. V Black Diamondu je umrla Janez Zavoršnik, star 81 let, doma iz Vev. V Milwaukee je umrla Julijana Bistan, rojena Zupančič, stara 76 let, doma iz vasi Gornji Hotič pri Litiji, v Panami pa Franc Skrabanja, doma iz Hrastja pri Litiji.

Odkrit'e spomenika talcem v Novem mestu

meškemu okrajnemu sodišču je že v letih 1941 in 1942, pa tudi kasneje vse do osvoboditve videla množico Novomeščanov in mož in žena, starcev in otrok iz bližnje in daljne novomeške okolice, iz vse osrednje Dolenjske, ki so jih najprej Italijani, zatem pa tudi Nemci in domači izdajalci priganjali v zapore in jih od tam spet odganjali ali v internacijska taborišča, ljubljanske in druge ječe ali na morišča. Tisoči so hodili po tej ulici svojo težko pot, zato je prav, da se je oblast odločila, izzvati to ulico iz vznožega prometa.

Z odkritjem spomenika talcem, slavnostnim sprejemom partizanskih patrolj in z vrsto prireditve pred 22. julijem proslavlja letos Novo mesto Dan vstaje. Ob tem velikem dnevu vabi v svojo sredo prebivalstvo Dolenjske in vse, ki so se kot borci, aktivisti in pristaši narodnoosvobodilnega gibanja borili za svobodo v Novem mestu in na Dolenjskem.

J. J.

Zadnja dela za postavitev spomenika

V Mengšu imajo radi glasbo

Pred vojno si našel skoraj v sleherni hiši v Mengšu najmanj po en instrument, če drugega ne, pa kako kitaro, bisernico in podobno. Tamburaški zbori so bili že precej dobri in množtevni. Tudi dobri pevci so doma v Mengšu in okolici.

Med najstarejše godbe na pihala v Sloveniji štejemo tudi menško, ki bo v prihodnjem letu slavila 70-letnico in njen kapelnik bo prav tako star 70 let. Dosedaj je bilo težavno z mladimi ljudmi. Mnogo jih je hodilo na vaje, a malo jih je ostalo. Mairskido je hotel kar čez noč postati mojster glasbenega instrumenta. Toda ne gre tako. On trudi in znoju rastejo dobri...

V Lendavi ustanovljajo „Svoboda“

Po dolgem ugibanju in javnih razpravah so v Lendavi spoznali, da bo kulturnoprosvetno delo uspešnejše, če se bosta dosedanja KUD Lendava in SKUD Beli rudar združila v enotno društvo. Prvo društvo so namreč sestavljali prebivalci starega dela mesta, drugo pa stanovalci v novi naselbini, kjer prebivajo delavci in uslužbenci podjetja Nafta. Pri razpravah o ustanovitvi »Svobode«, ki so trajale skoraj leto dni, se dolgo niso mogli sporazumeti, kakšno ime naj bi dali novemu društvu in katero dosedanjih društev bi imelo v njem glavno besedo. Kaže, da so te nepravilne predsodke in strem-ljenja nekaterih ljudi končno

Mengša še Topole, Loko, Trzin, Suhadole, Moste, Komendo, Vodice, Bukovico in še Preserje, Radomlje ter Homec.

Učila si je morala šola sama nabaviti. Največ pa je stori-la Svoboda. Tako so nabavili štiri klavirje, kontrabas, čelo, dve harmoniki in več violin, kar znaša nad pol milijona dinarjev. Okrajni ljudski odbor vzdržuje eno učno moč, in sicer ravnatelj-a šole. Vse ostale pa je šola vzdrževala iz lastnih sredstev.

Premagali. Sestaji so se odbor-niki obeh društev in izbrali iniciativni odbor za ustanovitev DPD »Svoboda« Lendava.

Dolgotrajna razprava o zdru-žitvi pa je vplivala tudi na iz-boljšanje dela v obeh društvih. Letos so nabavili instrumente za dve godbi, ki že nastopata na raznih proslavah in prireditvah, dramske skupine pa so v primeri-zu minulim letom izboljšale delo in so nastudirale kar štiri nove igre. Tako bo novo društvo »Svoboda« prevzelo dober mešani pevski zbor, godbo na pihala, tamburaški zbor, orkester in plesni orkester, več dramskih in dve folklorni skupini.

PISMO IZ LAŠKEGA

(Kaj je videl tuji letovišar)

Še pred nekaj desetletji so splošno steli Laško kot eno najlepših turističnih in kopalniških središč Slovenije. Saj to ni čudno. Laško ima vse pogoje za to: ugodne prometne zveze, prelepo naravno lego, zelo milo podnebje, vabljivo okolico in slovčeno zdravilno toplotico. Tako je le naravno, da je kraj zaslovel tudi preko

den park, ki bo že kmalu dajal dovolj senice.

Laško (v listinah prvič omenjeno leta 1227) ima v svojem srednjeveškem jedru še marsikatero stavbno zanimivost. Zlasti zgornji, Veliki trg je primer izredno svojrskega značaja. Farna cerkev, ki je bila sezidana prvotno okoli leta 1200, je nazoren do-

Poleg cerkve je stari, skrajno zanemarjeni farovž, nekdanji srednjeveški samostan, ki daje tako značilno noto pogledu na vse staro mestno središče. Poslopje z lepo proporcioniranim arkadnim dvoriščem zasluži, da se čimprej restavrira, saj bi bilo idealen dom bodočemu mestnemu muzeju in drugim kulturnim ustanovam. Tudi bližnji stari gradič in sosednje preproste, a trdne in okusno zidane stare meščanske hiše dajejo svojevrsten okvir precej nagnjenemu trgu z neobitno lipo in znamenjem v sredi. Če bi razumna roka arhitekta-umetnika organizirala ta danes malce razdrapani prostor, bi dobili v Sloveniji edinstven primer srednjeveške urbanistične umetnine. Tudi na Spodnjem trgu (spet z lipo in kamnitim stebrom) se navedene značilnosti ponove. Posebnost je tudi z leseno streho prekriti črni most čez potok Zigorco tam, kjer se izliva v Savinjo.

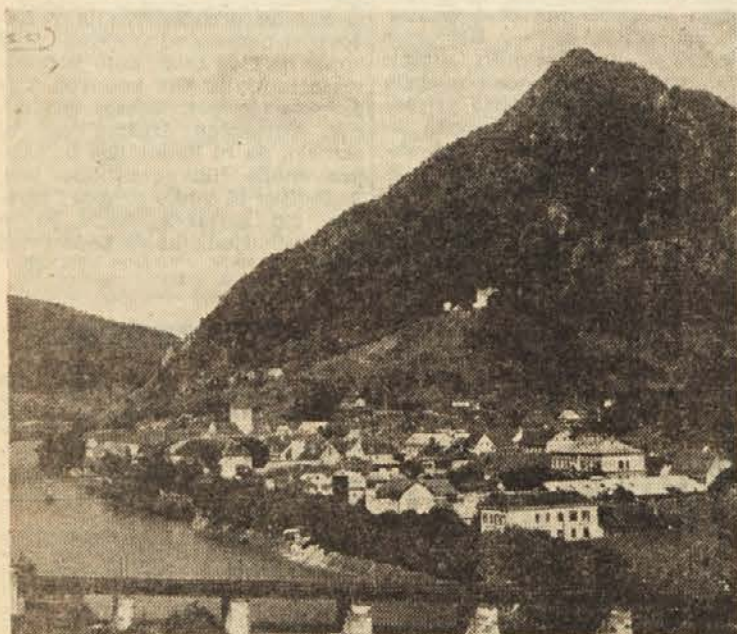
Slikovite so razvaline Starega gradu na Taboru, kjer še stoji zidovi glavnega stolpa in obzidje. Nižji, okrogli stražni stolp je lani dalo Turistično in olepševalno društvo popraviti in prekriti z betonsko ploščo. S te ploščadi je prečudovit pogled na mesto in bližnjo okolico. Zal od vseh del razen betonske plošče ni ostalo prav nič. Zlikovci so temeljito uničili oziroma odnesli prav vse: vso električno napeljavo, ves inventar preprostega buffeta, vse mize s klopki itd. Celo društvenim tablam, kjer so bili pod steklom podatki o Laškem in njegovih znamenitostih, niso prizanesli.

Sprehodov in izletov na manjše vzpetine in po ravnem je na izbiro. Pod mostom je holmec z

marijagraško cerkvijo, kjer so pred 25 leti odkrili znamenite freske, stare okoli 400 let. Navzgor ob levem bregu Savinje je sprva lepa obrežna promenada (klopi in kopalniščne naprave so žal uničene), nato pa pelje pot skozi vas Jagoče v Celje. Na desnem bregu se ob termalnem kopalnišču odpre prijazna dolina Rečice, kjer je premogovnik Huda jama, na spodnjo stran pa vodi asfaltirana cesta v Rimske toplice.

Laško je lep kraj in vreden, da ga vnovič obiščes. Kdor je prebil tod nekaj lepih, sončnih dni, se bo vselej rad vrnil v to preprosto, starinsko in res idilično prijazno mesto, se izrazito južnjaškim značajem. Spominjal se bo rad slikovitih, organsko zraslih vijugastih ulic, ki se jim pozna, da niso bile potegnjene z ravnilom. Kakor igrače iz škatle so razpostavljene te tako domače hiše in hišice, kakor je pač zahteval teren. Povsod se poleg žlahtnega sadnega drevja košati trta, vrtni so prepolni bohotno rastočih, živobarvnih cvetlic, cipres, zelenike in božjega drevca. Mesto se je zlilo z naravo v edinstveno lepo celoto.

Da bo mogoče mestu vrniti nekdanji sloves daleč po svetu znanega kopalniškega in turističnega središča, bo treba še mnogo trdega dela, predvsem pa volje, doseči ta cilj. Zlasti bo treba poskrbeti za sodobno, vsaj kolikor toliko udobno nastanitev tujih gostov, za kar zdaj žal ni dovolj poskrbljeno. S pomočjo okraja in tudi republike bo mogoče laški mestni ljudski odbor, ki je že doslej pokazal toliko dejavnosti in plodne pobude, biti kos tudi tem nelahkim nalogam. K. D.

Laško s Humom

domačih mej in da so prihajali gostje tudi iz tujine.

Med okupacijo je mesto hudo trpelo, mnogo je bilo uničenega. Po osvoboditvi je bilo treba marsikaj popraviti in nanovo zgraditi. Pri tem je ljudska oblast pokazala mnogo prizadevnosti.

Zlasti sedanji mestni ljudski odbor ima očitno velik smisel za olepševanje mestne zunanosti. Prav sedaj se bližajo koncu restavratorska dela na stari graščini, kjer je tudi sedež občine. Obično, leta 1675 sezidano poslopje so znotraj prav posrečeno preslikali, deloma celo obnovili omet, stebre na dvorišču in kamnite okenske okvire pa oklesali, tako da bo stavba obnovljena tako temeljito, kakor že davno ni bila. Tudi lep kamniti portal z grbom in letnico zgraditve pride v kratkem na vrsto. — Nasproti vhoda ležeče prilicne dvoranice so dvignili za nadstropje in s tem lepo zaključili dvorišče z orjaškim kostanjem v sredi.

Prav tako se ravno zdaj popravlja levo dvoriščno krilo s stariim stolpom, kamor vodj dvojce zunaj prislonjenih stonnišč. Po njih se pride v laški »Turistično in olepševalno društvo«, hrani precejšnjo zbirko fosilij, raznih naravoslovnih eksponatov, rimski lapidarij, starinsko orožje in orodje, stare listine, tudi nekaj domačih etnografskih zanimivosti, knjige in slike ter pohištvo in pohištvo. Kakor so danes razstavljeni ti predmeti, ne morejo pokazati prave podobe, so pa dragocen temelj bodočega lokalnega muzeja, ki mora posvetiti vse moči zbiranju krajevnih posebnosti, če hoče uspešno opravljati svoje važno ljudskovzgojno poslanstvo. Zadaž za muzejskim križlom pa do Marijagraške ceste so na ruševinah zaporov uredili če-

kaz, da se tudi različne slogovne oblike lahko zlijejo v skladno celoto, če so le dovolj osebno in umetniško doživljene. Težka romanska gmota zvonika se lepo veže z gotskimi okni in oporniki, pa tudi z baročnima kupolama na kapelah.

Mednarodna umetnostna razstava

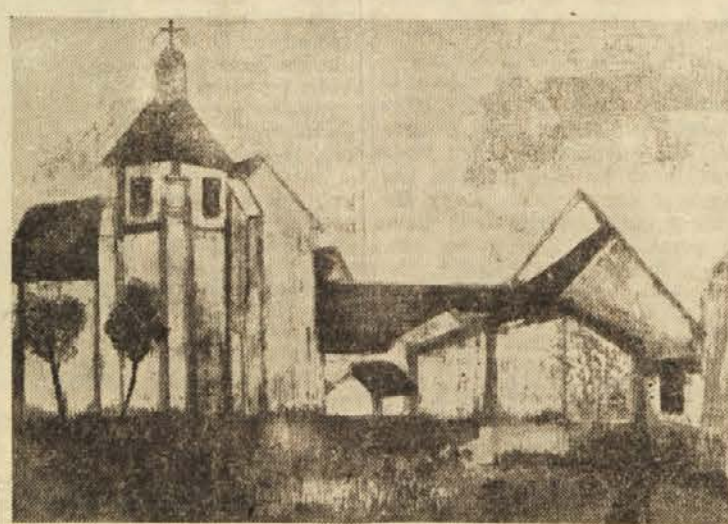
V torek, dne 21. t. m. se za javni obisk odpre Mednarodna razstava barvne litografije, ki bo v gornjih razstavnih prostorih Moderne galerije v Ljubljani.

Privedite je prva mednarodna umetnostna razstava pri nas in pomeni veliko priznanje za slovensko upodabljačo umetnost. Razstavo je organiziral severnoameriški Umetnostni muzej v Cincinnatiju Ohio, USA. Ta zavod Cincinnati Art Museum prireja vsaki dve leti veliko mednarodno revijo sodobne barvne litografije, kjer razstavljalci iz najrazličnejših držav na svetu kažejo, kaj so v zadnjih dveh letih ustvarili novega s področja barvne litografije.

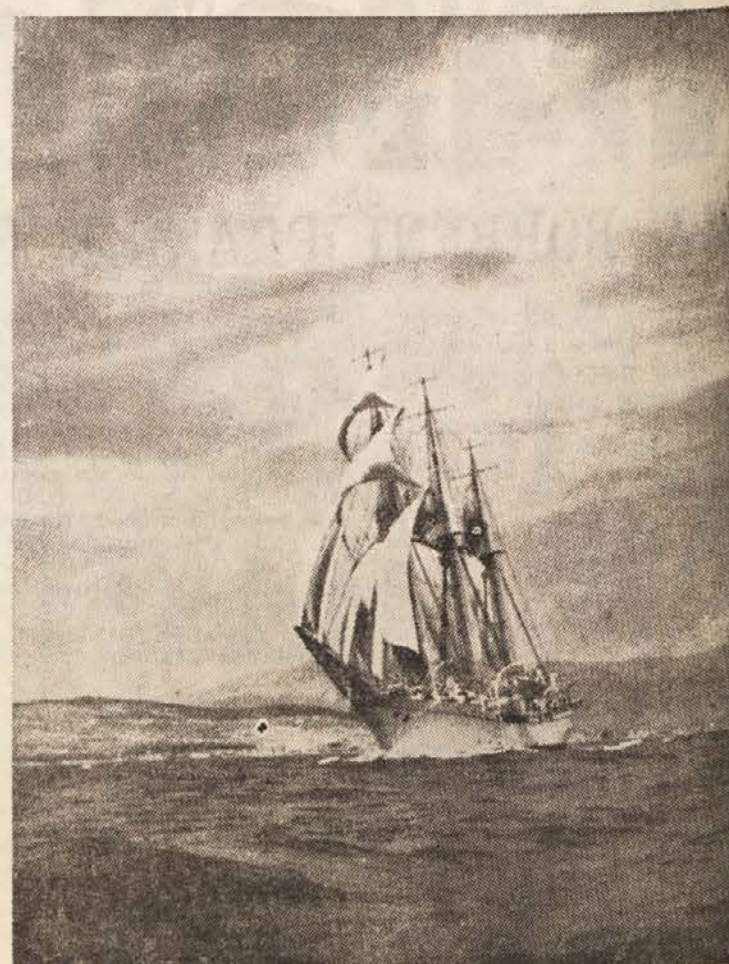
Na naši razstavi, ki je v bistvu samo izbor lanske cincinnatske dveletne razstave, je zastopanih 18 držav oz. narodnosti. Največ razstavljenih listov so izdelali umetniki iz Združenih držav SA, nato pa pridejo takoj Angleži. Precej je znamenitih francoskih umetnikov, tudi Nemcev je lepo število. Skandinavske države, Italija in Holandija so prav dobro zastopane, po en list pa so prispevali umetniki iz Indije, Peruja, Mehike itd. Tudi Jugoslovani so zastopani na razstavi. V Cincinnatiju sta lani razstavljala slovenska slikarja Riko Debenjak in Miha Maleš. Dasi je v to razstavno zbirko, uvrščena samo ena Debenjakova litografija, so ljubljanski prireditelji uvrstili še 4 njune kromolitografije, ki so bile lani razstavljene v Združenih državah.

Ta potujoča razstava, ki je namenjena samo za Evropo, je bila doslej prirejena že v Londonu, nato pa v Amsterdamu, Stuttgartu, Berlinu, Zürichu in na Dunaju, nazadnje pa v Frankfurtu a/M, odkoder je razstavno gradivo prišlo v Ljubljano. Predvidena je še cela vrsta večjih umetniških središč, kamor bo razstava potovala po zaključku v Ljubljani. Drug izbor lanske Biennale v Cincinnatiju krozi zdaj po Severni Ameriki. Na sami dvoletni razstavi je bilo v Cincinnatiju prodanih izmed 406 razstavljenih barvnih litografij toliko odtisov, da je skupna vsota preseгла znesek 3500 dolarjev — kar je tudi

za ameriške pojme visoka vsota. Razstava je vredna obiska, saj nam nazorno predstavlja prav dobro podan prerez današnjega stanja likovne umetnosti po svetu. Izmed razstavljalcev naj navedemo samo nekaj najbolj znanih imen: P. Picasso, F. Leger, A. Masson, J. Villon, A. Minaux, O. Dix, M. Campigli, M. Marini, V. Elenbaas, G. Krohg, J. Miro, G. Honnegger, H. Moore, G. Sutherland, R. Crawford, E. B. Stillwell, M. Kahn itd. Za Ljubljano in Slovenijo je ta mednarodna prireditelj dokaz, da naša kulturna prizadevanja začnejo po svetu pravilno vrednotiti in da žele tesnejših stikov z nami. L. A.

André Minaux (Francija): Cerkev v Vaux sur Lunainu

Mladen Grčević: S polnim vetrom

VI. zvezna razstava mehiške fotografije v Sarajevu

26. junija so v Sarajevu odprli razstavo umetniške fotografije kot prvo v takem obsegu pri nas. Po pravici pravijo, da ustreza evropskim in na sodoben način urejenim razstavam. To so v spominsko knjigo zapisali tudi mnogi tuji obiskovalci, ki te dni potujejo skozi Sarajevu. V tej knjigi so priznanja in izrazi navdušenja v angleščini, francosčini, italijanščini, nemščini in indijsčini. Vsi govore o visokem nivoju naše fotografije in o svežini motivov. Dobili so tudi razna povabila na gostovanje, tako na primer povabilo Fotokluba v Münchnu. Priznanju tujih gostov se navdušeno pridružujejo tudi naši obiskovalci.

Ing. Benič je zapisal: »Premalo fotografij je bilo nagrajenih. Kot strokovnjak za fotografijo sem nad razstavo zelo navdušen.«
»Zelo sem zadovoljen,« je zapisal general Kvedler.
»Razstava je napravila name zelo velik vtis,« je omenila gospa R. Macdonald iz Montreala v Kanadi, itd.

Razstava je v primeri šesterokotni avli Viječnice, ki z mavrskim interierjem, nizko in indirektno osvetlavo in z ornamentalno bogato dvorano tvori z razstavo harmonično enoto.
Na IV. Zvezni razstavi umetniške fotografije je sodelovalo 85 avtorjev z 213 deli. To je znaten napredek od III. Zvezne razstave 1950. leta, kjer je razstavilo 195 fotografij 53 avtorjev. Glavni učinek razstave je izbira motivov, ki so zelo značilni ter življenjsko bogati. Prikažejo najrazličnejše strani iz življenja našega ljudstva. Razstavna komisija, v kateri sta bila poleg ostalih tudi dva naša mojstra umetniške fotografije, je bila izbrana po zelo strogem kriteriju, ki je na naših razstavah že prešel v navado. Dela za razstavo so izbrali od 640 prispelih fotografij iz vse države.

Razstavljalci so v glavnem znani umetniki fotografije, nagradenci z mnogih domačih in tujih razstav. Treba je omeniti tudi veliko število mladih in na darjenih avtorjev. Na vsaki razstavi se njihovo število veča in priča o stalnem napredku umetniške fotografije v naši državi, kar ji zagotavlja eno vodilnih mest na svetu.
Med fotografskimi mojstri razstav-

ljaju Tošo Dabac (izven konkurence) in Peter Kocjančič, slikar-grafik. Med mojstrskimi kandidati razstavljajo Mladen Grčević, Milan Pavlič in Oto Hohnjec iz Zagreba, Branibor Debeljković iz Beograda, Marjan Pfeifer iz Ljubljane in Vlado Cizelj iz Maribora.

Na razstavi sodelujejo tudi znani umetniki fotografije Anton Kornič, Fran Hlupič in dr. Ivo Frelih iz Ljubljane, Bojan Maričkovič, Josip Bosnar in ing. Dragoljub Aleksić iz Beograda, Cvetko Ivanov in Blagoje Drnkov iz Skoplja in mnogi znani razstavljalci s prejšnjih razstav. Prvo nagrado — zlato medaljo je dobil za svojo dinamično in impresivno sliko »S polnimi jadrji« mojstrski kandidat Mladen Grčević, ki je pred nedavnim dobil eno prvih nagrad na mednarodni razstavi umetniške fotografije na Dunaju. Resen tekmeč je bil Nikola Vučemičević iz Splita. Tokrat je Vučemičević dobil srebrno medaljo. Drugo srebrno medaljo je dobil stari mojster Kornič. Pet tretjih nagrad — bronaste medalje so dobili Marjan Pfeifer in Vlado Simončič iz Ljubljane, Miodrag Djordjević iz Beograda, Lauri Mizner iz Zagreba in Cvetko Ivanov iz Skoplja.

Za uspešne zbirke razstavljenih fotografij so bili pohvaljeni fotoklubi Beograda, Zagreba, Sarajeva, Skoplja in Ljubljane in deset posameznih razstavljalcev.

Značilna za to razstavo je enotnost del. To je vsekakor dokaz moči naše umetniške fotografije. Toda izbirsna komisija je imela zato zelo težko in zapleteno nalogo. Zato ni čudno, če nekateri obiskovalci razstave menijo, da bi še mnoga kvalitetna dela morala dobiti nagrado in priznanje.

Moni Finč.

DROBNE KULTURNE

Na mednarodnem natečaju za najboljše gledališko delo, ki je vsako leto v Švici, je prvo nagrado dobil Claude Baldi za svojo dramo »Če imate radi tiste, ki vas imajo radi«. Na natečaju je sodelovalo 537 kandidatov iz mnogih evropskih in ameriških držav. Claude Baldi, srečni nagradenec z 12.000 švicarskih frankov nagrade, je po poklicu slaščičar.

Ali je študij na univerzah urejen?

VOJSLAV DJURIĆ, IZREDNI PROFESOR NA FILOZOFSKI FAKULTETI V BEOGRADU

V razpravi o novem osnutku zakona o univerzah je bila vidna največja razlika v mnenjih glede volitev oblasti in volitev predavateljev. Mnogo oseb z univerz postavljata resne pripombe glede teh volitev, čeprav ne taje demokratičnega duha novega osnutka v celoti (samostojnost vodstva ob sodelovanju javnosti itd.). Po mojem mnenju so prav tisti, ki so najgorečnejši pristaši tega demokratičnega duha. Te pripombe so navadno v bistvu upravičene. S pomenom univerzitetne oblasti mora biti določen tudi pomen samostojnosti univerz, ki jo osnutek sicer v polni meri poudarja. Ta samostojnost, če je res demokratična in da bi bila demokratična, zahteva največjo pozornost in aktivno sodelovanje vseh univerzitetnih delavcev. Novi osnutek dovoljuje vstop v univerzitetno skupščino vsem profesorjem, docenti bodo

šine tudi izključevanje mnogih profesorjev fakultet iz dela skupščine. Ali pa bodo te probleme obravnavali enostransko, le s stališča nekaj profesorjev. To je ugodna priložnost za monopolistične birokratske in razne druge protidemokratske težnje. Mislim, da je sedanji način boljši, ker dovoljuje, da je lahko tudi docent prodekan.
Razlogi, zakaj ne smejo asistenti sodelovati pri volitvah dekana, so prav tako neprepričljivi. To so vendar zreli ljudje, najboljši med svojimi sovrstniki in imajo določene dolžnosti, ki bi jim morale dajati tudi nekaj pravic. Njihova samostojnejša pravica bi bila sodelovanje pri izbiri voditelja ustanove, v kateri delajo. Gotovo jih zanima politika fakultet in morajo imeti kako neposrednejšo možnost, da vplivajo na smer te politike. Takšno možnost nudijo volitve dekana. Ni res, da bi se v tem primeru univerza izenačila s podjetjem, ker tu ni govora o tem, da bi asistenti volili fakultetni svet.
Največ pripomb glede volitev predavateljev se nanaša na pomen volitve. Nedvomno ne bi

smeli rednega profesorja obravnavati kot izrednega ali pa docenta, kajti redni profesor je po osnutku izpolnil mnogo več zahtev kot pa oni. Če pa smatramo, da lahko nekdo prehitri docenta in izrednega profesorja in da jih je treba zato voliti vsako četrto ali peto leto, tedaj moramo drugače gledati tudi na redne profesorje. Če bo ta položaj dobil v svojem 40. letu, ga lahko nekdo za naslednjih 25 letih prehititi in bi ga ponovno volili.
Toda tako strogo obravnavanje ponovnih volitev (kot je v osnutku za izredne profesorje in docente), ni ugodna rešitev. To bo pogosto le gola formalnost, nepotrebno delo. Zamenjavanje slabših z boljšimi bi morali na primernejši način zagotoviti. Fakultetni svet naj bi na primer razpisal natečaj, ne v določenem roku 4 ali 5 let, temveč v trenutku, ko dejansko lahko izvede volitve med več kandidati za nek predmet. Ta način je v tem prikladnejši, če upoštevamo, da člen 25. nudi dovolj možnosti za odstranitev nesposobnih ali manj sposobnih, zaradi katerih so pravzaprav avtomatske svobodne volitve.

MNENJE UROŠA MARTINOVIČA, ARHITEKTA IZ BEOGRADA, O OSNUTKU ZAKONA O UNIVERZAH

Menim, da osnutek zakona pravilno in demokratično določa mesto in vlogo univerze v naši sodobni družbi. Zato ga vsi napredni ljudje podpirajo, ne le na univerzi, temveč tudi med široko javnostjo.
Tretji osnutek še bolj razširja načelo demokratičnosti in samoupravljanja univerz, ki so jih vsebovali tudi prejšnji osnutki. Pogloblja sodelovanje javnosti ter strokovnih in študentskih organizacij pri delu univerze, kar bo vsekakor pozitivno pri njegovem nadaljnjem razvoju.
Zdi se mi pa, da je pri vprašanju notranjih odnosov, dolžnosti in pravic učnega pomožnega osebja tretji osnutek napravil v primerjavi z drugim korak nazaj. V osnutku je preveč poudarjena diferenciacija v pravicah učnega osebja glede na stopnjo znanja. Imam vtis, da so tod hoteli ohraniti tradicijo, ki pa ne vsebuje mnogo demokratizma. Zakaj na primer jemljejo pravico pomožnemu učnemu osebju, da

bi sodelovali pri izbiri članov šolske uprave? V tem ne vidim nobene demokracije, temveč le dosledno uporabljanje najosnovnejših demokratiških načel in pravic, ki so značilna za vsa naša socialistično stvarnost. Osebnostno nasprotujem v tem, da bi imeli v predavateljskem svetu tudi predstavniki pomožnega učnega osebja pravico glasovanja, ker bi potem morali imeti svojo posebno organizacijo in bi s tem ves ta mehanizem po nepotrebnem komplicirali. Končno želim omeniti še značilne pojave v zvezi z razpravljanjem o tem osnutku in o nekaterih ugotovitvah v dnevnem tisku. Nekateri se ne menijo za mnenje velike večine in radi plenumu univerzitetnih predavateljev učeno in pretenciozno pridigajo. Takšne izjave so nezaželeni spremljevalci resnih naporov kolektivov in posameznikov, da bi na zelo važnem družbenem področju čim hitreje in uspešneje napredovali.

NAŠIM MLADIM BRALCEM

Sašo Malej:

O vrabcu, ki je v vsako stvar vtaknil svoj kljun

Tole je zgodba iz letošnje pomladi - torej še čisto nova. Ljudje imajo pač radi nove zgodbe in še svezje novice. Vsakogar, ki ga srečamo, vprašamo, če je kaj novega. Kdo ve, zakaj to delamo - morda iz navade. A če nam znanec pove, da je nekdo padel z lestve, nas to zanima in še naprej povemo drugim. Če pa bi nam kdo pravil, da je pred sto leti nekdo padel z lestve, bi se začudili, zakaj nam to sploh pripoveduje. To vendar ni novica in nas nič ne briga. Kaj novega!

Da, res je bil križ in zelo velik tudi. Kmalu ga je poznal ves vrabčji okoliš in kmalu je dobil tudi ime. Nihče mu ni dejal drugače kot Zvedavež ali Opravljivec.

Zgodilo se je namreč, da je kak vrabec sam zase, pa vendarle na glas dejal o svojem sosedu: »Uh, je to butec!«

In Zvedavež, ki je videl vse, slišal vse in vedel vse, je poletel k tistemu sosedu in mu dejal: »Hej, vi! Tisti, saj ga poznate,

»Da, rekel je, da ste butec,« je potrdil Opravljivec.

»Naj le počaka, malopridnež!« je zagrozil vrabec. »Vse perje mu populim.« Potem je pogostil

spoznali, da je bil vsemu kriv ta malopridni Opravljivec.

On pa se je ta čas že preselil drugam. Na dvorišču je našel v petelinu dobrega prijatelja in gostitelja. Le vsak čas mu je prinesel s sosedovega dvorišča novice in petelin je vedel, kdaj sme povasovat k sosedom k kočkam. A Opravljivec ne bi bil to, kar je bil, ko ne bi tudi sosedovemu petelinu služil prav tako kot temu.

Opravljivca s sladkim zrnjem ter se mu še zahvalil za obvestilo. A Zvedavež je brž švignil k prvemu sosedu ter mu zatulil v naglušno uho:

»Hej, vi! Tisti, saj ga poznate, tisti Zrnojed je rekel o vas, da ste malopridnež in da vam bo perje populim.«

»Malopridnež, da je rekel?« je zrasel Crvojed.

»Da, rekel je, da ste malopridnež in da vam booo...« je potrdil Opravljivec.

In Crvojed se je zaklel, da bo Zrnojedu oči izkljuval in tudi perje populil. In pogostil je Opravljivca s sočnim črvom za prijazno obvestilo.

Tako je delal ta Zvedavež dan za dnem. Danes se je gostil tukaj in jutri tam in vse je videl in vse slišal in vse vedel. To je delal tako dolgo, da ni bilo v vsem okolišju sosedov, ki bi bila prijazna med seboj. Pa ko bi bilo samo to! Vsak dan so bili pretepi in včasih cele vojske med njimi in prav malo jih je bilo, ki niso

Da - tole je zgodba iz letošnje pomladi, torej še čisto sveža.

Mati Vrabčevka je sedela v gnezdu in valila tri jajčka. Sedela je na njih in jih grela vse dni, pa če je padal dež ali celo zmrzovalo. In oče Vrabec ji je nosil sočnih črvov in sladkih zrn za hrano. Vse dni je švigal okrog, se pripravil s kokošmi in bežal pred mačkam, ki je prežal nanj. Bil je neutruden, čeprav mu je vedno krulilo v zelodcu in je postal mršav, da mu je perje kaj štrlelo pokonci.

A nekega dne, mnogo prej, kot bi bil čas zato, se jima je zvalil en sam mladič. Z začudenjem in strahom sta stara dva strmela v to malo bitje, ki je neutrudno živkalo in široko odpiralo svoj mali, lačni kljun. In vendar ni bilo pod lupino ostalih dveh še niti sledu življenja. V vsem vrabčjem okolišju ni bilo starca, ki bi doživel tak zgoden prihod iz lupine, in v vseh knjižkah, ki so jih pisali vrabčji učenci, prav tako ni bilo sledu o čem takem. Zato očetu ni preostalo drugega, kot pitati mater Vrabčevko in se to drobno bitje, ki je neutrudno živkalo in široko odpiralo svoj mali, lačni kljun.

Ko je prišel čas in sta se izlegla še ostala dva mlada vrabca, je temu prvorojencu že pognal puh in je pričel govoriti. Stegaval je svojo glavo preko gnezda in hotel je videti vse, kar se je zunaj godilo, in hotel je slišati

tisti Crvojed je dejal o vas, da ste butec.«

»Butec, je rekel?« je zrasel vrabec.

MALI TI-TA

Nekoč je bila družina ur, ki se je imenovala družina Ti-ta. Tu so bili oče Ti-ta, mama Ti-ta, dve majhni hčerki Ti-ta in še srčan deček Ti-ta. Vsa družina

je bila srečna in ves dan so delali veselo tik in tak in tik in tak. Toda, nekega jutra opazi mama Ti-ta, da deček Ti-ta nič več ne dela tik-tak, tik-tak. Tiho je stal in zelo žalosten je bil. Tedaj vzklikne mama: »Moj deček je bolan!« in začne jokati. Ko sta videli jokati mamo, sta začeli jokati tudi hčerki Ti-ta. Tedaj se razhudi oče Ti-ta in reče: »Nehajtel! Saj boste še zarjaveli!« A jokale so vedno bolj. Oče tedaj reče: »Tarnanje ne pomaga, Ti-ta mora k zdravniku.« Zdravnik za ure vzame malega Ti-ta, ga pretka in preišče, ter reče: »Kaj se, naš mali deček ni prav nič bolan! Le navil ga ni nihče.« Navije ga torej in mali Ti-ta je začel spet veselo delati tik-tak, tik-tak. Tedaj so prenehale jokati mama Ti-ta in hčerki Ti-ta, tudi oče Ti-ta je bil zadovoljen in vsa družina je spet ves ljubvi, dolgi dan prepevala tik in tak in tik in tak in tik-tak, tik-tak.

ALI ŽE VESTE...

... da so največji ljudje na svetu Patagonci, Skoti in Dinarci (Crnogorci, Hercegovci in Ličani). Dosežejo višino do 2 m, Patagonci pa še več. Najmanjši so prebivalci težko prehodnih pragozdov v Afriki - Pigmejci. Srednja višina moških ni večja kot 145 cm, pri ženskah pa 137.

... da se rak premika ritenski samo skozi vodo. Po kopnem in po rečnih dnu se premika le naprej. Če pa plava, si z repom pomaga kot z veslom, s katerim odriiva vodo proti glavi in se tako kot v skokih pomika nazaj. Zato bi pravilneje morali reči, da rak skače nazaj, kadar plava v vodi, ne pa da gre.

... da živi v dolini reke Amazonke v Ameriki kača, ki jo imenujejo »štiri in dvajset«. Tako jo imenujejo zato, ker po njenem ugrizu nastopi smrt točno po 24 urah.

... da so nekoč smodnik izdelovali iz netopirjev. V votlinah na Ceylonu je stotletja umiralo na milijone netopirjev. Njihova trupla so počasi razpadala in ustvarjala soliter. Znano je, da je soliter temeljna surovina za izdelovanje smodnika. Evropci so ga uvažali s Ceylona in izdelovali črni smodnik.

... da je tudi pri konju kot pri mnogih drugih živalih glavno čutilo nos. Pogosto jim koristi bolj kot oči. Če se konj prestraši, začne zato s prhanjem čisti nos, da bi bolj čutil, odkod mu grozi nevarnost.

vse in vedeti vse in njegova radovednost je bila brez mej. Bil je prava nadloga za svoje vrabčje starše, ko je tako skakal po gnezdu in venomer spraševal:

»Mama, kaj je tisto?«

»Smreka je. Kadar pada dež, vedrimo tam,« je razlagala Vrabčevka. »Zdaj pa zaspaj malo. Vsi dobri mali vrabci zdaj spijo, da hitreje zrastejo.«

»Saj hitro rastem,« je dejal mali in ni hotel spati. Smuknil je bratcu iz kljuna črva, ki ga je pravkar prinesel oče, potem je pokazal jezik čudnemu, neznanemu ptiču, ki je sedel na vejo poleg gnezda, zatem je posnel Srako ter se ji na vse grlo smejal. Vmes pa je bil trikrat lačen in mu je oče komaj sprti mašil kljun. Da, bil je že takrat prava nadloga.

»Le kod se je vzel,« se je spraševal oče. »Z samim zvedavost je prekmalu pogledal iz lupine.«

»Se velik križ bo z njim,« je pristavila mati Vrabčevka in glohoko vzdihnila.

Na počitnicah ob morju

Na počitnicah ob morju

Na počitnicah ob morju

Vriskaj, poj in pesmi piskaj...

Tako veselo je prepeval Kekec, prav tako se razlega pesem tabornikov rodu »Jeklarjeve« z Jesenic pod sončnimi vrhovi naših planin - Karavank. Prišli so v dom 6. julija 1953, polni veselja, želja in vprašanj, kakšno bo njihovo delo v tem domu in njegovi okolici.

Dom leži 1054 m nadmorske višine nad Sv. Križem pri Jesenicah. Zelo lep je, v njem in sredi smrek se počutimo kakor Sneguljica za sedmimi gorami pri škratih. Pred mesecem dni je bil dom še neurejen. Organizacija tabornikov pa je s pomočjo Mestne ljudske občine, Železarne Jesenice, pridnih delavcev ter drugih organizacij dom lepo preuredila, vse preplekala, postavila nove postelje, uredila električno napeljava, opremila dom z umivalnicami, kopalnico, zelo lepo verando in jedilnico. Dom je, tako priprav

ljen, pričakoval prve stanovalce. Prišlo nas je 25. Razdeljeni smo v čete. Vsaka spalnica ima sobnega starešino, ki skrbi za red in disciplino. Poleg vodje pregleduje starešina, kako se umivamo. Sestavili smo odbor za urejanje stenskega časopisa in za prireditve. Posebno vestno se pripravljamo za 22. julij. Priredili bomo akademijo pri Sv. Križu ob odkritju spomenika padlim borcem. Vsako jutro objavimo marsikaj pove o gozdnih prebivalcih, o vremenu, straneh neba, gozdnih škodljivcih itd. Pri sprejemanju smo videli že mnogo grobov padlih borecev, ki so se borili za naše srečnejše dni ter žrtvovali svoje najdražje - življenje.

Tudi hrana je zelo dobra in obilna. Ob 20. uri se trudni vležemo k počitku v upanju, da bomo naslednji dan zopet kaj legepa in veselega doživeli.

Ko se tako veseli sprehajamo po gozdovih, opazujemo naravo. Tovarišica upraviteljica osnovne šole, ki je tudi vodja kolonije, nam marsikaj pove o gozdnih prebivalcih, o vremenu, straneh neba, gozdnih škodljivcih itd. Pri sprejemanju smo videli že mnogo grobov padlih borecev, ki so se borili za naše srečnejše dni ter žrtvovali svoje najdražje - življenje.

Tudi hrana je zelo dobra in obilna. Ob 20. uri se trudni vležemo k počitku v upanju, da bomo naslednji dan zopet kaj legepa in veselega doživeli.

IZ OTROŠKIH UST

Soseda: »Kako je vaša deklica pridna! Njen obraz je tako ljubeč in nedolžen...«

Mati: »Ze spet! Se opazila nisem... Ivanka, kaj pa si spet storila?«

»Ali si opazil, da imaš eno modro in eno pisano nogavico?«

»Kaj morem, ko pa je tudi drugi par v omari prav tak.«

Oče: Kaj rišeš, Jurij?

Jurij: Psa, očka.

Oče: Psa! Toda repa nima.

Jurij: Počakaj, rep je še v črniličku.

Andreja Lavrenčič:

Domišljavi jež

Naš jež je velik sladkosnedeč, navdušen lovec - mesojedec in zlepa ni ga hitro strah, saj v kroglo zvije se na mah.

Ob mraku si bodice čisti in dan na dan prizor je isti: se čee, skače, godrnja, se valja, teka sem in tja.

Ko delo je končano, resno zravna se, kihne v mah slovesno in reče ženki: - se mi zdi, da lepšega od mene ni!

Poglej, kako sem zal, okreten, ves poln bodic, na lov spreten. Kdo tak ima okrus, obraz - ?! Nasmehne ženka se mu: - Jaz!

Moja kokoška

Imam kokoško, ki mi jo je mamica dala. Nekega dne smo se otroci igrali na polju in nenkrat zaslišimo glasno kokodakanje kokoške. Hitro stečem domov in vidim, da moje kokoške ni več. Iščem jo in jo najdem skrito v grmu. Bila je vsa preplašena in tudi razcefrana je bila.

Kragulj jo je že imel v krempljih, pa jo je izpustil, ker smo preveč kričali. Vzela sem jo v naročje in jo odnesla domov.

Jagodič Minka iz Nezbiz pri Rogasčki Slatini

Lisko in Muri

Izmed domačih živali imam najrajši Liska in Murija, naša konja. Čeprav sem še bolj majhen, me še kar lepo ubogata. Kadar ju naprezam, sklonita glavi, da jima lahko nataknem komat na visoki vrat.

Ko z očetom orjema, vodim konje, včasih pa tudi konja mene vodita Kadar vidi Lisko, da jem kruh, začne kopati s sprednjogo nogo po zemlji in me tako prosi za kruh toliko časa, da mu ga moram dati malo.

Blazič Ivan s Trške gore

Jadralsko letalo

To se je zgodilo neko nedeljo, ko sem bil pri stari mami v Goricanah. Igrali smo se in kmalu zagledali v zraku jadralsko letalo, ki se je zaradi neugodnega vetra začelo spuščati na zemljo ter iskalo primeren kraj za pristanek. Letalo je naredilo še nekaj krogov, nato pa se je lepo zapeljalo na polje med Goricanami in Medvodami. Otroci smo tekli na kup z vseh strani. Letalo je imelo 19 m dolga krila, na repu pa jugoslovansko zastavo. V kabini je bilo padalo, zemljevid in vse, kar je potrebno za polet. Pilot je hodil okrog letala in pre-

mišljeval, kaj naj stori. Kmalu je šel telefonirat, naj pridejo po njega z motornim letalom. Otroci smo nestrno pričakovali, kaj bo. Kar zagledamo letalo. Bilo je že tako blizu nas, da smo videli pilota, ki je mahal z roko, da ne more pristati zaradi drevja in brzojavnih drogov. Zato se je odpeljalo nazaj na ljubljansko letališče. Vedno več otrok se je nabiralo in vsi smo pravili, da bomo piloti, ko bomo veliki. Nato je prišel traktor in odvelkel letalo, mi pa smo žalostno gledali za njim. Takoj zvečer sem začel delati letalo, seveda ne tako, kot smo ga popoldne videli.

Ko bom večji, bom pa tudi boljšega napravil.

Miko Plešec iz Preske

Na čelo prst! Iz tehle vrst mi s svojo bistroumnno glavou tzuščiči brž besedo pravou!

I.
Vprašanje ti postavi zvito, v njem zrno je resnice skrito, prevečjana je zamotanka, ji tudi pravimo...

II.
Hm, medicine polno skledo čuva ona za sosedo, vedno skrbna je in dela pridna, drobna ta...

III.
Na hrbtu nosi igel sto, a ni hudoben, kaj bi to! Saj zamj ni to mikaka težja. Le pazi! - stopil boš na ...

O psičku in goskah

Odkar hodim v šolo, imam nalogo, da skrbim za goske. Imam pa tudi mladega psička. Njegovo mamo smo kasneje prodali. Psiček je jazbečarske pasme in mu je ime Muki.

Nekoč pa se je zaletel v goske. Pošteno so ga oključvale. Od tedaj se ni nikdar več zaletaval v goske. Večkrat ga ušim skakati čez palico. Tudi dober čuvaj je. Vsa vesela in zadovoljna sem doma.

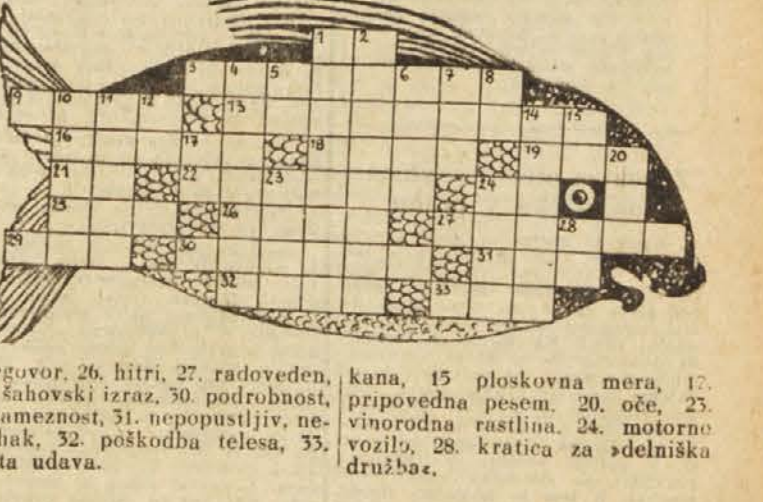
Stanujem v Polju pri Ljubljanu. V šolo hodim v Polje. Ime mi je Metodka, pišem pa se Rode. Končala sem že drugi razred.

Rode Metodka iz Polja

Križanka „RIBA“

Vodoravno: 1. kratica za planinsko društvo, 3. gora v Srbiji, 9. poljedelsko orodje, 13. staro-davno mesto v Afriki, ki so ga razrušili Rimljani, 16. športni časopis, elan, 18. tam (v srbohrv.), 19. delno plačilo vnaprej, 21. eden, 22. praznični kruh, 24. za-

Navpično: 1. telovadna organizacija; borec za svobodo, 2. denarna pomoč, odmerjeni znesek, 4. mesec v letu, 5. veznik, 6. Narodni magazin, 7. ime slovenskega pesnika, 8. oziralni zaimek, 10. glasbeno delo, kulturna ustanova, 11. vrsta pesmi, 12. znak četnici slovenskega pesnika, 25. kana, 15 ploskovna mera, 17. pripovedna pesem, 20. oče, 23. vinorodna rastlina, 24. motorno vozilo, 28. kratica za »delniška družba«.

Za bralke še nekaj posebej

Privzgojimo otrokom ljubezen do živali!

Otrokom smo izpolnili željo, da pojdemo v gozd. To je spravevanja, kam pojdemo, kaj bomo počeli, kaj videli. »Nabrali bomo borovnice, iskali jagode, natrgali rože in poslušali ptičke. Ogledali si bomo mravljišče, morda pa tudi zajčka in ververico.«

Borovnice in jagode so bile mnogo manj mikavne kot pričakovane, da vidimo živali, ki so jih otroci doslej poznali le iz knjig in povesti. V gozdu se je prva oglasila kukavica; otroci so jo vneto oponašali. — Čulj so kako različno pojejo posamezni ptički in če so katerega videli od blizu so hoteli vedeti, »kako mu je ime«. (Se ob njihovem spravevanju smo spoznali, kako pomankljivo je naše znanje. — Prilagodljivo je bilo boljše: pregledali smo šolsko knjigo o prirodopisu in zvedeli razen imen živali tudi nekatere njihove značilne lastnosti.)

»Ne, domov ga ne bomo nesli, saj je vendar v gozdu doma. Tako majhen je še, gotovo ima kje blizu mamico. Kako bi žalovala zajkla, če bi ji ga odnesli.« Se precej besed je bilo treba, da smo jih prepričali, da bi zajčka le škodovali če ga ne bi pustili tu.

»Gotovo je ves preplašen, ker ga boža toliko rok,« jim prigovarjamo: »pustite ga na mehki travi,

Od mravljišča se kar ne moremo ločiti: »Kako so mravlje majhne, pa so si zgradile tako velik grad! Kako velike smrekove iglice nosijo! Kakšno je mravljišče znotraj?« Vprašani ni ne konca ne kraja; vsako pa pričča, da otroci živahno opazujejo vse, kar jim je novo, da se zavestno zanimajo za življenje živali in iz njihovih besed že vume prvi nadli ljubezni do teh neumornih zidarjev. »Zapomni si, pod katero smreko je mravljišče, ker bomo še prišli sem!« sklenejo ob odhodu.

Gozd se redči, praprot je visoka in gosta, med njo je polno borovničnih grmičkov. Od enega do drugega skačijo, oberejo tu nekaj in tam spet nekaj borovnic.

Vsa dosedanja doživetja pa zaseneči doživetje, ki je otrokom še danes, po enem letu, v živem spominu. Med grmičji borovnic leži majhen, živ divji zajček. Morda je neizkušen, morda se je le potuhnil, da ni pobegnil in se pustiti božati od vseh. Otroci so presrečni. »Kako se mu sveti dlaka! Kakšna dolga ušesa imal! Bo lahko moj, če ga nesem domov?« prebitevajo z izrazi vznicanja in vprašanji drug drugega.

»Kaj skače tam v bukvi? Velik kosmat rep ima. Je to huda žival?«

»Ne nastavi ji prsta, če jo dobiš v roke: pregrize ti ga, saj ima ostre zobe, da tare z njim orehe in lesnike.«

»Veriverica, veriverica! Zdaj je skoraj v vrhu drevesa. Kako hitro je stekla po deblu in vejah!«

Na tleh je zašumelo listje. Velika krasatica je bila. »Uh, kako je grda, kar s kammom jo ubijem!« pravi največji izmed otrok. »Zato, ker se ti ne zdi lepa, ne bi smela živeti? Ne veš še, da je v

Pozkusite!

Pri cvrtju mast ne bo brizgala na vse strani, če bomo v kozico dale skorcije kruha.

Neprijeten vonj po česnu in čebulk odpravimo iz ust, če popijemo skodelico mleka.

Kadar lupimo in rezemo čebulo ne bomo jokale, če grizemo kruh ali pa če delo odpravljamo pri topleni štedilniku.

Kis postane moten, zato mu dodamo žlico mleka, dobro pretresimo in precedimo skozi gosto platneno krpo. Hranimo ga vedno v temni steklenici.

Konzerve bomo lahko odpreli tudi z navadnim nožem, če jo položimo na vroč štedilnik ali električni kuhalič Pomagamo si lahko tudi z vročim likalnikom.

Surovo maslo, ki že smrdi in ni več dobro, pregrizemo z vodo, ki ji dodamo nekoliko jedilne sode. Vodo potem odlijemo.

Za kakšno jed potrebujemo samo beljak, rumenjaki pa bi rade pripravili. Pustimo ga v jajčni lupini in zalijemo z vodo. Lahko ga stremo, tako da se je bo razlila v skodelico in ga tudi zalijemo z mrzlo vodo.

Prisajeno mleko popravimo, če položimo v mleko kosček oglja, ki smo ga zavili v krpico.

Pripravimo za zimo

Lepo zrele marmelade umije mo jih razpolovimo in stremo v kozico, v kateri bomo kuhale marmelado. Na nje stresemo enako težino sladkorja in jih pustimo stati še noč. Naslednji dan jih dobro premešamo in kuhamo pol ure, računamo od takrat, ko so z vrele. Marmelade moramo nepretrajno mešati. Nato pa kozico odstavimo in marmelado mešamo na hladnem še pol ure, tako da se sadje lepo razpusti. Takoj nato napolnimo z njo kozarec in ko se lepa ohladi, položimo povehu pivnik, namočen v rum, stresemo na pivnik konice salicila kozarec pa zavežemo s pergamentnim ali celofan papirjem.

Zdrob za otroke skuhamo na mleku v prahu

Zdrob in sladkor najprej skuhamo 10-15 minut v 200 g vode, nato vsu jemo v to koso dve tri ali štiri žlice (torej 14, 21, 28 g) mleka v prahu pod gledo na to ali mora otrok dobiti polovici dvestretjinski ali celo mletni zdrob. Ne smemo pa pozabiti, da potrebuje otrok ki ga hranimo z mlekom v prahu pa tudi tisti ki mu dajemo navadno kravje mleko vsak dan vitamine A, B in C. Vitamini C dajemo otroku v obliki sadnih sokov, če teh ni, pa s tabletami vitamina C. V poletni vročini je treba pripraviati za dojenčka vsak obrok posebej. S tem se izognemo driski, ki je posledica pokvarjenega mleka.

gozdu zelo koristna ter se hranile s škodljivci.« — Deček povesti pogled.

Ob potoku se sonči martinček. Tudi zanj se otroci takoj zanimajo. »Zakaj je tako mirno ležal? Kako hitro se je skrill, ko nas je začul?«

Na povratku smo govorili o metuljih, čebelah, kačjih pastirjih, belouškah, — kdo bi se spomnil o čem vsem še! Se nekaj časa po tem pohodu v naravo so otroci prihajali z novimi vprašanji na dan, — dokaz, kako živo so dojemali življenje živali, pojave v naravi in kako jih je veselilo, da so spoznali toliko novih prebivalcev gozda in polja.

Polagoma so ta doživetja zamegli nova, a ostal je nauk, ki smo jim ga vcepili: imej živali

rad. Kako so obsojali sosednjega fanta, ki je ujel žabo in jo mučil. Izpustili so mu murne, ki jih je nosil v škatljici s sabo in vrtiljivo svobodo metuljem. — »Belčki (kapusovci belini) naredijo res škodo,« so ga učili, »a zato jim vendar ne smeš trgati krill!«

»Se bomo v šoli mnogo učili o živalih?« sprašujejo.

»Bomo letos na taborjenju spet videli tiste sinčke, ki so nam lani jedle iz rok? Kaj pa polhi, podlasica in poljske miške, niso pozimi zmrznili?« sprašujejo v pričakovanju novih doživetij na bližnjem dopustu.

Potrudili se bomo, da jim vsak dan bivanja v naravi približamo živali in njihovo življenje. Čuti-mo: človek, ki ima živali rad, nima slabega značaja.

Če ima vaš otrok drisko

Če dobi naš dojenček ali otrok drisko, pa ni blizu zdravnik-a, je več preprostih ukrepov, ki jih lahko storite, da bolezen otroku ne bo nevarna. Drisko malone zmeraj povzročijo klice nalezljivih bolezni. Največkrat je krivo mleko. Driska nastane tudi kot posledica okužbe v grlu, srednjem ušesu, bronhijih itd. Zdaj je že splošno znano, da lahko tudi običajne angine v poletnih mesecih povzročijo drisko in infekcijo črevesja. Nalezljivo drisko lahko dobi tudi dojenček z naravno hrano, če mati ni previdna. Mnoge matere namreč ne pazijo na higieno rok; dojenčka puste, da vtika v usta razne nečiste predmete. Paziti je treba tudi na perilo v zibelki, na pod sobe, da se dojenček ne bo plazil po nesnagi.

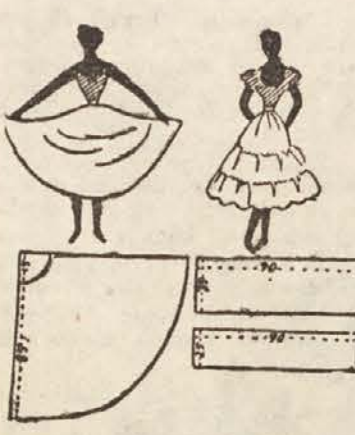
Brž ko silijo dojenček večkrat na stran, je treba poskrbeti, da drisko zaustavimo, sicer njegov organizem izgubi preveč vode. V takem primeru se rada pojavi otroška kolera ali bolezen, znana v nekaterih naših krajih kot zastupljenje s hrano. Drisko lahko ustavimo takoj v začetku. Razen zdravil uporabljamo tudi riž, korenje, jabolka in tako imenovane beratonije. V pol litra vode stresite pet kavnih žlic riža in ga kuhajte na zmernem ognju, dokler ne razpade. Med kuhanjem mu nenehoma prilivajte prevrete vode. Riževo juho je treba pasirati in osoliti. Če pa kuhamo juho iz korenja, nalijemo na četrtil kilograma dobro očiščenega, drobno narezane mladga korenja vode in dodamo dva grama soli. Tudi korenje kuhamo na zmernem ognju, dokler se ne omešča. Vode je treba sproti dolivati, kolikor je izhlapi. Juho pretlačimo skozi drobno in čisto sito. Protiriski uporabljamo tudi jabolčni pire. Jabolka olupimo in naribamo, počakamo, da postanejo rjavkasta, in jih šele potem ponudimo otroku.

Protiriski uporabljajo ponekod tudi moko iz beratonije, ki raste v Primorju in ki jo prodajajo v lekarnah. Na sto gra-

mov vode pomešamo žličko ali dve te moke, kolikor je pač dojenček star, izpod ali nad pol leta. Če se ni star pol leta, stremo v 200 gr vode dve žlički moke, če je star nad pol leta, pa štiri žličke. To zmes pustimo vreti tri do štiri minute. Ker v mnogih naših krajih poleti ni presnih jabolk, lahko uporabimo tudi suha jabolka ali preparat iz suhih jabolk, ki ga prodajajo v lekarnah pod imenom aklozan. Na deset kavnih žlic suhih jabolk nalijemo deset gramov prevrete vode. Suha jabolka ostanejo v vodi, dokler se ne razmešajo. Tako dobimo kašo, ki jo dajemo dojenčku namesto mleka ali druge hrane.

Dvoje širokih poletnih kril

Če hočemo brezhibno skrojiti krilo, katerega spodnji rob ima obliko kroga, moramo najprej izdelati kroj iz papirja, in sicer četrtno kroga s polmerom enega metra. Od tega moramo 85 cm vzeti za dolžino krila, ostalih 15 cm pa izrezati za kroj za trup, kakor nam kaže naša risba.

Kroj moramo položiti na dvojnó zloženo blago, nato pa blago po kroju razrezati. Tako bomo

dobili polovico krila, ki bo imelo obliko polkroga. Isto ponovimo tudi pri drugi polovici krila. Sivanje tega krila je še preprosteje, ker ima le dva šiva, na vsaki strani po enega. Pas naredimo iz ostankov blaga in mora biti dvakrat širši od pasnega traku, da lahko trak na obeh straneh potegnemo skozi. Krilo prišijemo na pas. Krilo je v pasu nabrano. Koliko ga bomo nabrali, je odvisno od postave. Odprtina za oblačenje je kot navadno na levi strani. Rob krila ni treba da je zarobljen ali pa ga zarobimo z blagom druge barve ali trakom v primerni barvi.

Dolžina krilla je odvisna od širine blaga, ker je pri kroju tega krilla značilno, da uporabimo širino blaga za dolžino krilla. Potrebujemo 3,85 m blaga, če je krilo široko 1 m ali 90 cm.

Za krilo, ki ima tri volane, potrebujemo 3 in pol metra bombažnega blaga v širini 90 cm.

Prvi volan je širok 35 cm, druga dva pa po 25 cm. Po širini krojimo tri kose, dolge 35 cm, tako da dobimo če sestavimo vse tri po 90 cm dolge dele, dolžino 2,70 m. Z drobnim enakomernim šivom prišijemo z nitjo dve vrsti in po postavi nabereмо volan.

Druga dva volana krojimo podobno. Pri prvem skrojimo po širini štiri po 25 cm dolge kose, tako da dobimo 3,60 m dolg volan. Za druga dva skrojimo po širini 5 kosov dolgih po 25 cm, kar znaša 4,5 m. Dodati moramo še en kos, dolg 50 cm, da dobimo obseg volana 5 m.

Ker volane nabereмо le na gornjem robu, jih prišijemo drugemu za drugim. Krilo bo lepše, če šive prikrijemo z bombažnim trakom. Za to potrebujemo 12 m traku.

Tudi to krilo prišijemo na pas, ki ga naredimo tako, da podlogo na obeh straneh obležemo z blagom, odprtino za oblačenje pa pustimo na levi strani.

J. V. in M. B.

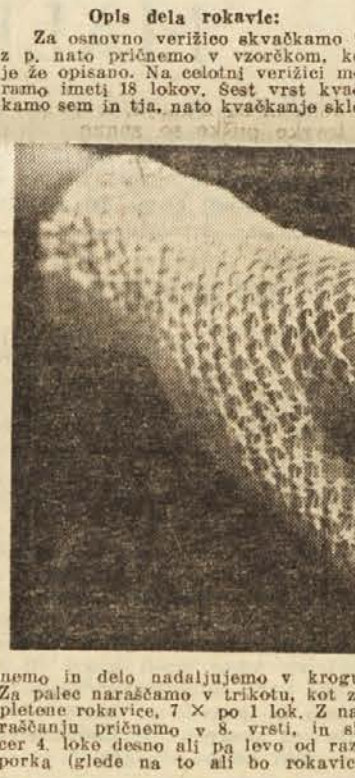
KVAČKANE ŽENSKÉ ROKAVICE

Za par nogavic potrebujemo 1 in pol vrsteno nylon kankano št. 6 in kvačko št. 12. Kvačkamo jih z demantnim vbodom.

Opis vzorca (demantni vbod):
Zračna pentlja = z. p., gosta pentlja = g. p., podaljšana zračna pentlja = p. p., šibka pentlja = š. p.
Za osnovno kvačkano število zračnih pentelj, deljivo s 5 in še 1 z. p. za vršino vrste.

1. vrsta: V drugo z. p. napravimo 1 g. p., zanko, ki jo imamo na kvački, podaljšamo za približno pol centimetra in jo odkvačkamo kot navadno z. p. Med zgornji dve in spodnjo nitko, ki tvorijo pod. z. p., vbodemo kvačko, jo ovijemo in prevedemo nit, tako odkvačkamo gosto pentljo. S tem pod. z. p. utrdimo. Nato skvačkamo še eno pod. z. p. in jo utrdimo z g. p., kot je opisano. Lok, ki ga tvorita 2 pod. z. p., priključimo z 1 g. p. v peto z. p. osnovne vrčice. Postopek ponavljamo do konca. Na koncu vrste napravimo 3 pod. z. p. in delo obrnemo.

2. vrsta: Lok tretj pod. z. p. priključimo na 1. lok prve vrste tako, da kvačko vbodemo med spodnjo nit in zgornji niti 1. pod. z. p. jo ovijemo, prevedemo nit in odkvačkamo g. p. na enak način odkvačkamo g. p. še v drugo pod. z. p. istega loka. Gosti pentlji morata biti na vrhu loka in tvorita nekakšen vzol, iz katerega izhajajo pod. z. p. Delo nadaljujemo s tem, da skvačkamo spet 2 pod. z. p. ter tako nastali lok priključimo, kot je že opisano, na naslednji lok prve vrste. To se ponavlja do konca vrste, kjer spet skvačkaš 3 pod. z. p. V nadaljevanju vrste delaš kot drugo vrsto.

Opis dela rokavice:
Za osnovno vrčico skvačkamo 90 z. p. nato pričnemo v vzorček, kot je že opisano. Na osnovni vrčici moramo imeti 18 lokov. Šest vrst kvačkamo sem in tja, nato kvačkamo skleno in delo nadaljujemo v krogu.

Za palec naračamo v trikotu, kot za pletene rokavice, 7 x po 1 lok. Z naraščanjem pričnemo v 8. vrsti, in sicer 4. loka desno ali pa levo od razporka (glede na to ali bo rokavica

Na levo ali desno, rok) Naračamo tako, da priključimo lok z g. p. v prvo pod. z. p. loka spodnje vrste, naredimo 2 pod. z. p. in šele nato naredimo še drugo g. p. v drugo pod. z. p. spodnjega loka. Naračamo vsa-

nemo in delo nadaljujemo v krogu. Za palec naračamo v trikotu, kot za pletene rokavice, 7 x po 1 lok. Z naraščanjem pričnemo v 8. vrsti, in sicer 4. loka desno ali pa levo od razporka (glede na to ali bo rokavica

— Pri nas je ženskih organizacij mnogo. Vse so bile organizirane po posebnih podobi. Največje uspehe smo dosegli pri zdravstvenih zaščitih, otroški zaščiti in pri organiziranju razvedrila.

Govorila vam bom o svojem Solunu. Tam je trdna organizacija »Otroško zavetišče«. Namen te organizacije je ustanavljanje ustanov, v katerih lahko delovne žene med delovnim časom puščajo otroke. Imenujemo jih »Otroška gnezda«. Taka »gnezda« želimo ustanoviti v vsaki vaši severni Grčiji. Toda za to potrebujemo sredstev. To je glavni problem teh organizacij.

— Koliko vam pri tem pomaga država? — smo prekinili gospo Skuro.

— V glavnem organizacija sama pridobiva potrebna denarna sredstva. Večino dobimo od raznih prispevkov, ostalo pa pridobivamo z organizirano prodajo folklornih izdelkov naših članic, zlasti kmečkih. Z denarjem ustanavljamo nova »otroška gnezda«. To je naša pomoč, da razbremenimo zaposlene žene.

Gospa Skura dela v neki atenski zdravstveni ustanovi. Tu pa opravlja tudi svojo poslovno dejnost: vsak dan sprejema številna obiskovalke, ki jo prosijo za pomoč in zaščito. Kako je vztrajna, lahko sklepamo iz tega, da se je vpisala na pravno fakulteto, že kot osveila gospa Diploma je dobila lani, čeprav je že prekorila 50 leto. Da ji ne bi oduvelim dragocenega časa, smo jo na koncu vprašali:

— Po kakšni poti naj se zbližajo ženske v Grčiji in Jugoslaviji?

— Zdi se mi, da bi bilo najbolje, če bi pogosteje organizirali ekskurzije v Grčijo in Jugoslavijo in obeh smereh. Veselilo bi me, če bi videla najmlajše Jugoslovance pri nas na taborju.

Ob slovesu nam je prva poslanka grškega parlamenta rekla:

— Zelo bom srečna, če bom imela prilžnost obiskati Jugoslavijo.

M. Stamenković

S POTI PO GRČIJI

Srečanje s prvo žensko - poslancem grškega parlamenta

Gospa Helena Skura med svojimi rojakinjami edina sedi v poslaniških klopih grškega parlamenta. Poslanski mandat je dobila pri dopolnilnih volitvah v Solunu 18. januarja. Izvoljena ni bila središnja Grčija. Izvoljena je bilo pri ljubljani. Čeprav je še priložna pridno dela v mnogih ženskih organizacijah. Znanja je po neizprani delovni energiji in vztrajnosti. Znanja je tudi kot aktiven borec za politične pravice žensk.

Sprejela nas je v svoji pisarni. To je majhen, okusno urejen prostor v ulici Stadio št. 29. Vsihna 19. nadstropja je dušila neprijetna, popolnoma danski hrup glavne prometne ulice v Atenah. Energijski obisk je potekel v prijetnem vzdušju. polnem prijateljskih čustev gospe Skure do naše države.

— Zelo me veseli, da se prek »Borbe« lahko pomenim z dragimi prijateljicami Jugoslovankami. Do sled sem se srečala že z mnogimi ženskami tujih držav. Jugoslovank je nissem spoznala. Naši državci vežejo prijateljski stiki, in prepričana sem, da se bodo z balkanskimi spoznanjem še bolj razširili in okreplili.

Namen našega obiska je bil razgovor o položaju in družbeni aktivnosti žensk v Grčiji. Zato se je prvo naše vprašanje glasilo:

— Kako se grške ženske bore za politično enakopravnost?

— Čaka nas težavna naloga, nam je odgovorila gospa Skura. Nimamo vseh političnih pravic kot ženske v drugih državah (grške ženske so še brez pravice glasu). Podrejene smo skemu v gospodarstvu ženske ni malo enakih plač kakor moški. Ženska je cenejša delovna sila, ženska ne more biti sodnik, niti priča. Zdan pripravljamo zakonski osnutek, ki go bom predložila na prihodnjem zasedanju parlamenta in po katerem bodo ženske pri vseh delih enakopravne z moškimi. To pa je velika naloga. Naenkrat vsega ni mogoče doseči. Naš boj za volilno pravico je

Helena Skura

M A L I
LEKSIKON

Vprašanja:

Ali živi organizmi med gladovanjem popolnoma gladujejo?
 Ali se lahko riba prehladi?
 Ali drevo vse življenje raste?
 Kakšne so značilnosti bojne ladje?
 Kako Japonci računajo leta starosti?
 Kateri potapljači so dosegli rekord?
 Kako visoko je najvišje drevo na svetu?
 Kateri virus sodi med najbolj žilave in nevarne?

Odgovori:

Organizmi se normalno hranijo s sestavinami, ki prihajajo vanje od zunaj. Če pa se to ne zgodi, pravimo, da organizem gladuje. Gladovanje pa ni popolno, ker se organizem hrani z lastnimi hranilnimi sestavinami. Zato sluhča oziroma se njegova teža zmanjša. Pa tudi to ima svoje meje. Če porabi organizem presežek lastnih hranilnih sestavin, odmre. Med gladovanjem porabi snovi vseh organov, najmanj pa se obrabita živčne in srce. Zato lahko do teple življenjske diše, tople okrove diše. Toplokrvne živali lahko gladujejo, dokler ne izgube polovice do dveh petin teže.

Teško je verjeti, da se lahko tudi riba prehladi in da se to pozna na njenem organizmu. Človek bi mislil, da je riba zavarovana proti prehladu, ker živi v vodi, ki večkrat tudi zamrzne. In vendar so tudi ribe občutljive za mrz. Če položimo krapa v zelo mrzlo vodo, homo videli, da se posamezni deli njegove kože izrazijo od telesa in vise na njem. To se zgodi vedno, če vzamemo krapa iz toplije vode in ga položimo v hladnejšo. To so znaki ribjega prehlada. Naravoslovcem iz tega sklepajo, da se lahko riba polegoma privadi spreminjanju temperature vode, da pa ji nagla sprememba škoduje.

Večina dreves raste vse življenje. Med najstarejša drevesa na svetu prištevajo dve sekvojji v ameriškem Nacionalnem parku »General Grant« in »General Sherman«. Površina druge meri 29.000 m² in iz nje bi lahko dobili 1800 kubičnih gradbenega lesa. Sekvojji sta stari 3500 do 6000 let. Med najstarejša drevesa na svetu prištevajo tudi neki kostanjevci na Siciliji. Njuni vejni pokriva največjo površino med vsemi drevesi. Rastele je že za Rimljanov. Botaniki trdijo, da lahko nekatera drevesa dočkajo starost 10.000 let.

Bojna ladja je temelj vojnega ladjarstva. Njena naloga je boriti se s sovražnimi ladjami tudi na večje razdalje ter s topovi obstreljevati sovražne trdnjave in šteti izstreljevanje. Oborožena je s topovi kalibra do 400 mm, ki imajo do 40 m dolge cevi in streljajo z granatami, težkimi do 1000 kg. Tak top strelja 30–40 km daleč. Razen težkih ima bojna ladja tudi lažje topove do 150 mm, avtomatske puške, mine, protiletalske topove in mitraljeze. Njen oklep je debel do 300 mm, vozni pa s hitrostjo do 60 km na uro. Bojna ladja ima navadno po štiri letala, njihova teža znaša do 55.000 ton, posadka pa šteje do 2000 mož.

Kadar Japonci računajo letovno starost prištejejo leto, v katero so bili poročeni. To način računanja starosti je zelo star. Vplival so na njega splošna in posebna stanišča, da bi se Japonci vse življenje spominjali časa, ki ga je preživel v materinem telesu.

Meja, do katere lahko potapljača zanesljivo preskrbuje s kisikom, znaša 91 m pod morsko gladino. Če se potopi globlje, nastane zastrupljenje s kisikom. Tudi dušik globoko v morju škoduje organizmu. Ko pa so opremljeni s posebnimi oblekami, mnogo bolj odpornimi proti večjemu pritisku vode in dovoli otopljeni, da potapljača pri gibanju ne ovirajo, ko so preprosto zastrupljeni z dušikom in kisikom, tako da se dalj potapljanjem ne diha mešanico helija in kisika, se lahko potapljači tudi na 91 m globoko. Rekord v globini potapljanja ima angleška mornarica. Njen potapljač je se potopil že 163 m globoko.

Najvišje drevo na svetu je neka sekvoja v Nacionalnem parku Kalifornije. Visoka je 110 m. Po višini je na drugem mestu avkalkiptus v avstralski pokrajini Viktoriji visok 107 m. Tama dvema sle de: sekvoja v Valtimoze v Kaliforniji, visoka 101 m, jelka v gradu Biderwood v ZDA visoka 97 m, in jelka v Panami, visoka 90 m. Za primer javo oaj omenimo, da bi višina najvišjega drevesa na svetu ustrežala višini 25 nad stopnega nebolačka.

Med najbolj žilave in nevarne sodi virus dr. Novyja. Odkril ga nekdo v bakteriološki laboratoriji na chiganske univerze po golem naključju. Odkril ga je prav zaprav se dekan te univerze dr. Novy pred 36 leti, ko je preučeval nekateri splošni in ugotovil, da se kri spre meni v neko drugo vrsto mikroorganizmov. Zato ga je težko našli in izločiti. Dr. Novy je že takrat vedel da milijonov tinka kapljice tega virusa za dostojno, da v nekaj urah usmrti podgano, najbrž pa tudi človeka. Ni na vedel ne časa, kar so po golem na kletje ugotovili nedavno, ko so viruse našli v praznih ZDA vti, kjer je ležal pozabljen celih 36 let.

VSEGA DO NAJEM ZA VSE

Svet čaka na izumitelje

Na čelu izumov, na katere še čakamo, je kopalna kad, v kateri človeku ne bi spodrsnilo

Mednarodna zveza izumiteljev je objavila seznam tistih izumov, ki imajo po mnenju strokovnjakov največje upanje, da bodo dosegli svetovni uspeh. Gre pa za nove izume, ki jih izumiteljski duh niti prav še nakazal ni. Denar bi bil na razpolago, svet čaka samo še na izumitelje.

Na čelu izumov, na katere še čakamo, je kopalna kad, v kateri

človeku ne bi spodrsnilo. To ni zelo posebnega, poreče marsikdo. Nobenemu izumitelju pa se še ni posrečilo izdelati takšne kopalne kadi. V seznamu novih izumov manjkajo tudi trije najbolj zaželeni: perpetuum mobile, smrtni žarki in izdelovanje zlata iz običajnih kovin. Za železnice bi bila zelo važna »dihajoča tračnica«. Ko se vozi človek z vlakom, ima

zelo neprijeten občutek, ker so med tračnicami, zlasti pozimi, precej široki presledki, tako da kolesa enakomerno trkajo, hkrati pa se oboje močno obrablja. Tračnice naj bi nekako »dihale«, zveza med njimi bi morala biti elastična. S tem izumom bi človek mahoma obogatel.

Zelo važen izum bi bil tudi brezžični prenos električne energije. Italijanski izumitelj Marconi je tik pred smrtjo namignil, da se je temu izumu že močno približal. V njegovi zapeščini pa niso našli nobenih podatkov o tem. Tudi naš Tesla, pravi čarovnik na področju električnega toka visoke napetosti, ni prišel do nobenega praktičnega izsledka.

Za dobrega pol stoletja si strokovnjaki prizadevajo svetlobne virove racionalno izkoristiti. V žar-

nici se izgubi nad 80 % električne energije. Zato bi bilo človeštvo z izumom tako imenovane »hladne luči« zelo ustreženo. Delno se je ta izum že posrečil, toda »hladne« natrijeve in živosrebne svetilke na paro so monohrome, kar pomeni, da osvetljujejo vso okolico z eno samo barvo; vse je videti rumeno ali temnozeleno. Nekaj podobnega je tudi z električnimi pečmi. V njih se izgubi 70 % električne energije. Za avtomobilske motorje velja isto, kakor za svetilko: nepotrebna izguba toplote, ki bi jo bilo treba preprečiti. Zaželeno bi bilo boljše izkoriščanje bencina. Čež noč bi obogatel tudi izumitelj, ki bi izumil letalski motor brez ropota ali trup na elektromagnetski pogon.

Proti zrekom v obliki pilul najbrž ljudje ne bi imeli pomislekov. Za prebivalce krajev, kjer nimajo presnega sočivja, pa bi bile tablete z vitamini bolj dobrodošle. S podaljšanjem človeškega življenja, z zdravilom, ki bi premagalo arteriosklerozo in raka, se ukvarjajo mnogi strokovnjaki, toda doslej še brez uspeha. Tudi na elektrarne, ki bi izkoriščale energijo plime in oseke, že dolgo zama mislijo. Isto velja za izkoriščanje sončne energije za pogon motorjev.

Velik uspeh bi dosegel tudi pisalni stroj, ki bi mu človek kar narokoval, da bi pisal brez strojepisne. Isto velja za »govorilno knjigo«, ki bi besedilo sama brala. Zaželen bi bil tudi izum žepne darieske postaje. Barvni rentgeni posnetki bi zdravnikom znatno pomagali pri diagnozah. Gospodinje si žele aparata, ki bi sam pral in krpal nogavice. Dobrodošel bi bil tudi stroj, s katerim bi lahko sobo sami tapetirali in tapete zložili.

Pred tremi izumi pa je treba izumitelje posvariti: vžgalica, ki bi se tisočkrat vžgala, večno žareča električna žarnica in bričev, ki se ne bi nikoli skrhala. Vsi ti trije izumi so bili že zdavnaj doseženi in leže v železnih blaginah tistih konzernov, ki ne bi več imeli kupčij, če bi začeli te stvari prodajati.

Kopalne obleke v Španiji

Fašistična Španija hoče svetu dokazati, da zelo skrbi za javno moralo. Pristojne oblasti so prepovedale nositi kratke kopalne hlače, tako imenovane minimalke, in odredile, da morajo vsi kopalci in kopalke brezopojno nositi popolnoma zapete kopalne obleke v slogu kopalnih oblek, kakršne so nosili ljudje v začetku našega stoletja. Celo moške kopalne obleke morajo zakrivati prsi in hrbet. Kopalne obleke smejo nositi ljudje samo v vodi. Tudi sončenje je dovoljeno samo v kopalnih oblekah, razen če leži človek kje na skritem prostoru, da ga ne more nihče videti.

ZA DOBRO VOLJO

— To je sramota, vi ste že četrti s prazno denarnico! Od česa naj potem človek živi?

Nekatere pse lahko dresiramo, da človeka ubogajo in napravijo vse, kar jim veli. Na sliki vidimo dobro dresiranega psa, ki je svojemu gospodarju nataknil na glavo slamnica.

Anekdote

ZADNJA BESEDA

Viktor Hugo ki se je imel za največjega pisatelja, je nekdo stal na ortu, gledal v nebo in razmišljal. Mimo je prišel pesnik Leconte de Lisle in ga vprašal: »O čem pa razmišljate, mojster?«

»Mislim na zadnji trenutek svojega življenja in se sprašujem: kaj poreče stvarnik, ko stopim predenj?«

»To je pa kaj preprosto, mojster. Stvarnik poreče: stopi bližje, dragi kolega.«

SKROMNOST

Knjižničar francoskega kralja Franca I. Duval je bil znan po skromnosti. Nekega dne ga je neki plemič nekaj vprašal, pa mu ni znal odgovoriti.

»Ali vas kralj plačuje zato, da ne znate odgovoriti?« je rekel plemič.

»Kralj me plačuje za tisto, kar znam,« je odgovoril Duval; »če bi me plačeval za tisto, česar ne znam, bi vsi kraljevi zakladi za mojo plačo ne zadostovali.«

PRVI CHAPLIN

V nekem newyorškem klubu se je mladi gizdalin bahal z domišljeto na tuj račun. V kotu je opazil mirno sedečega moža, v katerem pa ni spoznal Charlie Chaplina.

»Kaj pa ste po poklicu?« ga je vprašal gizdalin.

»Filmski igralce.«

»Hm, veseli me in želim, da bi postali drugi Charlie Chaplin.«

»Hvala,« je odgovoril Chaplin, »toda jaz ne želim postati drugi Chaplin, ker sem že prvi.«

DOKAŽITE

Gorkega so potem, ko je bil napisal že več povesti, zaradi pohajkovanja aretirali. Na policiji je povedal, kako se piše, pa ga je uradni vprašal, ali je sorodnik pisatelja Gorkega.

»Gorki sem jaz sam.«

»Hočem, da mi to dokažete!« je rekel policaj. »Sedite za mojo mizo in napišite povest.«

Gorki jo je brz napisal in takoj so ga izpustili. Njegova povest pa je čez nekaj dni izšla v odvetnem časniku s podpisom policijskega uradnika.

Policijski helikopter kroži nad plažo v New Yorku, da bi se spustil na vodo, če bi bilo treba rešiti utapljačega se kopalca

Proizvodnja lovskega orožja v Avstriji

Proizvodnja lovskega orožja je lani v primerjavi s predlanskim letom znatno narasla. Lani so izdelale avstrijske tovarne kakih 11.000 lovskih športnih pušk. Približno 90% so jih izvozile. Mnogo avstrijskih lovskih pušk je šlo v Francijo, Italijo ter na Bližnji in Daljni vzhod. Lovske puške izdelujejo v Avstriji v tovarnah in ročno. Na ročno izdelavo odpade približno 25% celotne proizvodnje. Ročno izdelujejo največ pušk na Koroskem, pa tudi v Gradcu in na Dunaju. Avstrijske lovske puške so znane kot zelo precizne. Pri ročni izdelavi upoštevajo izdelovalci posebne želje lovcov.

V Avstriji izdelujejo samo lovske orožje, vojaškega pa ne. Niti izdelovanje pištol ali cevi za vojaško orožje ni dovoljeno.

Iskanje nafte za letali

V ZDA so strokovnjaki po tri leta trajajočih raziskavah ugotovili, da je iskanje nafte za letali trikrat učinkovitejše kakor vrtnanje. Švedski inženir Hans Lundberger je sestavljal nov raziskovalni sistem, sloneč na teoriji, da so zemeljske plasti, v katerih nahajamo nafto, manj radeoaktivne od drugih, ker nafta preprečuje razkravanje soli. Po tem sistemu registrirajo izžarjevanje žarkov gama s posebnimi v letalu vdelanimi aparati in ugotove, kjer in kako globoko v zemlji je nafta. V ZDA so na novi način iskali nafto na področju 250.000 kvadratnih kilometrov. Približno na polovici mesta, kjer je Lundberger trdil, da je v zemlji nafta, so jo res našli.

Najdaljši predor pod morjem

Uprava japonskih državnih železnic je začela graditi največji predor pod morjem. Vezal bo otok Hon Šu z otokom Hokkaido. Gradili ga bodo 10 let. Njegova največja globina pod morsk gladino bo znašala 180 m. Razen tega pa bodo zgradili Japonci še predor od Sume do 15 km oddaljenega otoka Awaj. Po drugem načrtu pa naj bi zgradili namesto predora most.

Otroška paraliza se širi

Svetovna zdravstvena organizacija je ugotovila, da se je otroška paraliza v zadnjih desetih letih zelo razširila. Število obolenih se je od predlanskega do lanskega leta v Evropi in Severni Ameriki podvojilo. V Evropi je bilo lani 32.000 primerov otroške paralize. Polovica obolenih je bila iz Zah. Nemčije, Danske, Belgije in Nizozemske, Predlanskim je bilo v Evropi samo 16.000 primerov te nevarne bolezni. Poročilo svetovne zdravstvene organizacije poudarja, da otroška paraliza nikakor ni omejena na zelo razvite dežele.

Francija ima še 2.300.000 konj

Vzlic napredujoči mehanizaciji in motorizaciji ima Francija še zmeraj kakih 2.300.000 konj. To je tem bolj presenetljivo, ker se je število konj v tej deželi v zadnjih 113 letih skrcilo samo za kakih 500 tisoč.

KRALJANJKA

1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13
14							15						
16							17	18		19			
		20		21					22		23		
24	25		26	27						28		29	
		30	31		32						33	34	
35	36									37			
		38									39		
40													
				41						42	43		

Vodovarstvo: 1. opera skladatelja Giuseppe Verdia, 8. brez družbe, 14. prebivalci države v Indiji, 15. darovi, 16. velik francoski kipar (Avguste: 1840-1917), 17. neumen, 19. nepopolnoten človek, 20. arabski žrebec, 21. slane ikre, 23. oče, 24. kratica za »športni klub«, 26. mikenski kralj, vrhovni grški vojskovodja v trojanški vojni, 29. simbol za »aluminijski del celote«, 32. tuj izraz za »sodstva«, »nova vrsta«, 33. osebni zaimek, 35. vsor, 37. veznik, 38. čarovniki, 40. dan v tednu, 42. človek, ki se bavi z estetiko, 44. država v ZDA, 45. oznaniti.

Naptileno: 1. naš znan liker, pri-

dobivajo ga iz neke vrste višnje v Dalmečiji, 2. oblika osebnega zaimka, 3. pogosto kraljevo ime, 4. čista, oprana, 5. član družine, 6. gora v Švici, 7. nauk o gibanju teles, 8. enaka samoglasnika, 9. skoraj, kmalu, 10. ženski glas, 11. tuga, žalost, 12. osnovna količina, 13. krojaška orodja, 15. eksplam, 18. izgubljen svežest (rastlinski), 21. prvi poganzek, klica, 22. žensko ime, 25. pasja pasma, 27. vrt v sev. zah. Siciliji, 28. neumen človek, 31. oblika glagola »sedeti«, 34. glasbeni znak, 36. kratica za »nemška elektrotehniška družba«, 38. sončnice, 39. največji salec, 41. različna sodoglasnika, 43. okrajšave za »slikar.«

Edith Doncaster:

Mož z Rocky Mountaina

V Angliji in Ameriki so ga imeli za Španca, v Španiji in Južni Ameriki za Nemca, v Franciji za Sveda. Trenutno se je pisal Hjalmar Belle in imel je krasen italijanski avto, ki je bil po nesrečnem naključju obtičel v tem zakonitem zapuščinem alpskem gnezdu. Godrnjaje in preklinjač, v osemih različnih jezikih se je zatekel v bližnj zakonito krčmo. Tam mu niti s toplo vodo niso mogli postreči; krčmar mu je postavil na starinski umivalnik vrč vode z brisačo, položeno čezenj. Tu naj bi se obrill. In povrhu je voda še smrdela.

Iznenada je njegova slaba volja izpuhtela. Voda je smrdela po petroleju. Krčmar je izrečno rekel, da črpa vodo iz vodnjaka. Kaj je torej pomenilo, da... ne, ta misel je bila preveč drzna! Petrolej visoko v Alpah! Petrolej! Ali bi bilo to možno? Saj to bi pomenilo milijone, milijone dolarjev, funtsterlingov. Pozor, fant moj, le nikar prehitro! Paziti je moral, da bi krčmar ni-

česar ne opazil. Previdno je ocenil pokrajino, presno mleko, sir. Ta hiša, je pomislil, me spominja na moje staro domovino v Rocky Mountainu. Kaj če bi mogel krčmo kupiti?

Krčmar mu je delal težave. Tu je njegov dom, kam naj se ne potopi? S čim naj se preživlja, če bi krčmo prodal? Denarja ne potrebuje, vse, kar si želi, je streha nad glavjo. In gospod naj ja nikar ne misli, da bo tu gospodaril v ameriškem slogu...

Krčmarica je bila dostopnejša. Vse, kar je hotela, je bila krčma. »Reči orek blizu mesta bi bil na prodaj. Toda »Reči orek je bil vreden pet... toliko, kakor ta skromna krčma tu.«

Tu je postal sen. amental. Denarju ni pripisoval nobenega pomena. Na to hišo ga večjeje spomini na njegovo mladost, na njegovo prvo domovino. Solze so bile v njegovem glasu, in je govoril o kravah in psih, o polih in sr. rekovich gozdovih.

Voda pa je vsako jutro dišala po petroleju!

Nazadnje je svojo voljo uveljavil. Od nekega Henrika Gruberja je kupil »Rdečega orla«. Dva advokata sta sestavila listino, potem, čez tri tedne, pa je bilo vse podpisano in opremljeno s pečati. Henrik Gruber je izginil — krčmar in krčmarica sta pobrala šila in kopita — pred vrati je čakal voz in hiša z vodnjakom je bila v tujčevih rokah.

»Hvala lepa, gospod Belle,« je rekel krčmar. »Menim, da sem vam izročil vse. Da, še nekaj, vodnjak. V njem boste morali montirati črpalko, če boste res hoteli rediti krave. Prej je namreč imel črpalko.«

»Da, da,« je menil Belle nestrno. »Črpalka se je polomila,« je nadaljeval krčmar. »Leži na dnu vodnjaka. In voda še zmerom smrdi po strojnem olju. Naša voda je čista in dobra, samo če boste znali potegniti črpalko iz vodnjaka.«

DRZAVNO PRVENSTVO V TENISU

VELIK NAPREDEK MLADIH

Ing. Crnadak spet državna prvakinja - Genčičeva najboljša mladinka - Huda vročina ovira tekmovalce

Maribor, 18. julija. — Danes zjutraj so se najprej nadaljevale prekinjene igre. V igri Panajotović - Laszlo je bil Beograjec boljši in je zmagal z 2:0, 6:8, 6:1, 6:2, 6:5 in se uvrstil v polfinale.

Maribor, 18. julija. Državno prvenstvo v tenisu se približuje koncu. Danes sta bili odigrani že dva finalna igri. Pri mladinkah posamežno je Genčičeva premagala Rudnikovo 6:2, 6:3 in tako osvojila naslov najboljših mladincev v državi. Igrala je prav dobro. V finalni igri članice pa je reprezentantka inž. Crnadkova premagala Krstonosičevno 6:1, 6:2. Crnadkova je s tem že osmič po vrsti osvojila državno prvenstvo, kar je nedvomno zelo lep uspeh.

Veliko zanimanje je bilo za polfinalno igro članov Petrovič - Plečević. Petrovič se je predstavil kolonaj najboljši teniski igravec, in zmagal z visokim rezultatom 6:1, 6:1, 6:1. V finalu se bo pomeril z zmagovalcem srečanja Panajotović-Milajković. Prav dobro so igrali tudi mladinci. V polfinalu je Bačo premagal Humarija 6:4, 6:1, prvak Srbije, Skrbič pa Lisinskega 10:8, 6:3. Polfinalna igra mešanich dvojic je prinesla zmago paru Zamania, Legenstein - Petrovič, Nkollić 6:4, 6:5. Tudi polfinalne ženskih parov je Zemanjevič skupno z Mogorovičevno uspelo nadvladati par Mesarović, Petrovič * 6:2, 6:3 in se tako uvrstiti v finale.

DANAŠNJI ŠPORTNI PROGRAM

LJUBLJANA
ob 8.: v telovadnem domu v Zg. Šiški namiznoteniški »Turnir mest«
ob 22.30: tekmovalce slovenske plavalne lige. Sodelujejo: Ilirija in Zelezničar ter Branik (Maribor) na kopališču v Kolesarij.

MARIBOR

Ob 8. ure dalje v Ljudskem vrtu finalno tekmovalce igre posameznikov za teniško prvenstvo 1953

BLED

ob 10: pred Park hotelom start tradicionalne mednarodne kolesarske dirke okrog Blejskega jezera.

ROGAŠKA SLATINA

ob 15: nogometni turnir: Sodelujejo moštva: Krško, Rogaska Slatina, Klavdivar, kombinirano moštvo Hrastinika in Rudarja (Trbovlje)

ATLETIKA

Whitfield - svetovni rekord, Mugoša - jugoslovanski rekord

Turku, 17. julija. — Na zadnjem nastopu ameriških lahkoatletov na Finskem je Whitfield dosegel svetovni rekord v tekni na 800 jardov. Za to proggo je porabil 1:48.5. Drugi je bil Ves Santee (ZDA) s časom 1:48.9, ki je tudi boljši od dosedanjega svetovnega rekorda. Tretji pa je bil Jugoslovan Mugoša, ki je s časom 1:53.0 dosegel nov jugoslovanski rekord. Za njim je bil Fince Urho Vaeharanta z 1:53.5.

»Sel od doktorja Schmidta, mojega znanca iz Vzhodne Afrike«, je rekel. »Gospod Seaman je prispel sem skupaj z menoj iz Južne Afrike«, je pojasnil svojemu obiskovalcu.

Seaman in prišlec sta se negibno gledala. Dominey ju je pazljivo opazoval. Nobeiden se niti s trenom ni izdal. Toda Dominey, ki je napel vse pozornost v trenutku, o katerem mu je nagon govoril, da je trenutek krize, je začutil, da sta se nemo, prikrito spoznala.

Zmenjala sta običajne pozdrave. Dominey je prebral nekaj vrstic, ki so ga za trenutek popeljale v drug svet.

»Spoštovani gospod! V globokem spoštovanju vas prisrčno pozdravljam. O tukajšnjem položaju boste slišali iz drugih virov.

Priporočam vaši pozornosti in ljubeznivosti svojega sorodnika, ki vam prinese tole pismo, gospoda Ludwiga Millerja. On vam bo pojasnil nekatere okoliščine, ki vam bi jih priporočal, da se z njimi seznanite. Z njim lahko govorite odkritosrčno in mu v vsakem oziru zaupate.

»Vaš sorodnik je nekam skrivnosten«, je pripomnil Dominey, in izročil pismo Seamanu. »Povejte nama, za kakšne okoliščine gre.«

Ludwig Miller se je ožrl okrog sebe, potem pa na Seamana. Dominey se je delal, ko da njegovega obotavljanja ne razume prav.

»Tele naš prijatelj vse ve«, je rekel. »Z njim lahko govorite kakor z menoj.«

Prišlec je spregovoril ko človek, ki namerava povedati dolgo povest.

Mrtvi tek na šahovskem šampionatu Slovenije

Tretji in hkrati jubilejni slovenski šahovski šampionat odlikuje več dejstev. Poseben pečat je dobil zato, ker ga je Slovenska šahovska zveza priredila v proslavo 50-letnice šahovskega mojstrskega udejstvovanja dr. Milana Vidmarja in 25-letnice šahovskega mojstrskega udejstvovanja Vasje Pirca. Kot prvenstvena in jubilejna prireditev je dalje uspel zaradi izredno močne zasedbe. Od aktivnejših moštrov smo pogrešali še prof. Gabrovška, izmed mlajših pa so zaradi važnejših dolžnosti odstopili nekateri, ki so se uveljavili na prejšnjih naših turnirjih. Uspešno pa so jih zamenjali druge mlade moči. Ne smemo tudi prezreti, da sta se dva od njih letos že prebrla v prve vrste, da je tudi poslednji skoro dosegel tretjino možnih točk. In da je bila kakovost in borbenost partij zadovoljiva. Turnir je hkrati služil za kvalifikacijo za državna polfinalna tekmovanja, s čimer je dobila že stara naša teža, v nasprotju z idejo četrtfinalov, polno priznanje. Ta dejstva so popolnoma potislila v ozadje sence, ki so skušale v začetku zatemniti ta pomembni turnir.

Vasja Pirc

Izreden uspeh je dosegel mojster Gernek s poletno, vzdržljivo in skrbno igro ter je bil večji del turnirja v vodstvu. Tesno za petami mu je sledil mednarodni mojster Pirc in ga pred koncem ujel, tako da je ostalo vprašanje letošnjega prvaka odprto. O odlikah njegove igre ni potrebno govoriti, vendar morda tu in tam ni razvil vse udarne sile. Kljub temu ne moremo zanikati, da je uspešno pomagal proslaviti svoj jubilej. Zmagovalca sta tudi edina ostala, ob osmih zmagah in sedmih remijih, neporažena. Edini spodrilaj je inž. Vidmarja nekoliko zadržal od neposredne borbe za prvo mesto, vendar letos ni bilo več tako lahko zmagovati kakor lani.

Letos sta se še bolj uveljavila Kržišnik in Grosek. Kržišnik se je boril uporno, izmajljivo in ne brez sreče, stil igre pa mu še ni tako izbrusen kakor pri Groseku. Grosek je po začetnem vpadu v sredini turnirja dobro potegnil, potem pa z remiji premlajšeno jadrnal na nov mojstrski bal, kar mu vsi kibici niso štel v veliko zaslugo.

V neki, čeprav nepotrebnih razdalji, jima sledita »veterana« inž. Levučić in Preinfalk, oba s spremenljivo igro, vendar sta si še nekako varovala vstop v polfinale. Tem juhuji je bil končni boj za sedmo mesto. Ko je že kazalo, da bo to Siska, ki že zelo nekoliko šteje med mlajše »veterane«, mu je v poslednji igri zadal nepričakovani poraz Zdravko Gabrovšek ter ga prehitel. Siska, ki bi po svoji igri zaslužil višje mesto, še ni izgubil vseh nad za nadaljnje tekmovalce. Gabrovšek se je boril s poletom in včasih preoptimistično, a končni uspeh je kar lep.

Potem sledijo štiri s šestimi točkami, med katerimi najbolj preseneča mednarodni moster Puc, ki ga zadnje čase šahovska muza nekoliko zapušča ali pa preizkuša. Upajmo, da ga bo kmalu popeljala po slavnejših poteh. Inž. Sikosek se je menda od vseh boril pod najtežjimi pogoji in zato uspeh ne more biti zavidiljiv. Potem sta dva novincev, ki pa sta marsikomu pokazala trde pesti; toda medtem ko je Kočevar v ljubljanskem klubu s šestimi točkami in prijateljskih tekem, ki so jih dosegel s prijateljskih tekem, ki so jih dosegel s prijateljskih tekem, ki so jih dosegel s prijateljskih tekem...

skem šahu že znana pojava, pa se je Kranjec Vavpetić, ki spada posredno tudi v ljubljansko šolo, prav letos šele povzpel tako visoko. Prepričani smo, da še ni pokazal zadnje umetnosti. Seniorski turnirja izvekov se je po stari navadi uporno boril, a so ga včasih izdale moči. Krivca sicer ni bilo lahke podreti, vendar topot za večja dejanja ni bilo pravzaprav razpoložena. Poslednji, a lahko bi rekli, ne najslabši, je »Benjamin« Guzel iz Maribora. Če kdo, ima zadnji na tabeli vse pravice, da se pritožuje in da drugič dokaže, da med enakimi nekdo mora biti zadnji. Skupno

Milan Gernek

z ostalimi tovariši lahko brez pretiravanja reče, naša je bodočnost. A. P.

Svojevrstni športni podvig

Kranj, 18. jul. Pet mladih kranjskih študentov biologije bo odšlo v četrtlek, 23. julija s čolnom po Savi iz Kranja v Beograd. Hkrati ko bo iz Beograda odšli študenti, bodo raziskali tudi nekatere predelo Save. Tako bodo športni užitek združili s znanstvenim.

KOSARKA

V odlični košarkarski tekmi je Lokomotiva premagala Zadar 40:39 in se tako uveljavila kot drugi hrvatski predstavnik za polfinalni del državnega prvenstva.

Sprejet je proračun za julij-december

Odstotek s prijateljskih tekem gre v korist podzvez in republiških zvez

Včeraj dopoldne se je v Zagrebu začel redni sestanek upravnega odbora Nogometne zveze Jugoslavije. Sodelujejo tajniki komisij (Z), predsednik komisije ligaških klubov in predsednik trenerске organizacije. Sestanek vodi tov. Ranogajec.

Prva točka dnevnega reda je bilo vprašanje proračuna za razdobje junij-december letos. Predlog proračuna je podal tov. Camernik. Po tem predlogu so dobodki 7 milijonov 572 tisoč din, enako izdatki. Največji dohodek pričakujejo z izdatke pa za tekmovalce, revizivce itd. Stanje deviznega proračuna z dne 30. junija je 28.977,05 dolara. Izdatki bodo do konca leta verjetno 9590,50 dolara. Proračun so s raznimi dopolnitvami in spremembami soglasno sprejeli. Dohodke s prijateljskih tekem, ki so jih dosegel s prijateljskih tekem, ki so jih dosegel s prijateljskih tekem...

Tat s športnim smislom

Richardson stanovanju likvidirano in do zato Scotland Yardu ni treba tatov več iskati. Nepridiprav je zaprosil list, naj objavi, da se žive lopovi, ki imajo običetke za čast in športnega duha...

Po 28 letih

Ceprav je bil takrat med najboljšimi tekači na svetu na 400 m ovire Charles Moor (ZDA), ni bil uvrščen v reprezentanco za pariško olimpiado leta 1924. Prišel je, ves razburjen, da bo zlata kolajna na tej progi vendarle enkrat pripadala njegovu družini. To se je zgodilo leta 1952, ko je njegov sin Charles zmagal na olimpiadi v Helsinkiju.

KRATKE VESTI

SEGEDIN LETOS NE BO VEČ NASTOVAL. Ze devet dni leži rekord Peter Segedin v beograjski Vojnaški bolnišnici. Ima zločno kranio.

Segedin meni, da je sezona zamj izgubljena. Ne ve, kdaj bo lahko spet nastopil. Dostaj je slušal za 5 kg. Zdravnik meni, da bo lahko mesece dni po odhodu iz bolnišnice začel spet trenirati. Če bo na operiran, bo moral najmanj šest mesecev počivati.

Madžarske plavalke so v Budimpešti dosegle nov državni rekord na 4 x 100 m mešano v času 5:19,8. Posamezniki časi: Temešy 1:17,4 (hrbtno), Látomerky 1:38 (prso), Szekely 1:20,5 (metulček) in Gyöngö 1:19,5 (prso).

Johanson je dosegel izreden finski rekord na 1500 m v času 3:44,8, drugi je bil Taipio 3:46,5, tretji pa Amerikanec Santy 3:47,6.

SKOKI V VODO Vodi Ilirija

V okviru plavalnega troboja med Ilirijo in Zelezničarjem iz Ljubljane ter Branikom iz Maribora je bil na Centralnem ljudskem kopališču skakalni tečaj. Skakalci in skakalnice pokazali kvaliteten skokov. Rezultati: ženske 3 m: 1. majer (Branik) 26,47, 2. Keber (Ilirija) 24,75, 3. Lunaček (Ilirija) 22,15. Moški, stolp: 1. Suštar (Ilirija) 27,05, 2. Vrtučnik (Zelezničar) 22,78, 3. Korošok (Zelezničar) 22,92.

TOUR DE FRANCE XV. etapa »Tuor de France«

Marseille. XV. etapa: Nimes-Marseille (175 km). Pot današnje etape je bila lahka, vendar je kljub temu zahtevala od kolesarjev precej napora, ker je vladala huda vročina. Le še 83 tekmovalcev od 120 je danes startalo v Nimesu. Pozna se že, da so kolesarji prevozili že 3000 km in da komaj čakajo odmor, ki bo jutri v Monacu. Morda bo današnja etapa Marseille-Monaco prinesla razjasnitve pred dokončnim obračunom v Alpih.

FILMSKE NOVOSTI ŠT. 29.

IZ DEZELE: 1. Vrnitev naše delegacije s konferenke v Atenah. 2. Ga. Roosevelt v Jugoslaviji. 3. Novosti iz »Pančevskega ritca. 4. S filmsko ekipo na Kornatskih otokih. 5. Boj na Kosovu: Petra Lubarde. 6. Uspela otroška prireditev. 7. Tržaški otroci na letovanju v Bohinjski Bistrici. 8. Slap »Krvavica. 9. Z motornim vlakom od Sarajeva do Hercegovnega.

SPORT: 1. Blejska regata. Redakcija — Beograd tel. 21-191

V oseh naših kinematografih zahtevajte najnovejšo številko »Filmskih novosti«!

PHILIPPS OPPENHEIM VELIKA PREVARA

Vedenje Ludwiga Millerja ni kazalo na nobeno nevarnost. V Perkinsovi sobi se je zelo dobro zabaval in videti je bilo, da prav zelo ceni gostoljubnost, ki so mu jo nudili. Ko je Dominey vstopil, je vstal in mirno obstal. Da ni bilo na njem znakov vojaške drže, bi človek mislil, da je bivši trgovec.

»Gospod Everard Dominey?« je vprašal. Dominey je prikimal z glavo. »Da, to sem jaz. Ali se nisva že kdaj srečala?« Prišlec je odkimal. »Sorodnik doktorja Schmidta sem. Po odhodu vaše ekscelence sem prispel v kolonijo iz Rodezije.« »Kako pa je z doktorjem?« »Mož sorodnik je kakor zmeraj zelo zaposlen, zdrav pa ko riba«, se je glasil odgovor. »Pošilja vam pozdrave in želi vam vse najboljše. Prinesel sem vam tudi tole pismo.«

Malce svečano je privlekel iz žepa zavitek, na katerem je bilo napisano: GOSPODU EVERARDU DOMINEYJU DOMINEY HALL OBČINA NORFOLK — ANGLIJA

Dominey je zlomil pečat ravno v trenutku, ko je vstopil Seaman.

LESNOINDUSTRIJSKO PODJETJE »JELOVICA« V ŠKOFJI LOKI sprejme komercialista z daljšo prakso v lesni industriji, ki bi vršil dolžnost šefa komercialne. — Plača po dogovoru, za poročene stanovanje preskrbljeno.

Razstavljanci poljedelskih strojev na gospodarski razstavi X. mariborskega tedna prirede danes, 19. julija Kmečki dan Ob 9. uri se bo z razstavišča mariborskega tedna razvil po Partizanski, Slovenski in Gosposvetski cesti velik sprevod traktorjev, škroplilnic, plugov in nešteti drugih poljedelskih strojev, katerih delovanje bo praktično prikazano ob 10. uri na posestvu mariborske Srednje kmetijske šole. KMETOVALCI, OGLEJTE SI STROJE DOMAČE PROIZVODNJE PRI DELU!

»Prišel sem vas opozoriti«, je rekel, »da se je tisti Anglež, o katerem ste mislili, da je oblegal mrtve na Velikem Ovinku na bregu Modre reke, pojavil v drugem kraju Afrike.« Dominey je nejevoljno zmajal z glavo. »Upam, da niste prevozili te dolge poti, da bi mi to povedali! Tisti človek je bil mrtev!« »Tudi mojega sorodnika«, je nadaljeval Miller, »je težko prepričati. Anglež je bil odšel iz taborišča z zadostno množino whiskyja, da bi ga ubil, dovolj žejan, da bi hotel popiti ves whisky, in brez hrane.« »Tako sem ga tudi našel«, je potrdil Dominey. »Spremljevalci so ga bili zapustili in bledelo se mu je. Bilo je lahk mu za zmeraj zamašiti usta.« »Tega pa niste storili«, je rekel Miller. »Z treh krajev v koloniji so prišle vesti, da so ga videli, kako se skuša prebiti proti obali.« »Ali je nastopal pod svojim imenom?« je vprašal Dominey.

DANES IN JUTRI

KINO

KINO »UNION«: Zaprtol... KINO »KOMUNA«: Ameriški film... KINO »SLOGA«: Italijanski film... KINO »SOKA«: Ameriški film... KINO »TIVOLI«: Amer. film... KINO »BEZIGRAD«: Ameriški film... KINO »TRIGLAV«: Zaprtol... KINO »DOM MILICE«: Ameriški film... CELJE: »UNION«: Ameriški barvni film... BLED: Angleški barvni film... KAMNIK: Ameriški film... ZADOBROVA: Ameriški barvni film... FEVČE: Slovenski film... DOMZALE: Italijanska barvna risanka... KOROŠKA BELA: Ameriški film... JESENICE — »RADIO« in LETNI »SVOBODA«: Francoski film... »PLAVZ«: Angleški barvni film... »Ljubezen je lep«.

glasba — 15.45 Radijska igra — Tone Maček: Pomoč bergmandica — ponovitev — 16.25 Promenadni koncert — 17.30 Po naši lepi deželi — Jaka Slikan: Logarska dolina — ponovitev — 18.00 Z veselo pesmijo doma in po svetu — vmes ob 19.30—19.45 Radijska reportaža — Silvo Matelič: Počinski dom na Možaki — 19.00 Radijske reklame — 19.10 Zabavna glasba, vmes objave — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Giuseppe Verdi: Luisa Miller — opera v 3 dejanjih — v odmoru športna poročila — 22.15—23.00 Za ples in razvedrilo — 23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA Nedelja, 19. julija, lekarna: »Centers«, Gosposka ul. 12.

KINO

PARTIZAN: Ameriški film »Sužnja preteklosti«. UDARNIK: Angleški film »Hitrejši od zvoka«. STUDENCI: Angleški film »Lady Hamilton«. POBREŽJE: Ameriški film »Kraljevi brivce«.

GLEDALISCE

Nedelja, 19. julija ob 20.30: Zifek: »Miklova Zala«. V mestnem parku.

DROBNI OGLASI

PRODAM

OTROŠKI VOZIČEK, lep, dobro ohranjen, ugodno prodam. Poizve se Tržaška cesta 81/II 1084 AVTOGUMU, novo, z zračnico in obrocom 1100 x 20 prodam. Hauptmann Jože, Ljubljana, Vodnikova št. 13. 1081 MESARSKO REME (rostfrel) in stroj za rezanje salam prodam. Naslov v oglašnem oddelku. HISE, PARCELE, posestva, osebne in tovarne avtomobile v vseh krajih Slovenije in Hrvaške prodaja in kupuje Ekonomska pisarna Celje, Stanetova ul. 15, tel. 21-81. 461 KOMPLETNO HIŠNO TELEFONSKO CENTRALO na 5 zunanjih priključkov ter 25 internih linij znamke »Schrack« in 24 pripadajočih telefonskih aparatov prodam. Ponudbe na: Mestna hranilnica Ljubljana, Ljubljana, Copova 3. 484 OSEBNI AVTO Adler Junior, 4 sedežni kabriolet v brezhibnem stanju, ugodno prodam. Naslov v oglašnem oddelku pod »Tako«. 486 7-TONSKI ŠKODA, 3-tonski Mercedes, avtopriključek 2,5 tone ter osebni 4 sedežni Wanderer prodam. Zazelen zamenjava za 5-tonski kamion. Naslov v oglašnem oddelku pod »Podjetje«. 487

KUPIM

ENODRUŽINSKO HIŠICO v Ljubljani kupim. Ponudbe pod »700.000« na oglašni oddelku.

STANOVANJA

BOLNICARSKA, solidna in poštena, ves dan odsotna, išče sobico v bližini bolnišnice. Ponudbe na »Dobra plačnica 1000«. 1083

ZAMENJAM

ZAMENJAM prostorno (komfortno) enosobno stanovanje v centru mesta za isto v I. ali II. nadstropju. Ponudbe pod »Zamenjava«. 1082

DELO DOBI

PREVAJALEC s perfektnim znanjem italijanskega jezika dobi zaposlitev. Plača po dogovoru. Pisemne ponudbe z življenjepisom in navedbo izobrazbe poslati na oglašni oddelku »Borbe — Ljudske pravice« pod »Prevajalec«. 492

KOMERCIALISTA IN POTNIKA z dolgoletno prakso in svojim avtomobilom sprejme zastopstvo za Kosovo, Makedonijo in južno Srbijo. Pisati Nikola Djorgov, Titov Veles, Ulica maršala Tita 80. 1506

POSLOVOODJO TER 2 KVALIFICIRANA ZIDARJA sprejme remontno podjetje občine Prebold. Ponudbe: Uprava gospodarskih podjetij Prebold. 483

SPOSOBNEGA KOMERCIALISTA s prakso v usnjarski stroki sprejmemo. Samci imajo prednost. Ponudbe poslati na Tovarno usnja Soštanj. 485

RADIO MARIBOR

6.00—12.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 12.00—12.20 Oddaja v mariborski — 12.20—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

CELJSKE VESTI

Nedeljska dežurna zdravniška služba: dr. Cerin Josip, Celje, Cankarjeva št. 9.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS Stanje dne 18. julija 1953 ob 7. uri: Kljub temu, da pritekajo od Atlantika slabotne frontalne motnje, katere so danes zajele Francijo, vendar zaradi izredno močnega dotoka tropskega zraka v Srednjo Evropo in na Balkan, ne bodo imele bistvenega vpliva na značaj vremena v Sloveniji. Trenutna vremenska situacija kaže, da bomo imeli vsaj v prvi polovici tedna vroče, stabilno vreme.

V Sloveniji je bilo danes dopoldne pretežno jasno vreme. Najvišja temperatura je bila večeraj 30° C v Ajdovščini in Ljubljani.

Temperatura morja je bila 22° C, a zraka 27° C v Kopru.

V Ljubljani je znašal danes zjutraj ob 7. uri zračni pritisk 738,3 mm, pritisk raste, temperatura zraka 18,6° C, relativna vlažna 79%, jasno, vidnost 30 km.

Napoved za nedeljo, dne 19. julija 1953: Lepo, pretežno jasno vreme. Temperatura ponoči do 12° C, podnevi do 30° C.

RAZNO

Oddajo se KAMNOSEŠKA DELA V PREDRAČUNSKI VREDNOSTI 24.000.000 DIN

za novo postajno postopje Jesenice na javni licitaciji, ki bo dne 15. avgusta ob 10. uri pri Direkciji železnice Ljubljana. Specialne pogoje, predimenzije del ter potrebne načrte dobe reflektanti pri Odseku za investicije proti položajni kavnici 1000 dinarjev, katera se vrne po predložitvi ponudbe. Pisemne ponudbe je dostaviti do 12. avgusta 1953.

Direkcija za železnice Ljubljana

TOVARNA GLINICE in aluminija »Boris Kidrič« — Kidričevo, obvešča vse ustanove, organizacije in podjetja, da iz tehničnih razlogov v mesecih avgustu in septembru t. l. ne more dovoljevati nobenih skupinskih ogledov podjetja. 480

POZOR!

Kupimo dve hladilni napravi

s kompresorjem na amonijak, vsak z okoli 40.000 kalorij.

Ponudbe poslati na naslov: TVORNICA ULJA, ZAGREB, Branimirova 61; poštini predal 146.

CINKOV SULFAT

po zelo ugodni ceni lahko dobite v

TVORNICI UGLJENOGRAFITNIH PROIZVODA

Zagreb, Bleiweisova ulica 24.

Oglašujte v »Ljudski pravici-Borbi«

»Ničesar več se ne morem spomniti,« je odgovoril Miller po kratkem premolu. »Vsa stvar je doktorja Schmidta zelo vznemirila. V zvezi s tem so stvari, ki jih nihče ni razumel, stvari, ki jih je zmeraj imel za skrivnostne.«

»Od tod vaš obisk tu, Johann Wolff, a?« je vprašal Seaman s spremenjenim glasom.

Izraz Millerjevega obraza je ostal nespremenjen, če ne štejemo neprijetnega presenečenja, ki se je pojavilo v njegovih modrih očeh.

»Johann Wolff,« je dejal, »ni moje ime. Jaz sem Ludwig Miller in o tej stvari ne vem ničesar več, razen tistega, kar sem vam povedal. Jaz sem samo sel.«

»Srečala sva se enkrat na Dunaju, dvakrat pa v Krakovu, prijatelj moj,« ga je spomnil Seaman prijazno, toda odločno. Prišlec je odkimal z glavo.

»Motite se. Na Dunaju sem bil enkrat, pred mnogimi leti, v Krakovu pa še nikoli.«

»Vidim, da ne veste, s kom govorite.«

»Vi ste gospod Seaman, če sem prav razumel.«

»Da, to je prikladno ime,« je zamrmral Seaman »Poglejte tole tu in premislite.«

Odpel je suknič in telovnik in pokazal poprsje iz jelenje kože. Na levi strani je imel pripeto bronasto značko s črkami in številko. Miller jo je ravnodušno pogledal in odkimal z glavo

»Obveščevalni oddelk, Dvanajsti odsek, geslo »Dan prihaja,« je nadaljeval Seaman tiše.

Prišlec je odkimal z glavo in se z zbeganim razumevanjem otroka nasmehnil.

Uprava »LJUDSKE PRAVICE - BORBE« Ljubljana Kopitarjeva ulica 2 Poštini predal 42

Radiomehanika z večletno prakso, po možnosti z mojstrskim izpitom, sprejememo. — Plača po dogovoru. »ULTRA«, RADIOTEHNIČNA DELAVNICA, ŠOŠTANJ

Koksarna »Boris Kidrič« LUKAVAC Telefon: Tuzla 461 in 601 Brzovjavke: Koksara Lukavac IZDELUJE vse vrste koksa za potrebe industrije, obrti in trgovskega omrežja. PRESKRBUJE s koksom podjetja, ustanove, bolnišnice, šole in široko potrošnje za centralno kurjavo.

TOVARNA »EDVARD KARDELJ« MRZLO POLJE od 1. do 8. avgusta 1953 ne bo obratovala zaradi letnega dopusta vsega kolektiva.

»Gospod me najbrž zamenjava z nekom drugim,« je odgovoril. »O teh stvareh se mi niti ne sanja.« Seaman je sedel. Nekaj minut je opazoval tega trmoglavega prišleca molče, prekrizanih rok in namrščenih obrvi. Prišlec je vzdrzal njegov pogled, ne da bi trenil z očmi, mirno, hladnokrvno ko pravi predstavnik nemškega trgovskega stanu

»Ali nameravate dolgo ostati tu?« je vprašal Dominey. »Nekaj dni, morda en teden,« se je glasil ravnodušni odgovor. »V Norwihu imam sorodnika, ki izdeluje igrače Angleško pokrajino imam rad. Morda preživim svoj dopust tu.«

»Tako torej,« je zamrmral Seaman osorno, »angliška pokrajina pod pol metra snega! Vi mi torej nimate kaj več povedati, Johann Wolff?«

»Svoje sporočilo sem prinesel njegovi ekselenci,« je odgovoril opravičujoče. »Zal mi je, da sem vas razočaral, gospod Seaman. Seaman je vstal. Dominey se je obrnil k vratom. »Upam, da boste tu prenočili, gospod Miller?« ga je povabil.

Nesreča ne počiva Petnajstletni sin posestnika Kristjan Pakar, Velika Batna 1 pri Grosaplenu je padel pod voz. Ima hude notranje poškodbe. Konj je udaril v trebuh posestnika Pavla Mavec, Srednja vas 21. Tudi ta ima hude notranje poškodbe. Učiteljica Marija Izlakar, Wolfova 5, je nerodno stopila s pločnika. Pri tem je padla in si zlomila levo roko v rami. Z zidarskega odra, približno 2 m globoko, je padel Stanko Šerbec, Vodnikova 56. Pretresel si je možgane, ranil po glavi in zlomil desno roko ter desno nogo. Hudo si je pretresel možgane in poškodoval desno oko 25-letni Slavko Breznik, Primskovo 196. Padel je z motorja. Kolesar je podrl gospodinjo Antico Cesar, Rožna dolina, Cesta IX, št. 22. Ponesrečenka si je zlomila desno roko. Delavka Marija Kavčič, Dol. Logatec 62, je padla po stopnicah in si zlomila več reber na levi strani. Pet mesecev stara hči miličnika Milena Škrbina, Zlatek 34 pri Kamniku, je padla z naročja in si zlomila desno nogo. Po stopnicah je padla tri letna Coska Vinčič, Savlje 72. Zlomila si je desno zapestje. Prav tako je padla po stopnicah namočena Majda Jenko, Metelkova 1. Zlomila si je desno nogo. Desno roko si je zlomila, ko je padla s kolesa delavka Slavka Golob, Kregarjeva 8. Hčerko kmeta Jožefa Grm, Plješivca 5, je stisnil voz ob prsni koš in ji zlomil več reber na levi strani.

»Ne,« je odgovoril Miller. »Toda moj sorodnik mi je naročil, naj vas opozorim na to, da bo vsekakor najbrž skušal to storiti. Čudno se vede, njegovo zdravje je na zelo slabih nogah in brčkone se mu tudi nekoliko meša. Vendar pa je res, da se mudi v koloniji ali da se je vsaj mudil tam pred tremi meseci. Če bi se mu posrečilo priti do obale, vas lahko vsak čas presenetli s svojim obiskom tu. Mene so poslali, da bi vas opozoril, da bi ukrenili vse potrebno in da se ne bi znašili v kočljivem položaju, če bi se pojavil.« »Prinesli ste nama zelo čudno čudno, Miller,« je rekel Seaman zamisljeno. »Ta vest je doktorja Schmidta zelo vznemirila,« je odgovoril Miller. »Vse domačine po vrsti je izpraševal in ostali so pri svoji trditvi.« »Ce je to res,« je nadaljeval Seaman, »tedaj bi lahko tisti drugi Evropejec, če ima kaj opraviti tu, vsak hip prispel.« »Saj zato sem prišel, da bi vas obvestil o tej možnosti.« »Kaj pa sami veste o vsem tem?« je vprašal Seaman. Miller je nedolžno odkimal z glavo. »Jaz sam ne vem ničesar,« je rekel. »Pred leti sem odpotoval v Vzhodno Afriko in v Mozambique sem bil skromen trgovec. Z opremo sem zalagal oficirje in športnike. Kdaj pa kdaj sem moral odpotovati v Evropo, da bi nakupil blaga. Doktor Schmidt je to vedel in prišel me je obiskat tik preden sem se odpeljal. Najprej je mislil napisati zelo dolgo pismo, pozneje pa si je preumislil. Napisal je samo teh nekaj vrstic, ki sem vam jih prinesel, toda povedal mi je tudi druge stvari.« »Ali ste si zapomnili vse, kar vam je rekel?« je vprašal Dominey.

NAROČILNICA

Podpisani _____, kraj _____
 ulica _____, pošta _____ naročam
 »Ljudsko pravico - Borbo« in prosim, da mi jo začnete z _____
 redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____ Podpis: _____

Odrežite in nam pošljite!

Tovarna elektrotehničnih proizvodov ZAGREB - VRAPČE

Telefon: 61-280 in 61-283
 Brzovjavke: TEP - Vrapče

PROIZVAJA:

kabelske glave vseh vrst do 20 kW,
 kabelske spojnice vseh vrst do 10 kW,
 prevodne izolatorje do 30 kW,
 podporne izolatorje do 110 kW,
 tripolne vtikače in vtikalne puše do 60 A,
 OG razvodnice iz litega železa z enim, dvema, tremi
 in štirimi odcepi ter zatesnilko Pg. 16 mm,
 varnostne svetilke v izvedbi »Se« in »Sb« do 200 W,
 litoželezne razvodne naprave.

POGODBE SKLEPAMO VSE LETO — UPORABITE PROSTE ZMOGLJIVOSTI, DA SE OSKRIBITE Z NAŠIMI PROIZVODI!

Zadružno lesno podjetje Volčja draga

nudi svojim odjemalcem

vse vrste lesnih sortimentov, kuriva in premoga

V svojih obratih izvršuje sodarska dela vseh vrst, kolarske izdelke, pohištvno in stavbeno mizarstvo po naročilu, izvršuje razne usluge na žagarskem obratu in v strojni delavnici.

KUJUJE
IN
PRODAJA

»KOTEKS«
LJUBLJANA, KIDRIČEVA
PODRUŽNICE
VSEH VEČJIH
KRAJIH

KOŽE VSEH VRST
KOŽE DIVJAČINE
ODPADKI OD KOŽ
STROJILA ČRESLO
RUJ JEŽICE VOLNO

K PRAZNIKU DNEVA VSTAJE ČESTITA SVOJIM GOSTOM IN VSEMU
DELOVNEMU LJUDSTVU NAŠE DOMOVINE

DELOVNI KOLEKTIV

Mestnega gostinskega podjetja V SOLKANU

s svojimi obrati:

restavracijo, kavarno, gostilno pri »Divjem petelinu«, gostilno »Zvezda«, bifejem pri kolodvoru, gostilno »Smreka« na Pristavi in bifejem na obmejnem bloku Rožna dolina.

UPRAVA: SOLKAN, telefon št. 19.

V mesecu avgustu bomo odprli obnovljeni hotel s 15 sobami in 32 ležišči. V sobah tekoča voda. Vrt, garaže za avtomobile. S hrano lahko oskrbimo skupine do 200 ljudi v vsakem času.

TURISTI IN IZLETNIKI, OBIŠČITE NAS!

REKTORAT UNIVERZE
V SKOPLJU

razpisuje

Natečaj

za učni in pomožni učni kader na
Filozofski fakulteti:

I. Na filozofski skupini:

a) po eno učno moč (profesorja, docenta ali predavatelja) za predmete:

1. zgodovina filozofije,
2. logika,
3. estetika,
4. splošna psihologija;

b) po enega asistenta za predmete:

1. zgodovina filozofije,
2. logika,
3. estetika in etika.

II. Na pedagoški skupini:

a) po eno učno moč (profesorja, docenta ali predavatelja) za predmete:

1. zgodovina pedagogike,
2. metodika,
3. splošna pedagogika,
4. psihologija otroka,
5. pedagoška psihologija;

b) po enega asistenta za predmete:

1. splošna pedagogika,
2. metodika,
3. psihologija otroka,
4. pedagoška psihologija.

III. Na skupini zgodovinsko književnosti narodov FLRJ — po eno učno moč (profesorja, docenta ali predavatelja) za predmete:

1. zgodovina svetovne književnosti,
2. zgodovina nove hrvatske književnosti.

IV. Na fizikalni skupini — po eno učno moč (profesorja, docenta ali predavatelja) za predmete:

1. splošna fizika (enoletni tečaj za kemike in biologe),
2. fizika (dveletna višja stopnja za fizike III. in IV. letnika)

V. Na matematični skupini — po eno učno moč (profesorja, docenta ali predavatelja) za predmete:

1. geometrija,
2. algebra,
3. elementarna matematika.

VI. Na biološki skupini — po enega asistenta za citologijo, histologijo in embriologijo

Prijave za ta natečaj pošljite neposredno Dekanatu Filozofske fakultete najpozneje do 1. septembra 1953. letu. Hkrati s prijavo naj pošljete kandidati vse potrebne dokumente po čl. 50 Zakona o državnih uslužbencih, kratak življenjepis in seznam znanstvenih del. Kandidati državni uslužbenci naj pošljejo namesto dokumentov izpisek iz uslužbenškega lista.

Če hoče v zgodnjih jutranjih urah brati najnovejši vesti — se naroči na »Ljudsko pravico - Borbo«!

NOVOSADSKO ELEKTRIČNO PODJETJE

Direkcija Novi Sad

išče za takojšno in stalno zaposlitev šefa gospodarsko-računskega oddelka z dovršeno ekonomsko fakulteto in najmanj štirimi leti prakse, oziroma z dovršeno srednjo ekonomsko šolo in osmimi leti prakse v knjigovodskih poslih termoelektrarn in podobno.

Opis dosedanjega dela s potrebnimi dokumenti v prepisu poslati sekretariatu direktije. Reflektanti se lahko javijo tudi osebno. Plača kakor tudi drugi delovni pogoji po tarifnem pravilniku. Ponudbe poslati do 25. julija 1953.

REKTORAT UNIVERZE V SKOPLJU

razpisuje

NATEČAJ

za učni in pomožni učni kader na Pravno-ekonomski fakulteti, in sicer:

I. Na pravnem oddelku:

a) za eno učno moč (profesorja, docenta ali predavatelja) za predmete:

1. državljansko pravo (splošni del s stvarnim pravom),
2. mednarodno zasebno pravo,
3. dedno z družinskim pravom;

b) po enega asistenta za predmete:

1. teorija države in prava,
2. zgodovina države in prava,
3. rimsko pravo
4. politična ekonomija I.,
5. ustavno pravo,
6. kazensko prav.,
7. politična ekonomija II.,
8. kazenski sodni postopek,
9. mednarodno javno pravo,
10. državljansko pravo (obligacijsko pravo),
11. finance,
12. mednarodno zasebno pravo,
13. gospodarsko pravo z zadružnim,
14. državljanski sodni postopek,
15. dedno pravo,
16. sodna medicina s psihiatrijo
17. delovno pravo.

II. Na ekonomskem oddelku:

a) po eno učno moč (profesorja, docenta ali predavatelja) za predmete:

1. ekonomska geografija (splošni del s tujimi deželami),
2. uporabna knjigovodstva (industrijsko, trgovsko in druga),
3. zgodovina politične ekonomije;

b) po enega asistenta za predmete:

1. politična ekonomija I.,
2. gospodarska matematika s finančno,
3. ekonomska geografija,
4. temelji teorije države in prava z ustavno ureditvijo FLRJ,
5. politična ekonomija II.,
6. teoretična statistika z go. podarsko (industrijska, kmetijska in prometna),
7. temelji knjigovodstva,
8. gospodarska zgodovina FLRJ,
9. temelji državljanskega prava z gospodarskim pravom,
10. politična ekonomija III. (socializem),
11. ekonomika FLRJ (splošni del in ekonomika industrije),
12. knjigovodstvo — specialno z analizo bilance,
13. finance,
14. organizacija in poslovanje gospodarskih podjetij,
15. ekonomika prometa z zunanjo trgovino,
16. kmetijska ekonomika z zadružništvom.

Prijave za ta natečaj je treba poslati neposredno Dekanatu Pravno-ekonomske fakultete najpozneje do 1. septembra 1953. letu. Hkrati s prijavo naj pošljejo kandidati vse potrebne dokumente po čl. 50 Zakona o državnih uslužbencih, kratak življenjepis in seznam znanstvenih del. Kandidati državni uslužbenci pošljejo namesto dokumentov izpisek iz uslužbenškega lista.

Iz Rektorata Univerzitetna v Skoplju, št. 479.

»Domnevam, da bo gospod Seaman želel jutri še enkrat govoriti z vami.«

»Zelo rad bom tu prenočil, vaša ekscelencija,« se je glasilo spoštljivo odgovor. »Mislim pa, da nimam povedati kaj, kar bi zanimalo vašega prijatelja.«

»Hudo grešite, Wolff,« je rekel Seaman srdito. »Jaz sem v službi vaš predstojnik in vašega vedenja nasproti meni ni moč oprostiti.«

»Če bi gospod hotel razumeti,« je prosil krivec, »da me zamenjava z nekom drugim.«

Seamanov obraz je prešinila vznemirjenost, ko sta odhajala v prednji del hiše, in vznemirjenost je bilo slišati tudi v njegovem glasu, ko je odgovoril na Domineyjevo vprašanje:

»Kaj mislite o tem človeku in njegovem obisku?«

»Ne vem še, kaj naj mislim, vem pa o njem precej,« je odgovoril Seaman resno. »Ta človek je vohun, ki je dobro zapisan na Wilhelmstrasse in ki ga uporabljajo samo za važne stvari. Piše se Wolff — Johann Wolff.«

»Kaj pa njegovo pripovedovanje?«

»Vi ga lahko najbolje ocenite.«

»Saj to sem tudi storil,« je pritrdil Dominey prepričljivo. »Ni niti najmanjšega dvoma, da sem truplo človeka, ki sem ga ubil, vrgel v Modro reko in da sem ga opazoval, ko se je potapljalo.«

»Torej je ta pravljica izmišljena,« je odločno dejal Seaman. »Naši lastni tajni službi smo postali zaradi nečesa sumljivi.«

Ko sta vstopila v sprejemnico, je princesa Elderstrom ukazovala poklicala Seamana. Dominey je za nekaj trenutkov izginil in se potem, ko je odložil mokro lovsko obleko, vrnil. Za njim pa je prišel sluga, noseč na srebrnem podstavku pismo.

»Od osebe, ki čaka v sobi gospoda Parkinsa, za gospoda Seamana,« je zašepetal sluga.

Dominey je vzel pismo s podstavka in prikimal z glavo. Potem se je obrnil k svojemu najmlajšemu in najbolj lahkomišelnemu gostu, ki je bil vstal od čajne mizice.

»Ali bi šla na partijo biljarda, Eddy?« je predlagal. »Slišal sem, da zelo dobro igrate.«

»Dokaj dobro,« je priznal mladenič zadovoljno nasmejan. »Dam vam malo lekcijo.«

Dominey ga je prijel pod roko in odvedel v sobo za biljard.

»Nobene lekcije mi ne boste dali, fant,« je odgovoril. »Postavite krogle, pa vam pokažem, od česa sem cela dva meseca živel v Johannesburgu!«

22

Tisti večer je bila v Dominey Hallu pravzaprav ponovitev prejšnjega, le da so bili gostje iz zunanega sveta drugi. Po večerji je Dominey za nekaj minut odšel in se vrnil z Rozamundo pod roko. Rozamunda je dražestno sprejemala čestitke svojih sosedov in kmalu se je okrog nje zbral majhen krog. Doktor Harrison, ki je večerjal pri njih, je ostal blizu nje ter z resnim in pazljivim zanimanjem poslušal njeno veselo, kdaj pa kdaj malone bleščeče kramljanje. Dominey, zadovoljen, da se Rozamunda dobro zabava, se je odzval Ternilhofovemu vabilu in odšel z njim v kot sprejemnice.

»Dovolite mi, dragi gostitelj,« je začel Ternilhof z neko nestrpnostjo v glasu, »da nadaljujem in, upam, tudi končam najin pogovor, ki mu je bilo vse, kar sem rekel davi, samo uvod.«

»Povsem sem vam na razpolago,« je zamrmral njegov gostitelj.

»Skušal sem vam pojasniti, da je po mojem mnenju, a moj položaj je tak, da marsikaj vem, nevarnost vojne med to in našo deželo minila. Anglija je pripravljena na vsako pametno žrtev, da zagotovi mir. Anglija želi mir, Anglija hoče mir, in zato bo mir. Zato mislim, mladi prijatelj, da bo za vas bolje, da takoj izginete s tega lažnega položaja.«

»Jaz nisem svoj gospodar,« je odgovoril Dominey. »Vi sami morate to vedeti. Jaz sem tu po naročilu.«

»Pridružite se mojemu protestu,« je predlagal Ternilhof, »ki ga bom napisal takoj, ko se vrnem v London. Po mojem mnenju je zadeva nujna. Če bi prišel vaš lažni položaj v tej deželi na dan, bi najino prijateljstvo, ki mi je postalo pravo zadovoljstvo, resno ogrozilo moj položaj.«

Dominey je vstal in obstal na preprogi pred kaminom, v katerem je gorel ogenj. Vleposlanik je sedel prekrižanih nog v udobnem naslonjaču in kadil eno tistih dolgih, tenkih cigar, ki so bile njegova posebna strast.

»Vaša ekscelencija,« je dejal Dominey, »v tem, kar ste rekli, je samo ena netočnost.«

»Netočnost?«

»Prišli ste do neomajnega sklepa,« je nadaljeval Dominey, »da bo mir, ker ga želi Anglija. Jaz sem Seamanevega mnenja. Jaz verujem v popolno premoč militaristov v Nemčiji. Verujem, da bodo militaristi sčasoma vsilili svojo voljo cesarju, če ni že zdaj skrivaj povezan z njimi. Zato sem prepričan, da bo vojna izbruhnila.«